

ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ
ຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ບໍລິຫານທຸລະກິດ
ພາກວິຊາ ເສດຖະສາດ

(ບົດວິທະຍານິພົນ)

ປະລິນຍາໂທ ເສດຖະສາດ
ສາຂາ: ເສດຖະສາດເງິນຕາ ແລະ ການເງິນພາກລັດ

ຫົວຂໍ້: ສຶກສາການພົວພັນ ລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ກັບ
ພາວະເງິນເຟີ້ໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ
The Relationship of fiscal deficit and inflation in Lao PDR

ໂດຍ : ທ. ສຸທະວີໄຊ ກໍລະສະປຸ

ນຳພາໂດຍ : ຮສ ແສງຈັນ ຈັນທະເສນ

2013-2014

ຄຳຂອບໃຈ

ຂ້າພະເຈົ້ານັກສຶກສາປະລິນຍາໂທ ຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ບໍລິຫານທຸລະກິດ ສາຂາເສດຖະສາດເງິນຕາ ແລະ ການເງິນພາກລັດ ລຸ້ນທີ 5 ຂໍຖືເປັນກຽດກ່າວສະແດງຄວາມຂອບໃຈ ແລະ ຮູ້ບຸນຄຸນເປັນຢ່າງສູງມາຍັງບັນດາພາກສ່ວນທີ່ໄດ້ໃຫ້ການຮ່ວມມື, ຊ່ວຍເຫຼືອ, ອຳນວຍຄວາມສະດວກພ້ອມທັງໃຫ້ຄຳປຶກສາ ແລະ ສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ສຳຄັນຕ່າງໆ ເພື່ອປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການຂຽນບົດວິທະຍານິພົນໃນຄັ້ງນີ້. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈມາຍັງຄູອາຈານ ຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ບໍລິຫານທຸລະກິດ ທຸກໆທ່ານທີ່ໃຫ້ຄຳແນະນຳທີ່ເປັນປະໂຫຍດ ແລະ ສິດສອນໃຫ້ຂ້າພະເຈົ້າໂດຍສະເພາະແມ່ນ: ຮສ ແສງຈັນ ຈັນທະເສນ ເຊິ່ງເປັນອາຈານທີ່ປຶກສາ ແລະ ນຳພາການຂຽນບົດ ທີ່ໄດ້ໃຫ້ຄຳແນະນຳອັນເປັນປະໂຫຍດຕັ້ງແຕ່ຕົ້ນຈົນສຳເລັດເປັນຢ່າງດີ ແລະ ຂອບໃຈມານຳຄະນະກຳມະການປ້ອງກັນບົດທຸກໆທ່ານທີ່ຊ່ວຍແນະນຳໃນການຂຽນບົດ ແລະ ອົກປະການໜຶ່ງກໍ່ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈມາຍັງພາກສ່ວນທີ່ໃຫ້ການຮ່ວມມື ແລະ ສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ສຳຄັນເຊັ່ນ: ກະຊວງການເງິນ, ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ, ທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ.

ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວ ຂໍຂອບໃຈນຳບັນດາໝູ່ເພື່ອນໝົດທຸກຄົນທີ່ໄດ້ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອໃນທຸກໆດ້ານທັງໃນດ້ານຂໍ້ມູນ ແລະ ໃຫ້ຄຳປຶກສາ.

ພ້ອມດຽວກັນນີ້ ກໍ່ຂໍຂອບໃຈມານຳບຸກຄົນທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດຂອງພວກຂ້າພະເຈົ້ານັ້ນກໍ່ຄື: ພໍ່-ແມ່ ແລະ ອ້າຍເອື້ອຍ ທີ່ສະໜັບສະໜູນຕະຫຼອດມາ, ອີກເທື່ອໜຶ່ງຂໍຂອບໃຈ ນາງ ວິລະດາ ຈັນຈະເລີນ ທີ່ເປັນກຳລັງໃຈ ແລະ ຄອຍຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານການສຶກສາຈົນໄດ້ບັນລຸຄວາມສຳເລັດໃນການສຶກສາອີກລະດັບໜຶ່ງໃນຊີວິດການເປັນນັກສຶກສາຂອງຂ້າພະເຈົ້າ.

ສຸດທ້າຍນີ້ ຂໍວອນໄຊອັນປະເສີດມາຍັງທຸກໆທ່ານທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຂຽນບົດຄັ້ງນີ້ຈຶ່ງມີແຕ່ຄວາມສຸກກາຍສະບາຍໃຈ ແລະ ສຳເລັດໃນໜ້າທີ່ການງານທຸກປະການ.

ດ້ວຍຄວາມເຄົາລົບ ແລະ ນັບຖືເປັນຢ່າງສູງ.

ຜູ້ຂຽນ

ທ. ສຸທະວິໄຊ ກໍລະສະປຸ

ບົດຄັດຫຍໍ້

ການສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້ ມີວັດຖຸປະສົງເພື່ອສຶກສາເຖິງສະພາບດຸນງົບປະມານທົ່ວໄປຂອງລັດຖະບານ ແລະ ການພົວພັນກັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານລັດຖະບານກັບອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງ ສປປ ລາວ ໃນໄລຍະປີ 1990-2012 ລວມ 23 ປີ. ເຊິ່ງໃຊ້ວິທີການສຶກສາແບບຄຸນນະພາບ ແລະ ປະລິມານ. ໂດຍໄດ້ທົດສອບຄວາມນຶ່ງຂອງຂໍ້ມູນ (Unit Root), ຫຼັງຈາກນັ້ນໄດ້ເຮັດການທົດສອບຄວາມສຳພັນໄລຍະຍາວ (Co integration) ການທົດສອບຄວາມສຳພັນໄລຍະສັ້ນເພື່ອເຂົ້າສູ່ຄວາມສົມດຸນໃນໄລຍະຍາວ (Error Correction Model: ECM) ແລະ ສຸດທ້າຍແມ່ນເຮັດການທົດສອບເຖິງຄວາມເປັນເຫດເປັນຜົນຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນ (Granger Causality).

ຜ່ານການສຶກສາພົບວ່າ: ໃນຊ່ວງໄລຍະຂອງການສຶກສາ ການຂາດດຸນງົບປະມານແມ່ນມີລັກສະນະຊ້ຳເຮື້ອ ແລະ ສະສົມມາແຕ່ລະປີ ໂດຍສະເລ່ຍການຂາດດຸນງົບປະມານ (ລວມເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ) ລວມທັງໝົດແມ່ນ 14,525 ຕື້ກີບ ຄິດເປັນ 109.53%ຕໍ່GDP ຫຼື ສະເລ່ຍຂາດດຸນປີລະ 631 ຕື້ກີບ ຫຼື 4.76%ຕໍ່GDP. ເຊິ່ງສາເຫດຂອງການຂາດດຸນແມ່ນມາຈາກການປະຕິບັດລາຍຮັບໄດ້ໜ້ອຍກວ່າລາຍຈ່າຍ ເນື່ອງຈາກລັດຖະບານມີແຜນການໃຊ້ຈ່າຍຫຼາຍຕາມແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດໃນແຕ່ລະສົກປີ, ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງລາຍຈ່າຍໃນແຕ່ລະຂະແໜງການ ໂດຍສະເພາະແມ່ນລາຍຈ່າຍດ້ານການລົງທຶນ, ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວຍັງໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກປັດໄຈພາຍນອກເຊັ່ນ: ວິການການເງິນອາຊີປີ 1997, ວິກິດການໃນເຂດຢູໂລບ, ໄພທຳມະຊາດ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ລັດຖະບານຕ້ອງແບກຮັບພາລະອັນໜັກໜ່ວງໃນການຮັກສາສະຖຽນລະພາບຂອງເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ. ນອກຈາກນັ້ນຈາກການທົດສອບຄວາມນຶ່ງຂອງຂໍ້ມູນຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນ CPI, BD, GDP, M2 ແລະ FB ພົບວ່າມີລັກສະນະນຶ່ງທີ່ລະດັບ Order of Integration ເທົ່າກັບ 1 ທີ່ລະດັບຄວາມສຳຄັນ 0.01, ຈາກການທົດສອບຄວາມສຳພັນໃນໄລຍະຍາວເຫັນວ່າບັນດາຕົວປ່ຽນມີຄວາມສຳພັນກັນ ແລະ ເມື່ອນຳມາທົດສອບການປັບຕົວໃນໄລຍະສັ້ນ ໂດຍໃຊ້ວິທີ ECM (Error Correction Model) ພົບວ່າຕົວປ່ຽນມີຄວາມສຳພັນກັນ, ສຳລັບການທົດສອບຄວາມເປັນເຫດເປັນຜົນນັ້ນ ເຫັນວ່າການຂາດດຸນງົບປະມານບໍ່ໄດ້ເປັນສາເຫດຂອງການເກີດເງິນເຟີ້ທັງໃນສອງທິດທາງ.

Abstract

The objective of this research is to study about the government's general budget balance and the relationship between budget deficit and inflation rate of the Lao PDR in the period of 1990-2012 totaled 23 years using the qualitative and quantitative analyzing method. The study was tested using Unit root test, followed by long-run relationship test using Co integration method, short-run relationship to long-run balance using Error Correction Model (ECM), and finally the Granger Causality tested for each variable was conducted.

The findings found that during the study period, the budget deficit was chronic and accumulated from year to year of which the average budget deficit (including grants) was totaled 14,525 billion Kip or 109.53% per GPD or average deficit of 631 billion Kip of 4.76% per GDP. The cause of budget deficit was due to the less income against higher expense since the government had large spending plan on economic development each year, the increase in expenses on various sectors particularly the investment expense. Moreover, it was affected by external factors such as Asian economic crisis in 1997, Euro zone crisis, and natural disasters causing the government to bear the burden in sustaining the national economic stability. Furthermore, data testing for each variable including CPI, BD, GDP, M2 and FB showed the epinephrine level of integration of order 1 with significant level of 0.01. The long-run relationship testing showed that all variables were correlated and when they were tested in short-run using Error Correction Model (ECM) it was found that all variables were correlated. Regarding the casual relationship testing, it was found that budget deficit did not cause the inflation and vice versa.

ສາລະບານ

ຄໍາຂອບໃຈ	i
ບົດຄັດຫຍໍ້	ii
Abstract	Error! Bookmark not defined.
ສາລະບານ.....	iv
ສາລະບານຮູບ	vi
ສາລະບານຕາຕະລາງ	vii
ບົດທີ 1 : ພາກສະເໜີ.....	1
1.1 ທີ່ມາ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງບັນຫາ.....	1
1.2 ຈຸດປະສົງຂອງການສຶກສາ	4
1.3 ຂອບເຂດຂອງການສຶກສາ.....	4
1.4 ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບ	4
1.5 ນິຍາມສັບ	4
ບົດທີ 2 : ທົບທວນທິດສະດີ.....	6
2.1. ແນວຄວາມຄິດທາງທິດສະດີ.....	6
2.1.1 ຄວາມໝາຍ ແລະ ການວັດແທກຂອງເງິນເຟີ້	6
2.2 ສາເຫດຂອງການເກີດເງິນເຟີ້.....	8
2.2.1 ເງິນເຟີ້ທີ່ມີສາເຫດມາຈາກແຮງດຶງຂອງອຸປະສົງ	8
2.2.2 ເງິນເຟີ້ທີ່ມີສາເຫດມາຈາກແຮງດັນຂອງຕົ້ນທຶນ	9
2.2 ປະລິມານເງິນ.....	10
2.2.1 ປະລິມານເງິນກັບລະດັບລາຄາ	11
2.3 ການປ່ຽນແປງຂອງປະລິມານເງິນ ($\Delta M2$).....	12
2.4 ຄວາມໝາຍຂອງງົບປະມານ	13
2.4.1 ຄວາມໝາຍຂອງງົບປະມານ	13
2.4.2 ແຫລ່ງດຸ່ນດ່ຽງງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ.....	13
2.5 ນະໂຍບາຍງົບປະມານຂາດດຸນ	15
2.5.1 ຜົນກະທົບຂອງການຂາດດຸນໃນໄລຍະຍາວຂອງງົບປະມານຂາດດຸນ.....	15
2.6 ງົບປະມານຂາດດຸນກັບເງິນເຟີ້.....	16
2.7 ບົດຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.....	18
ບົດທີ 3 : ວິທີການສຶກສາ	24
3.1 ວິທີການສຶກສາ	24

3.1.1 ການວິເຄາະແບບຄຸນນະພາບ (Qualitative Method)	24
3.1.2 ການວິເຄາະແບບປະລິມານ (Quantitative Method).....	24
3.2 ວິທີການລວບລວມຂໍ້ມູນ.....	24
3.3 ວິທີວິເຄາະຂໍ້ມູນ.....	25
ບົດທີ 4 : ຜົນຂອງການສຶກສາ.....	29
4.1 ສະພາບດຸນງົບປະມານ ແລະ ແຫຼ່ງທຶນດຸນດ່ຽງງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ (1990-2012)	29
4.1.2 ແຫຼ່ງທຶນດຸນດ່ຽງງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ	36
4.2 ສະພາບເງິນເຟີ້ ແລະດຸນງົບປະມານໂດຍທົ່ວໄປໃນ ສປປ ລາວ (1990-2012) ..	38
4.3 ການທົດສອບການພົວພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານ ແລະ ພາວະເງິນເຟີ້ ໃນ ສປປ ລາວ ແຕ່ປີ 1990-2012.....	41
4.3.1 ການທົດສອບຄວາມນຶ່ງຂອງຂໍ້ມູນ Unit Root ດ້ວຍວິທີ Augment Dicky Fuller (ADF test)	41
4.3.2 ຜົນການທົດສອບ Co integration	42
4.3.3 ຜົນການທົດສອບການປັບຕົວໄລຍະສັ້ນຕາມແບບຈຳລອງ (Error Correction Model: ECM)	43
4.3.4 ຜົນການທົດສອບ Granger Causality	44
ບົດທີ 5 : ສະຫຼຸບ	48
5.1 ສະຫຼຸບ	48
5.2 ຂໍ້ສະເໜີແນະ	49
5.3 ຂໍ້ຈຳກັດ	49

ສາລະບານຮູບ

ຮູບທີ 4.1 ສະແດງເຖິງດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານແຕ່ປີ 1990-2012	30
ຮູບທີ 4.2 ການກູ້ຢືມເງິນຈາກແຫຼ່ງທຶນຕ່າງປະເທດທຽບກັບລວມຍອດຜະລິດຕະພັນ ພາຍໃນ ແຕ່ປີ 1990-2012	37
ຮູບທີ 4.3 ສະແດງເຖິງຕົວເລກສັດສ່ວນການຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ GDP ແລະ ອັດຕາ ເງິນເຟີ້ ແຕ່ປີ 1990-2012	38

ສາລະບານຕາຕະລາງ

ຕາຕະລາງ 4.1 ປະລິມານການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ ແລະ ສັດສ່ວນການຂາດດຸນ ຕໍ່ກັບລວມຍອດຜະລິດຕະພັນມວນລວມພາຍໃນປະເທດ (1990-2012).....	35
ຕາຕະລາງ 4.2: ສະແດງຜົນການທົດສອບຄວາມນຶ່ງຂອງຂໍ້ມູນ Unit Root.....	41
ຕາຕະລາງ 4.3 ຜົນການທົດສອບສົມຜົນຖືກຖອດດ້ວຍວິທີກຳລັງສອງນ້ອຍສຸດ (OLS) ...	42
ຕາຕະລາງ 4.4 ຜົນການທົດສອບ Unit Root ຂອງສ່ວນທີ່ເຫຼືອ Residual.....	43
ຕາຕະລາງ4.5: ຜົນການທົດສອບການວິເຄາະການປັບຕົວໄລຍະສັ້ນຕາມແບບຈຳລອງ ECM	43
ຕາຕະລາງ 4.6ສະແດງຜົນການທົດສອບ Granger Causality	44

ບົດທີ 1

ພາກສະເໜີ

1.1 ທີ່ມາ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງບັນຫາ

ນະໂຍບາຍການເງິນຂອງລັດຖະບານເປັນປັດໄຈທີ່ມີຜົນຕໍ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ເພາະການດໍາເນີນນະໂຍບາຍການເງິນຂອງລັດຖະບານຈະມີຜົນຕໍ່ການຕັດສິນໃຈໃນການດໍາເນີນກິດຈະກຳທາງດ້ານເສດຖະກິດອື່ນໆຂອງພາກເອກະຊົນກໍຄື: ບໍ່ວ່າລັດຖະບານຈະມີນະໂຍບາຍໃດໃນການຫາລາຍໄດ້ໂດຍການຈັດເກັບພາສີອາກອນ, ການເພີ່ມ ຫຼື ຫຼຸດຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຂອງລັດຖະບານ, ລວມທັງການກໍ່ສ້າງທາລະນະກໍດີ ນະໂຍບາຍເຫຼົ່ານີ້ຈະມີຜົນກະທົບຕໍ່ກັບລະບົບເສດຖະກິດຂອງປະເທດບໍ່ວ່າຈະເປັນໃນລະດັບອຸປະສົງມວນລວມ, ລະດັບລາຄາສິນຄ້າ, ອັດຕາດອກເບ້ຍ, ລະດັບລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດ, ສ່ວນປະກອບຂອງລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ, ດຸນການຊໍາລະເງິນ ແລະ ອັດຕາແລກປ່ຽນ. ບົດບາດຂອງການໃຊ້ນະໂຍບາຍການເງິນ (fiscal policy) ຈຶ່ງເປັນເຄື່ອງມືທີ່ສໍາຄັນໃນການບໍລິຫານປະເທດໃຫ້ຈະເລີນກ້າວໜ້າ ແລະ ມີສະຖຽນລະພາບ.

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ລັດຖະບານຂອງແຕ່ລະປະເທດ ໂດຍສະເພາະ ປະເທດທີ່ກຳລັງພັດທະນາ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນດໍາເນີນນະໂຍບາຍງົບປະມານແບບຂາດດຸນ ເຊິ່ງໝາຍເຖິງການໃຊ້ຈ່າຍຫຼາຍກວ່າລາຍຮັບທີ່ລັດຖະບານສາມາດຈັດເກັບໄດ້, ແຕ່ສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວ ການໃຊ້ຈ່າຍດັ່ງກ່າວ ແມ່ນໃຊ້ຈ່າຍໃນການລົງທຶນເປັນສ່ວນຫຼາຍ ໂດຍສະເພາະໃນຂະແໜງການທີ່ເປັນພື້ນຖານ ແລະ ເປັນທ່າແຮງໃນການຮອງຮັບໃຫ້ແກ່ການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຂອງປະເທດ, ເຊິ່ງການໃຊ້ຈ່າຍດັ່ງກ່າວນັ້ນ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ຮີບດ່ວນ ແຕ່ໃນຂະນະດຽວກັນການ ຈັດເກັບລາຍຮັບຂອງລັດຖະບານແມ່ນບໍ່ພຽງພໍ ແລະ ບໍ່ສາມາດຕອບສະໜອງກັບການໃຊ້ຈ່າຍທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນໄດ້ ນອກຈາກນັ້ນ ການອອມພາຍໃນປະເທດແມ່ນຕໍ່າເຮັດໃຫ້ການລົງທຶນພາຍໃນປະເທດ ທີ່ຈະເປັນຕົວຊ່ວຍກະຕຸ້ນໃຫ້ເກີດຄວາມຈະເລີນເຕີບໂຕບໍ່ສາມາດຈະເກີດຂຶ້ນໄດ້ ອັນເປັນສາເຫດໃຫ້ລັດຖະບານຈຳເປັນຕ້ອງຊອກຫາທຶນຈາກແຫຼ່ງອື່ນໆທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດເພື່ອມາໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ດຸນດຸ່ງງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ ເພື່ອເປົ້າໝາຍກະຕຸ້ນການເຕີບໂຕຂອງເສດຖະກິດ.

ພາວະເງິນເຟີ້ກໍເປັນບັນຫາໜຶ່ງທີ່ບໍ່ມີປະເທດໃດທີ່ຈະຫຼີກລ່ຽງໄດ້ ສຳລັບ ສປປ ລາວ ກໍເຊັ່ນດຽວກັນ ທີ່ຜ່ານມາໃນຊ່ວງປີ 1997-1999 ທີ່ປະເຊີນກັບບັນຫາເງິນເຟີ້ຢ່າງຮຸນແຮງໃນຮອບຫຼາຍປີ ເຊິ່ງມີສາເຫດມາຈາກວິກິດການການເງິນອາຊີ ເຮັດໃຫ້ອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງປະເທດລາວສູງເຖິງ 128% ໃນປີ 1999 (ບົດລາຍງານເສດຖະກິດປະຈຳປີ 2000, ທະນາຄານ

ແຫ່ງ ສປປ ລາວ). ສຳລັບໃນຊ່ວງປີ 2001-2003 ເປັນຊ່ວງທີ່ອັດຕາເງິນເຟີ້ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 2 ຕົວເລກຄື: 10.7% ແລະ 15.5% ໃນປີ 2002 ແລະ 2003 ຕາມລຳດັບ ເຊິ່ງມີສາເຫດມາ ຈາກການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ, ສະພາບການເພັງຕຶງຂອງລາຄານ້ຳມັນໃນຕະ ຫຼາດໂລກ, ສະພາບລະດູການ, ອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ການແກ້ໄຂທີ່ບໍ່ເກີດອອກອາຜົນ ຂອງທະນາຄານທຸລະກິດບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນສຳເລັດເທົ່າທີ່ຄວນ. (ບົດລາຍງານເສດຖະກິດປະຈຳປີ 2003, ທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ)

ສຳລັບລັດຖະບານນັ້ນ ກໍ່ໄດ້ຄຳນຶງເຖິງພາວະເງິນເຟີ້ເຊັ່ນກັນ ເຊິ່ງພິຈາລະນາໄດ້ຈາກ ເປົ້າໝາຍຂອງແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດຕ່າງໆ ເຊິ່ງນອກຈາກເປົ້າໝາຍໃນການປັບປຸງໂຄງ ສ້າງທາງເສດຖະກິດ, ຍົກລະດັບລາຍໄດ້ພາຍໃນປະເທດໃຫ້ສູງຂຶ້ນ ຍັງເນັ້ນໜັກໃນການຮັກ ສາສະຖຽນລະພາບທາງເສດຖະກິດນຳ. ຈາກສະຖິຕິນັບແຕ່ປີ 1990 - 2012 ເຊິ່ງລັດຖະ ບານໄດ້ປະກາດນຳໃຊ້ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມມາແລ້ວທັງໝົດ 7 ສະບັບດ້ວຍກັນ ເຊິ່ງໃນໄລຍະເລີ່ມຕົ້ນຂອງການນຳໃຊ້ແຜນພັດທະນາດັ່ງກ່າວນັ້ນ ລັດຖະບານຍ່ອມມີຄວາມ ຈຳເປັນຕ້ອງ ໃຊ້ຈ່າຍເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ ຂະນະທີ່ຄວາມສາມາດໃນການຈັດເກັບພາສີ ອາກອນຂອງລັດ ຍັງບໍ່ທັນຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ມີຂ້ອນຂ້າງຈຳກັດ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ງົບປະມານຂອງ ລັດຖະບານປະສົບກັບບັນຫາການຂາດດຸນ, ເຊິ່ງຕະຫຼອດໄລຍະເວລາ 23 ປີທີ່ຜ່ານມາ ຈະ ເຫັນໄດ້ວ່າລາຍ ຈ່າຍຂອງພາກລັດແມ່ນເພີ່ມສູງຂຶ້ນທຸກໆປີ ໂດຍຄິດເປັນມູນຄ່າປະມານ 105,853 ຕື້ກີບ ຫຼື ສະເລ່ຍປະມານ 4,811 ພັນລ້ານກີບ ໃນຂະນະທີ່ລາຍໄດ້ຈາກການ ເກັບພາສີອາກອນ ຫຼື ລາຍຮັບພາຍໃນ (ທີ່ບໍ່ລວມເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ) ແມ່ນບັນລຸໄດ້ 71,089 ພັນລ້ານກີບ ຫຼື ຄິດສະເລ່ຍປະມານ 3,231 ພັນລ້ານກີບຕໍ່ປີ ເຮັດໃຫ້ເກີດພາວະການຂາດ ດຸນງົບປະມານ ໂດຍລວມເປັນມູນຄ່າເທົ່າກັບ 34,763 ພັນລ້ານກີບ ຫຼື ໂດຍສະເລ່ຍປະ ມານ 1,580 ຕື້ກີບຕໍ່ປີ (Key Indicator for Asia Pacific 2013, ADB) ເຊິ່ງຈະເຫັນວ່າ ຕະຫຼອດທັງໄລຍະການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ສ້າງສາພັດທະນາປະເທດນັ້ນງົບປະມານຂອງ ລັດຖະບານແມ່ນມີ ການຂາດດຸນສະສົມມາຕະຫຼອດ.

ຈາກຜົນຂອງການດຳເນີນນະໂຍບາຍງົບປະມານທີ່ເນັ້ນລາຍຈ່າຍຫຼາຍກວ່າລາຍຮັບມາ ເປັນໄລຍະເວລາດົນນັ້ນ ເຮັດໃຫ້ສະຖານະການເງິນຂອງລັດຖະບານຕ້ອງປະສົບກັບສະພາວະ ການຂາດດຸນແບບຊ້ຳເຮື້ອຫຼາຍຂຶ້ນ ເມື່ອເກີດການຂາດດຸນງົບປະມານຂຶ້ນ ລັດຖະບານຈຶ່ງຕ້ອງ ກູ້ເງິນ ເພື່ອມາດຸ່ນດ່ຽງງົບປະມານທີ່ມັນບໍ່ສົມດຸນນີ້ ໂດຍການກູ້ຢືມເງິນຈາກແຫຼ່ງການເງິນ ພາຍໃນປະເທດໄດ້ແກ່ ທະນາຄານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ, ທະນາຄານທຸລະກິດ ນອກຈາກນີ້ຍັງ ກູ້ຢືມ ແຫຼ່ງເງິນທຶນຈາກຕ່າງປະເທດເຊິ່ງໄດ້ແກ່ ທະນາຄານໂລກ, ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (ADB), ກອງທຶນການເງິນລະຫວ່າງປະເທດ ຫຼື IMF ເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ. ເຊິ່ງການກູ້ເງິນຈາກ

ຕ່າງປະເທດນັບແຕ່ປີ 1990-2012 ມີມູນຄ່າປະມານ 15,842 ພັນລ້ານກີບ ຫຼື ຄິດສະເລ່ຍ ປະມານ 720,095 ລ້ານກີບຕໍ່ປີ (Key Indicator for Asia Pacific 2013, ADB) ເຊິ່ງ ການກູ້ຢືມເງິນຈາກຕ່າງປະເທດນີ້ ຈະມີຜົນເຮັດໃຫ້ປະເທດມີເງິນຕາຕ່າງປະເທດເພີ່ມສູງຂຶ້ນ ເພາະເມື່ອລັດຖະບານກູ້ເງິນຕາຕ່າງປະເທດມາ ຈະຕ້ອງມີການແລກປ່ຽນເປັນສະກຸນເງິນພາຍ ໃນປະເທດເສຍກ່ອນ ຈຶ່ງຈະສາມາດນຳມາໃຊ້ຈ່າຍໄດ້ເງິນທີ່ຢູ່ໃນລະບົບທະນາຄານຈະຖືກນຳ ອອກມາໝຸນວຽນເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນ ໃນລະບົບເສດຖະກິດເພີ່ມສູງຂຶ້ນ ແລະ ອຳນາດຊື້ ຂອງປະຊາຊົນຈະສູງຂຶ້ນ ແລະ ທີ່ສຳຄັນເມື່ອເຖິງ ກຳນົດການຊຳລະຄືນເງິນກູ້ລັດຖະບານກໍ ຈະຕ້ອງຜ່ອນຊຳລະທັງຕົ້ນທຶນ ແລະ ດອກເບ້ຍ ພ້ອມກັນໃນຮູບຂອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດ. ເຊິ່ງທີ່ຜ່ານມາກໍ່ມີບົດຮຽນຂອງຫຼາຍໆປະເທດ ທີ່ປະສົບບັນຫາການຊຳລະເງິນກູ້ຄືນເມື່ອຮອດ ກຳນົດສັນຍາ ອັນໄດ້ສ້າງບັນຫາຢ່າງຫຼວງຫຼາຍໃຫ້ກັບປະເທດເຊັ່ນ : ປະເທດເບຣຊິນ, ເມັກ ຊິໂກ, ອາເຈນຕິນາ ແລະ ປະເທດໃນແຖບອາເມລິກາລາຕິນ.

ສຳລັບແຫຼ່ງເງິນກູ້ຢູ່ພາຍໃນປະເທດທີ່ສຳຄັນຂອງລັດຖະບານແມ່ນການກູ້ຢືມເງິນຈາກ ທະນາຄານກາງ ສຳລັບ ສປປ ລາວ ແມ່ນກູ້ຢືມເງິນທີ່ມາຈາກລະບົບທະນາຄານ ແລະ ບໍ່ ແມ່ນລະບົບທະນາຄານ, ເຊິ່ງໃນລະບົບທະນາຄານແມ່ນກູ້ຢືມນຳທະນາຄານແຫ່ງສປປ ລາວ, ຈາກການຈຳໜ່າຍພັນທະບັດ ແລະ ການໂຖ່ຖອນພັນທະບັດ. ສ່ວນການກູ້ຢືມທີ່ບໍ່ແມ່ນລະ ບົບທະນາຄານແມ່ນມາຈາກການຂາຍຊັບ. ເຊິ່ງຜົນຂອງການກູ້ຢືມຈາກທະນາຄານ ແຫ່ງ ສປປລາວ ຍ່ອມມີຜົນກະທົບຕໍ່ການເພີ່ມປະລິມານເງິນໃນລະບົບເສດຖະກິດຂອງປະເທດເພີ່ມ ຫຼາຍຂຶ້ນຜົນທີ່ຕາມມາຈາກການກູ້ຢືມເງິນຈາກສະຖບັນການເງິນແຫ່ງນີ້ແມ່ນຈະເກີດເງິນເຟີ້ (oliver balndchard, 2000)

ການດຸ່ນດ່ຽງງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ ໂດຍການກູ້ຢືມເງິນມາສົມທົບຈາກແຫຼ່ງເງິນ ທຶນຕ່າງໆນັ້ນ ນອກຈາກຈະມີຜົນກະທົບຕໍ່ການເພີ່ມປະລິມານເງິນໃນລະບົບເສດຖະກິດ ແລ້ວ ຍັງມີຜົນກະທົບຕໍ່ກັບຕົວປ່ຽນທາງເສດຖະກິດອື່ນໆອີກເຊັ່ນ: ອັດຕາເງິນເຟີ້, ການບໍລິໂພກ ຂອງພາກຄົວເຮືອນ, ກິດຈະກຳການລົງທຶນ, ການສົ່ງອອກ-ນຳເຂົ້າ, ການຈັດເກັບພາສີອາ ກອນ ແລະ ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ.

ຈາກທີ່ກ່າວຂ້າງເທິງນັ້ນຈະເຫັນໄດ້ວ່າການດຳເນີນນະໂຍບາຍການຂາດດຸນຂອງລັດ ຖະບານ ກໍ່ຄືການເພີ່ມລາຍຈ່າຍຫຼາຍກວ່າລາຍຮັບ ທັງນີ້ກໍ່ເພື່ອເປົ້າໝາຍໃນການກະຕຸ້ນການ ເຕີບໂຕຂອງເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ ໃຫ້ມີການຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ປະກອບກັບພາວະ ເງິນເຟີ້ເປັນພາວະທີ່ລະດັບລາຄາສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການສູງຂຶ້ນ ແລະ ເປັນດັດຊະນີຕົວໜຶ່ງທີ່ ຊີ້ບອກພາວະການຈະເລີນເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດຂອງປະເທດ ແລະ ອາດຈະເປັນຕົ້ນທຶນ ໜຶ່ງໃນການດຳເນີນນະໂຍບາຍງົບປະມານຄື: ຖ້າຫາກພາວະເງິນເຟີ້ຜິດປົກກະຕິເສດຖະກິດ

ມັກຈະປະສົບວິກິດໃນເວລາຕໍ່ມາ, ເພາະສະນັ້ນຜູ້ສຶກສາຈຶ່ງມີຄວາມສົນໃຈທີ່ຈະສຶກສາຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງ ການຂາດດຸນງົບປະມານກັບອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງ ສປປ ລາວ.

1.2 ຈຸດປະສົງຂອງການສຶກສາ

ໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ແບ່ງການສຶກສາອອກເປັນ 02 ຈຸດປະສົງຄື:

- ສຶກສາສະພາບທົ່ວໄປຂອງດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ
- ສຶກສາການພົວພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນ

ສປປ ລາວ

1.3 ຂອບເຂດຂອງການສຶກສາ

ໃນການສຶກສາທົ່ວຂໍ້ດັ່ງກ່າວ, ແມ່ນໄດ້ກຳນົດໄລຍະການສຶກສາຢູ່ລະຫວ່າງປີ 1990-2012 ລວມໄລຍະເວລາ 23 ປີ, ໂດຍຈະສຶກສາການປະຕິບັດແຜນການດຸນງົບປະມານ ທຽບໃສ່ກັບແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງ 5 ປີ ນັບຕັ້ງແຕ່ຄັ້ງທີ 3 ຈົນເຖິງຄັ້ງທີ 7. ເພື່ອປຸງບາງໃຫ້ເຫັນແຜນການ ແລະ ການປະຕິບັດໄດ້ຕົວຈິງຂອງລັດຖະບານ, ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ ກໍ່ຈະສຶກສາຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນຊ່ວງໄລຍະເວລາດັ່ງກ່າວຂອງ ສປປ ລາວ.

1.4 ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບ

ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ແມ່ນມີຜົນປະໂຫຍດບໍ່ຫຼາຍກໍ່ໜ້ອຍຕໍ່ກັບຜູ້ອ່ານ ທີ່ອາດຈະເປັນນັກສຶກສາ, ບັນຍາຊົນ ແລະ ຜູ້ທີ່ມີຄວາມສົນໃຈໃນເລື່ອງນີ້ ເນື່ອງຈາກການສຶກສາໃນທົ່ວຂໍ້ດັ່ງກ່າວຜູ້ອ່ານແມ່ນຈະໄດ້ຮູ້ເຖິງສະພາບທົ່ວໄປຂອງງົບປະມານລັດຖະບານ ສປປ ລາວ, ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ງົບປະມານທຽບກັບແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມທີ່ວາງໄວ້, ສາມາດຮູ້ເຖິງສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຂາດດຸນງົບປະມານໃນແຕ່ລະຊ່ວງໄລຍະເວລາ ແລະ ສາມາດຮູ້ໄດ້ເຖິງການພົວພັນ ລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານທີ່ມີຕໍ່ອັດຕາເງິນເຟີ້ ໃນ ສປປ ລາວ.

1.5 ນິຍາມສັບສະເພາະ

1. ງົບປະມານ (Budget) : ແມ່ນການຄາດຄະເນແຜນລາຍຮັບ-ລາຍຈ່າຍຂອງລັດຊຶ່ງໄດ້ຮັບຮອງຈາກສະພາແຫ່ງຊາດໃນແຕ່ລະປີ. ງົບປະມານແຫ່ງລັດ ເປັນໃຈກາງຂອງລະບົບການເງິນແຫ່ງຊາດ, ເປັນເຄື່ອງມືຄຸ້ມຄອງ, ດັດສົມເສດຖະກິດມະຫາພາກ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມມີການພັດທະນາ.

2. ເງິນເຟີ້ (Inflation) : ໝາຍເຖິງການທີ່ລະດັບລາຄາສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ ທົ່ວໄປເພີ່ມສູງຂຶ້ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ຍາວນານ, ເຊິ່ງອາດເກີດຈາກຄວາມຕ້ອງການສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ ຫຼື ອຸປະສົງມວນລວມເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ສູງກວ່າອຸປະທານ ຫຼື ຕົ້ນທຶນການຜະລິດສູງຂຶ້ນ.

3. ຖານອາກອນ (Tax base) : ໝາຍເຖິງສິ່ງທີ່ມີໄວ້ໃຊ້ເປັນຖານໃນການປະເມີນ ການເກັບສ່ວຍສາອາກອນແຕ່ລະຊະນິດຕາມອັດຕາອາກອນທີ່ກຳນົດໄວ້.

4. ນະໂຍບາຍງົບປະມານ (Fiscal policy) : ໝາຍເຖິງນະໂຍບາຍການນຳໃຊ້ເຄື່ອງ ມີທາງດ້ານອາກອນ ແລະ ລາຍຈ່າຍຂອງລັດຖະບານເພື່ອປັບການຜະລິດພາຍໃນຕົວຈິງ ແລະ ການຈ້າງງານ, ການຄວບຄຸມເງິນເຟີ້ ແລະ ກະຕຸ້ນໃຫ້ເສດຖະກິດເຕີໂຕ.

5. ພາວະການຈ້າງງານເຕັມທີ່ : ໝາຍເຖິງສະພາບທີ່ບໍ່ມີການວ່າງງານໃນລະບົບເສດຖະກິດເລີຍ (Unemployment rate= 0) ແຕ່ຄວາມຈິງນັ້ນພາວະການວ່າງງານຈະຍັງມີຢູ່ ສະເໝີບໍ່ຫຼາຍກໍ່ໜ້ອຍ ທັງນີ້ເພາະຕະຫຼາດແຮງງານບໍ່ສົມບູນ ແລະ ບໍ່ເປັນໄປຕາມແບບຢ່າງ ທິດສະດີກຳນົດໄວ້.

6. Crowding out effect : ໝາຍຄວາມວ່າການຂາດດຸນງົບປະມານມີທ່າອ່ຽງ ເຮັດໃຫ້ອັດຕາດອກເບ້ຍເພີ່ມສູງຂຶ້ນ, ການສູງຂຶ້ນຂອງອັດຕາດອກເບ້ຍກໍ່ມີທ່າອ່ຽງເຮັດໃຫ້ການ ລົງທຶນທຸກລົງ ທີ່ເປັນແບບນັ້ນກໍ່ເພາະວ່າ ລັດຖະບານເຂົ້າແຊກແຊງພາກເອກະຊົນໂດຍການ ຍຶມເງິນເພື່ອໃຊ້ທີ່ຂອງຕົນ ເຊິ່ງມັນໄດ້ລົງຜົນໃຫ້ຜູ້ໃຫ້ກູ້ຍຶມເງິນທີ່ເປັນພາກເອກະຊົນຖືກປົບ ອອກຈາກຕະຫຼາດການເງິນ ເນື່ອງຈາກລັດຖະບານໄດ້ກາຍເປັນຜູ້ກູ້ຍຶມເງິນທີ່ມີທຸນສ່ວນໃຫຍ່ ຂຶ້ນໃນຕະຫຼາດ.

7. ງົບປະມານແບບຂາດດຸນ : ແມ່ນວິທີການນຳໃຊ້ງົບປະມານໂດຍເຮັດໃຫ້ງົບປະ ມານທາງດ້ານລາຍຈ່າຍຫຼາຍກວ່າລາຍຮັບ ຕໍ່ການດຳນະໂຍບາຍນີ້ຈະພົບໄດ້ຢູ່ໃນປະເທດກຳ ລັງພັດທະນາ, ເພາະວ່າປະເທດເຫຼົ່ານີ້ຄວາມສາມາດໃນການຊອກຫາລາຍໄດ້ມີຈຳກັດ ແຕ່ ຄວາມຈຳເປັນໃນການໃຊ້ຈ່າຍມີຫຼາຍ.

ບົດທີ 2

ທົບທວນທິດສະດີ ແລະ ບົດຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

2.1. ແນວຄວາມຄິດທາງທິດສະດີ

2.1.1 ຄວາມໝາຍ ແລະ ການວັດແທກຂອງເງິນເຟີ້

ເງິນເຟີ້ໝາຍເຖິງພາວະການທີ່ລະດັບລາຄາຂອງສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການໂດຍສະເລ່ຍສູງຂຶ້ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ຍາວນານຫຼາຍໆວດເວລາ. ການທີ່ຈະເບິ່ງວ່າ ລະດັບລາຄາສູງຂຶ້ນ ຫຼື ປ່ຽນແປງໄປຈາກໆວດເວລາກ່ອນຫຼາຍໜ້ອຍໆໃດນັ້ນ ເຮົາຈະເບິ່ງໄດ້ຈາກການປ່ຽນແປງຂອງດັດຊະນີລາຄາ (Price index).

ດັດຊະນີລາຄາແມ່ນເຄື່ອງວັດລະດັບລາຄາສະເລ່ຍຂອງສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການຈຳນວນໃດຈຳນວນໜຶ່ງຂອງປີໃດໜຶ່ງປຽບທຽບກັບລະດັບລາຄາສະເລ່ຍຂອງສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການຈຳນວນດຽວກັນນັ້ນໃນປີທີ່ອ້າງອີງ ຫຼື ທີ່ເອີ້ນວ່າ ປີຖານ ເຮົາສາມາດຄຳນວນດັດຊະນີລາຄາໄດ້ຈາກສູດໃນການຄຳນວນຂອງ (Laspayres) ດັ່ງນີ້:

$$PI = \frac{\sum_{i=1}^n P_i^t Q_i^b}{\sum_{i=1}^n P_i^b Q_i^b} \times 100$$

ໂດຍ: PI = ດັດຊະນີລາຄາ.

P_i^t = ລາຄາສິນຄ້າ i ໃນປີທີ t .

P_i^b = ລາຄາສິນຄ້າ i ໃນປີຖານ (b).

Q_i^b = ປະລິມານສິນຄ້າ i ໃນກະຕ່າໃນປີຖານ (b).

ເນື່ອງຈາກປະລິມານສິນຄ້າໃນປີ t ເທົ່າກັບປະລິມານສິນຄ້າໃນປີຖານ, ດັ່ງນັ້ນ ເມື່ອປະລິມານສິນຄ້າຄົງທີ່ ການປ່ຽນແປງຂອງດັດຊະນີລາຄາຈະສະແດງເຖິງການປ່ຽນແປງຂອງລະດັບລາຄາສິນຄ້າທີ່ນຳມາຄຳນວນດັດຊະນີ.

ດັດຊະນີລາຄາມີຫຼາຍປະເພດເຊັ່ນ: ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ, ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ຜະລິດ ແລະ ດັດຊະນີລາຄາຂາຍສົ່ງ ແຕ່ດັດຊະນີລາຄາທີ່ວັດແທກລະດັບເງິນເຟີ້ຂອງປະເທດໄດ້ແກ່ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ. ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ໝາຍເຖິງການວັດແທກການປ່ຽນແປງຂອງລາຄາຂາຍຍ່ອຍຂອງສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການປະເພດຈ່າຍເພື່ອຊີ້ການບໍລິໂພກທີ່ຕະຫຼາດ ແລະ ຮ້ານຄ້າຍ່ອຍໃນປີໃດໜຶ່ງໃນຈຳນວນ ແລະ ຄຸນນະພາບທີ່ຄົງທີ່ປຽບທຽບກັບປີ

ຖານເຊິ່ງເທົ່າກັບ 100. ຕາຕະລາງ 2.1 ສະແດງດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ແລະ ອັດຕາການປ່ຽນແປງຂອງປີຕ່າງໆຂອງປະເທດໜຶ່ງ.

ຕາຕະລາງ 2.1: ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ແລະ ອັດຕາການປ່ຽນແປງຈາກປີກ່ອນໜ້າ.

ປີ	ດັດຊະນີລາຄາ	ອັດຕາການປ່ຽນແປງ (%)
1	100	-
2	105.7	5.7
3	110.0	4.1
4	113.7	3.3
5	119.5	5

ຈາກຕາຕະລາງ 2.1 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງປີຖານໃນທີ່ນີ້ຄືປີທີ 1 ມີຄ່າເທົ່າກັບ 100 ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງປີອື່ນໆມີຄ່າສູງກວ່າ 100 ຈຶ່ງສະແດງລະດັບລະດັບລາຄາສິນຄ້າໃນປີອື່ນໆສູງຂຶ້ນ ເຮົາສາມາດຄຳນວນອັດຕາການປ່ຽນແປງຂອງດັດຊະນີລາຄາໄດ້.

$$\text{ຈາກສູດ: } \Delta CPI_t = \frac{CPI_t - CPI_{t-1}}{CPI_{t-1}} \times 100\%$$

ໂດຍ: ΔCPI_t = ເປີເຊັນການປ່ຽນແປງຂອງດັດຊະນີລາຄາໃນປີທີ t (ອັດຕາເງິນເຟີ້).

CPI_t = ດັດຊະນີລາຄາປີ t.

CPI_{t-1} = ດັດຊະນີລາຄາປີ t-1.

ອີງຕາມສູດໃນລົມຜົນເຮົາສາມາດຄຳນວນໄດ້ວ່າ ດັດຊະນີລາຄາປີທີ 2 ປ່ຽນແປງສູງຂຶ້ນຈາກປີທີ 1 ເທົ່າກັບ 5.7 ຫຼື ດັດຊະນີລາຄາປີທີ 5 ສູງກວ່າດັດຊະນີລາຄາຂອງປີທີ 4 ເທົ່າກັບ 5%, ກ່າວໄດ້ອີກຢ່າງໜຶ່ງວ່າອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນປີທີ 2 ເທົ່າກັບ 5.7 ແລະອັດຕາເງິນເຟີ້ປີທີ 5 ເທົ່າກັບ 5%, ນັ້ນຄືອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງປີໃດໜ້າຍເຖິງອັດຕາເປີເຊັນຂອງການປ່ຽນແປງຂອງດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງປີນັ້ນຈາກດັດຊະນີລາຄາຂອງປີກ່ອນໜ້ານີ້. (ລັດຕະນາ ສາຍຄະນິດ, 2003).

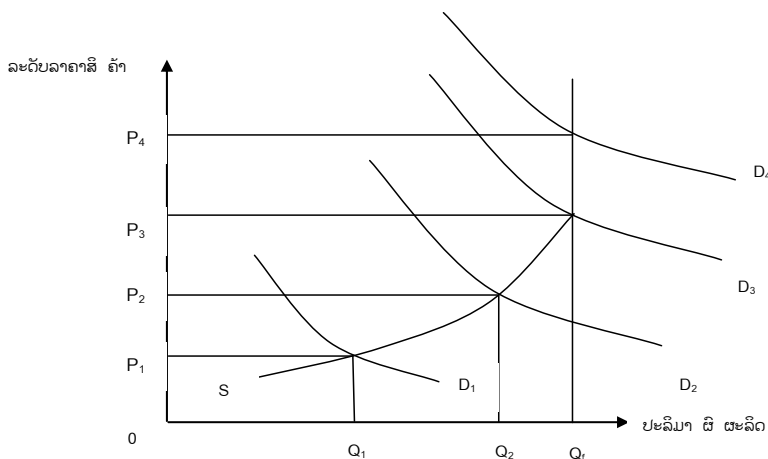
2.2 ສາເຫດຂອງການເກີດເງິນເຟີ້

ທິດສະດີຫຼັກໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບເງິນເຟີ້ມີຢູ່ 2 ທິດສະດີຄື: ເງິນເຟີ້ທີ່ເກີດຈາກແຮງດຶງຂອງອຸປະສົງ (Demand pull inflation) ແລະ ເງິນເຟີ້ທີ່ເກີດຈາກແຮງຮຸ້ຂອງຕົ້ນທຶນ (Cost push inflation).

2.2.1 ເງິນເຟີ້ທີ່ມີສາເຫດມາຈາກແຮງດຶງຂອງອຸປະສົງ

ໝາຍເຖິງອຸປະສົງລວມສໍາລັບສິນຄ້າພາຍໃນປະເທດເພີ່ມສູງຂຶ້ນໃນຂະນະທີ່ອຸປະທານລວມຂອງສິນຄ້າເພີ່ມຂຶ້ນໄດ້ຂ້ອນຂ້າງຈຳກັດເຮັດໃຫ້ເກີດພາວະສິນຄ້າຂາດແຄນ, ລະດັບລາຄາສິນຄ້າຈຶ່ງເພີ່ມສູງຂຶ້ນເລື້ອຍໆ. ການທີ່ອຸປະທານຂອງສິນຄ້າເພີ່ມຂຶ້ນໄດ້ຈຳກັດ ອາດເປັນເພາະວ່າ ປັດໄຈການຜະລິດຖືກນຳມາໃຊ້ເກືອບເຕັມທີ່ແລ້ວ ດັ່ງນັ້ນການຂະຫຍາຍການຜະລິດຈຶ່ງເຮັດໄດ້ພຽງເລັກໜ້ອຍ ຫຼື ຖ້າປັດໄຈການຜະລິດຖືກໃຊ້ງານເຕັມທີ່ແລ້ວ ການຂະຫຍາຍການຜະລິດກໍ່ບໍ່ສາມາດເຮັດໄດ້ອີກ, ຄວາມບໍ່ສົມດຸນລະຫວ່າງອຸປະສົງ ແລະ ອຸປະທານຈະຊຸກດັນເຮັດໃຫ້ລະດັບລາຄາສິນຄ້າສູງຂຶ້ນ.

ຮູບທີ 2.1: ເງິນເຟີ້ທີ່ເກີດຈາກແຮງດຶງຂອງອຸປະສົງ.

ຈາກຮູບທີ 2.1: D ແມ່ນເສັ້ນອຸປະສົງລວມສໍາລັບສິນຄ້າ ເຊິ່ງຕາມປົກກະຕິຈະລາດອ່ຽງລົງຈາກຊ້າຍໄປທາງຂວາ, S ແມ່ນເສັ້ນອຸປະທານລວມຂອງສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ ເຊິ່ງມີລັກສະນະລາດຂຶ້ນຈາກຊ້າຍໄປຂວາ ແລະ ຕັ້ງສາກກັບແຖນນອນທີ່ລະດັບຜົນຜະລິດທີ່ມີການຈ້າງງານເຕັມທີ່, ຕາມຮູບຄືລະດັບ Q_f ເຊິ່ງເປັນລະດັບຜົນຜະລິດສູງສຸດທີ່ປະເທດສາມາດຜະລິດໄດ້ໃນຂະນະນັ້ນດ້ວຍປັດໄຈທີ່ມີຢູ່ຢ່າງຈຳກັດ.

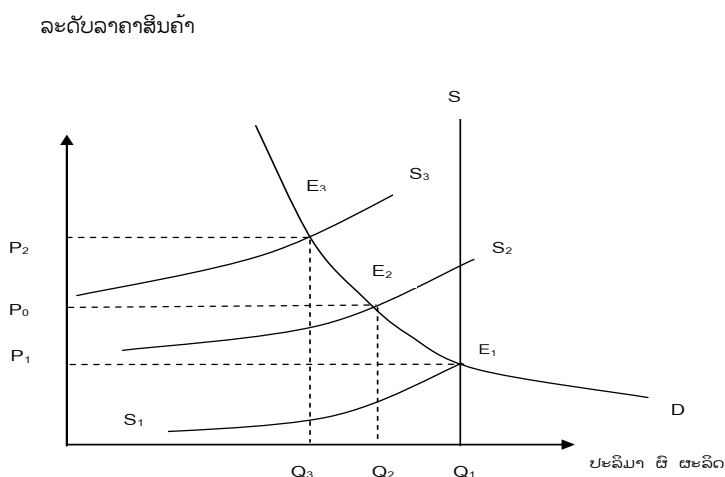
ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງອຸປະສົງລວມສໍາລັບສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການຈະເຮັດໃຫ້ເສັ້ນ D ເລື່ອນສູງຂຶ້ນຈາກ D_1 ເປັນ D_2 ແລະ ເລື້ອຍໆໄປ, ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງອຸປະສົງລວມຈາກ

D_1 ຈົນເຖິງ D_3 ຈະເຮັດໃຫ້ທັງປະລິມານຂອງຜົນຜະລິດ ແລະ ລະດັບລາຄາຂອງສິນຄ້າສູງຂຶ້ນ. ສົມມຸດວ່າ ຂະນະໃດຂະນະໜຶ່ງ ເມື່ອຍັງບໍ່ມີການຈ້າງງານເຕັມທີ່ຄື ປະລິມານຜົນຜະລິດຢູ່ຕໍ່າກວ່າລະດັບ Q_f , ສົມມຸດເສັ້ນອຸປະສົງລວມຄື D_1 ດັ່ງນັ້ນ ລະດັບລາຄາຈະຢູ່ທີ່ເສັ້ນ D_1 ຕັດກັບອຸປະທານລວມ S ທີ່ລະດັບລາຄາ P_1 ແລະ ປະລິມານຜົນຜະລິດເທົ່າກັບ Q_1 , ເມື່ອອຸປະສົງລວມຂອງສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການເພີ່ມຂຶ້ນເຮັດໃຫ້ເສັ້ນອຸປະສົງລວມເລື່ອນສູງຂຶ້ນເປັນ D_2 ແລະ ຕັດກັບເສັ້ນອຸປະທານລວມ S ໃນລະດັບທີ່ສູງຂຶ້ນ ລະດັບລາຄາຂອງສິນຄ້າເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ P_2 ແລະ ປະລິມານຂອງສິນຄ້າ ຫຼື ຜົນຜະລິດເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ Q_2 ການທີ່ປະລິມານຂອງຜົນຜະລິດເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ລະດັບລາຄາສິນຄ້າເພີ່ມສູງຂຶ້ນ, ເນື່ອງມາຈາກການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງອຸປະສົງລວມຈາກ D_1 ເປັນ D_2 ເຮັດໃຫ້ເກີດອຸປະສົງສ່ວນເກີນສໍາລັບສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການທີ່ລະດັບລາຄາ P_2 ເປັນຜົນເຮັດໃຫ້ລະດັບລາຄາສິນຄ້າເພີ່ມສູງຂຶ້ນ ໃນລັກສະນະດຽວກັນ ເມື່ອອຸປະສົງລວມຂອງສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການເພີ່ມຂຶ້ນຈາກລະດັບ D_2 ເຮັດໃຫ້ເສັ້ນອຸປະສົງລວມເລື່ອນສູງຂຶ້ນເປັນ D_3 ແລະ ຕັດກັບເສັ້ນອຸປະທານລວມ S ໃນລະດັບລາຄາສິນຄ້າທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ P_3 ແລະ Q_f ຕາມລຳດັບ.

2.2.2 ເງິນເຟີ້ທີ່ມີສາເຫດມາຈາກແຮງດັນຂອງຕົ້ນທຶນ

ເງິນເຟີ້ປະເພດນີ້ແມ່ນເກີດມາຈາກແຮງດັນຂອງຕົ້ນທຶນ ການທີ່ລະດັບລາຄາເພີ່ມສູງຂຶ້ນເນື່ອງມາຈາກຕົ້ນທຶນໃນການຜະລິດ ແລະ ການທີ່ຕົ້ນທຶນການຜະລິດສິນຄ້າເພີ່ມສູງຂຶ້ນເຮັດໃຫ້ຜູ້ຜະລິດຫຼຸດປະລິມານການຜະລິດສິນຄ້າລົງ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ອຸປະທານຂອງສິນຄ້າຫຼຸດລົງ ແລະ ລະດັບລາຄາສິນຄ້າເພີ່ມສູງຂຶ້ນ.

ຮູບທີ 2.2: ເງິນເຟີ້ທີ່ເກີດຈາກແຮງດັນຂອງຕົ້ນທຶນ

ຈາກຮູບທີ 2.2: D ແມ່ນເສັ້ນອຸປະສົງລວມສໍາລັບສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ, S ແມ່ນເສັ້ນອຸປະທານຂອງສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ ແລະ ຈະຕັ້ງສາກກັບແກນນອນທີ່ລະດັບທີ່ມີການຈ້າງງານຢ່າງເຕັມທີ່.

ຈາກຮູບ 2.2 ສົມມຸດວ່າ ອຸປະສົງບໍ່ປ່ຽນແປງ, ເມື່ອເສັ້ນອຸປະສົງລວມຕັດກັບເສັ້ນອຸປະທານລວມທີ່ຈຸດ E_1 ປະລິມານສິນຄ້າ ຫຼື ຜົນຜະລິດຈະຢູ່ທີ່ Q_1 ເຊິ່ງສົມມຸດວ່າ ເປັນປະລິມານຜົນຜະລິດທີ່ລະດັບການຈ້າງງານເຕັມທີ່ ລະດັບສິນຄ້າຈະຢູ່ທີ່ P_1 ຕໍ່ມາສົມມຸດໃຫ້ຕົ້ນທຶນການຜະລິດສູງຂຶ້ນ, ດັ່ງນັ້ນ ເສັ້ນອຸປະທານຈະເລື່ອນສູງຂຶ້ນເປັນເສັ້ນ S_2 ແລະ ຕັດກັບເສັ້ນອຸປະສົງລວມ D ທີ່ຈຸດ E_2 ດັ່ງນັ້ນ ລະດັບລາຄາຂອງສິນຄ້າຈະເທົ່າກັບ P_0 ແລະ ປະລິມານຂອງສິນຄ້າຈະເທົ່າກັບ Q_2 ຖ້າຫາກເສັ້ນອຸປະທານລວມຍັງຫຼຸດລົງໄປອີກ ລະດັບລາຄາສິນຄ້າຈະຍິ່ງສູງຂຶ້ນ ແລະ ປະລິມານສິນຄ້າທີ່ຈະຊື້ຂາຍຈະຫຼຸດລົງໄປເລື້ອຍໆ.

2.2 ປະລິມານເງິນ

ປະລິມານເງິນ (Money supply) ໝາຍເຖິງຊັບສິນ ຫຼື ເງິນທີ່ໝູນວຽນໃນມືຂອງປະຊາຊົນເພື່ອໃຊ້ເປັນສື່ກາງໃນການແລກປ່ຽນກັບສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ ແລະ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຜົນປະໂຫຍດຕອບແທນ. ຊັບສິນເຫຼົ່ານີ້ມີລະດັບສະພາບຄ່ອງ (liquidity) ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ຊັບສິນທີ່ມີສະພາບຄ່ອງສູງທີ່ສຸດແມ່ນຊັບສິນທີ່ສາມາດແລກປ່ຽນກັບສິ່ງອື່ນ ຫຼື ສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການໄດ້ທັນທີ ແລະ ບໍ່ຂາດທຶນໃນການແລກປ່ຽນ ເຊັ່ນ: ທະນະບັດ, ສ່ວນສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການທີ່ມີສະພາບຄ່ອງຕ່ຳ ແມ່ນສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການທີ່ແລກປ່ຽນກັບສິ່ງອື່ນໄດ້ຍາກ ຫຼື ຕ້ອງເຮັດໃຫ້ຂາດທຶນໃນການແລກປ່ຽນຫຼາຍ ເຊັ່ນ: ພັນທະບັດ, ຫຸ້ນກູ້ ເປັນຕົ້ນ ດັ່ງນັ້ນເມື່ອແບ່ງຊັບສິນອອກຕາມລະດັບສະພາບຄ່ອງແລ້ວ ຈະໄດ້ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍແຕກຕ່າງກັນຄື: ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍແຄບ ($M1$), ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກ້ວາງ ເຊິ່ງຍັງໄດ້ແຍກຍ່ອຍອອກ ເປັນ ($M2$) ແລະ ($M2a$) ແລະ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກ້ວາງທີ່ສຸດ ($M3$). (ລັດຕະນາ ສາຍຄະນິດ, 2001)

ໃນທີ່ນີ້ຈະໄດ້ກ່າວເຖິງພຽງແຕ່ປະລິມານເງິນໃນສອງຄວາມໝາຍເທົ່ານັ້ນຄື: ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍແຄບ ($M1$) ແລະ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກ້ວາງ ($M2$).

➤ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍແຄບ ($M1$).

ໝາຍເຖິງປະລິມານເງິນທີ່ມີສະພາບຄ່ອງສູງທີ່ສຸດ ປະກອບດ້ວຍທະນະບັດ, ເງິນໝູນ ແລະ ເງິນຝາກກະແສລາຍວັນໃນລະບົບທະນາຄານ ເຊິ່ງໃນມືຂອງປະຊາຊົນໄດ້ແກ່ຄົວເຮືອນ, ທຸລະກິດ ແລະ ສະຖາບັນການເງິນອື່ນໆ ທີ່ບໍ່ແມ່ນທະນາຄານ ເພື່ອຄວາມສະດວກໃນການໃຊ້ຈ່າຍ ຫຼື ແລກປ່ຽນກັບສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ.

➤ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ (M2).

ໝາຍເຖິງປະລິມານເງິນ M1 ແລະ ເງິນອອມຊັບ ແລະ ເງິນຝາກປະຈຳຂອງປະຊາຊົນທີ່ຝາກໄວ້ທີ່ລະບົບທະນາຄານ, M2 ຈຶ່ງເປັນປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ ເພາະປະກອບດ້ວຍຊັບສິນທີ່ປະຊາຊົນຖືໄວ້ເພື່ອສະດວກໃນການໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ຊັບສິນທີ່ປະຊາຊົນຖືໄວ້ເພື່ອໄດ້ຜົນປະໂຫຍດ (ດອກເບ້ຍ)ຕອບແທນນຳ. (ລັດຕະນາ ສາຍຄະນິດ, 2001).

2.2.1 ປະລິມານເງິນກັບລະດັບລາຄາ

ຕາມແນວຄວາມຄິດຂອງນັກເສດຖະສາດສາດສຶກ ປະລິມານເງິນສຳພັນກັບລະດັບລາຄາໃນທິດທາງດຽວກັນ ເຊິ່ງສາມາດສະແດງຄວາມສຳພັນໃນຮູບສົມຜົນ (1) ໄດ້ດັ່ງນີ້:

ໂດຍ: $MV = PQ$ (1)

M = ປະລິມານເງິນ.

V = ຄວາມໄວໃນການໝູນວຽນຂອງເງິນ.

P = ລະດັບລາຄາ.

Q = GDP ທີ່ແທ້ຈິງ.

ໃນໄລຍະສັ້ນ ນັກເສດຖະສາດສາດສຶກມີຄວາມເຊື່ອວ່າ ຄ່າຄວາມໄວໃນການໝູນວຽນຂອງເງິນມີຄ່າຄົງທີ່ ແລະ ລະບົບເສດຖະກິດທຳການຜະລິດທີ່ລະດັບການຈ້າງງານເຕັມທີ່ເຮັດໃຫ້ Q ຫຼື GDP ທີ່ແທ້ຈິງຄົງທີ່ນຳ, ດັ່ງນັ້ນ ເມື່ອຄ່າ V ແລະ ຄ່າ Q ໃນສົມຜົນ (1) ມີຄ່າຄົງທີ່ເຮັດໃຫ້ M ສຳພັນກັບ P ໂດຍກົງ ແລະ ໃນທິດທາງດຽວກັນ ແລະ ສັດສ່ວນດຽວກັນ, ແນວໃດກໍຕາມໃນໄລຍະຕໍ່ມານັກເສດຖະສາດສາດສຶກໄດ້ຍອມຮັບວ່າ ການປ່ຽນແປງຂອງປະລິມານເງິນຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ລະດັບລາຄາມີການປ່ຽນແປງໃນທິດທາງດຽວກັນ ແຕ່ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງເປັນສັດສ່ວນດຽວກັນ.

ການປ່ຽນແປງຂອງປະລິມານເງິນສົ່ງຜົນໃຫ້ລະດັບລາຄາ ຫຼື ດັດຊະນີລາຄາປ່ຽນແປງໄປນຳໃນທິດທາງດຽວກັນກໍເພາະວ່າການປ່ຽນແປງຂອງປະລິມານເງິນຈະເຮັດໃຫ້ສະພາບຄ່ອງທີ່ປະຊາຊົນສາມາດນຳໄປໃຊ້ຈ່າຍປ່ຽນແປງ. ກໍຄື ຖ້າປະລິມານເງິນເພີ່ມຂຶ້ນສະພາບຄ່ອງໃນຕະຫຼາດສູງຂຶ້ນ ປະຊາຊົນຈະມີເງິນໃຊ້ຈ່າຍເພີ່ມຂຶ້ນ ໃນຂະນະທີ່ ປະລິມານການຜະລິດສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການຍັງເພີ່ມຂຶ້ນໄດ້ບໍ່ທັນກັບຄວາມຕ້ອງການຊື້ຂອງປະຊາຊົນ, ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ລະດັບລາຄາ ຫຼື ດັດຊະນີລາຄາສູງຂຶ້ນ, ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ ປະລິມານເງິນຫຼຸດລົງສະ

ພາບຄ່ອງໃນຕະຫຼາດຫຼຸດລົງ, ເມື່ອຄວາມຕ້ອງການຊື້ສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການມີໜ້ອຍກວ່າປະລິມານການຜະລິດ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ລະດັບລາຄາ ຫຼື ດັດຊະນີລາຄາຕ່ຳລົງ. (ລັດຕະນາ ສາຍຄະນິດ, 2001).

2.3 ການປ່ຽນແປງຂອງປະລິມານເງິນ (ΔM_2)

ໃນເມື່ອມີການຂາດດຸນງົບປະມານ, ລັດຖະບານມີ 3 ທາງເລືອກເພື່ອດຸນດ່ຽງງົບປະມານຄື: ຍືມເງິນນຳທະນາຄານກາງ, ຂາຍພັນທະບັດອອກສູ່ສັງຄົມ ເຊິ່ງໃນຕົວກໍແມ່ນການຍືມເງິນນຳສັງຄົມ ແລະ ຍືມເງິນນຳຕ່າງປະເທດ, ແຕ່ໃນທີ່ນີ້ຈະນຳສະເໜີພຽງແຕ່ 2 ວິທີເທົ່ານັ້ນ (1) ກໍລະນີຍືມເງິນນຳທະນາຄານ

ໂດຍທົ່ວໄປແມ່ນກໍລະນີທີ່ລັດຖະບານຍືມເງິນນຳທະນາຄານກາງເພື່ອຖິ້ມຊຸມການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດ, ການຍືມເງິນນຳທະນາຄານກາງເພື່ອຖິ້ມຊຸມການຂາດດຸນງົບປະມານຈະເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນຕາເພີ່ມຂຶ້ນຄືແນວໃດ? ຢູ່ໃນກໍລະນີດັ່ງກ່າວ, ການຍືມເງິນນຳທະນາຄານກາງແມ່ນການພິມຈຳໜ່າຍເງິນເພີ່ມ ເຊິ່ງເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ຖານເງິນຕາ (Reserve Money) ເພີ່ມ.

CC (Credit Ceiling) ↑ —————> ຖານເງິນຕາ (Reserve Money) ↑

(2) ກໍລະນີຖິ້ມຊຸມງົບປະມານໂດຍການຂາຍພັນທະບັດອອກສູ່ສັງຄົມ.

ການຂາຍພັນທະບັດດ້ວຍຈຳນວນຫຼາຍຂຶ້ນເພື່ອຮັບປະກັນລາຍຈ່າຍງົບປະມານຈະເຮັດໃຫ້ອັດຕາດອກເບ້ຍພາຍໃນສູງຂຶ້ນ ອັດຕາດອກເບ້ຍພັນທະບັດຕ້ອງສູງພໍສົມຄວນ ເພື່ອດຶງດູດໃຫ້ສັງຄົມຊື້ພັນທະບັດຂອງລັດຖະບານ, ເມື່ອເປັນເຊັ່ນນັ້ນ ປະລິມານເງິນຢູ່ນຳສັງຄົມຈະຫຼຸດລົງ, ຄວາມກົດດັນໃສ່ກັບເງິນເຟີ້ຈະຫຼຸດຜ່ອນລົງ, ແຕ່ອັດຕາດອກເບ້ຍສູງຈະເຮັດໃຫ້ການລົງທຶນໃສ່ຊັບສົມບັດຄົງທີ່ມີໜ້ອຍລົງ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງລາຍຈ່າຍງົບປະມານ ຈະເຮັດໃຫ້ການລົງທຶນຂອງພາກເອກະຊົນຫຼຸດລົງ. (ພູເພັດ ກຽວພິລາວົງ, 2005)

ອີງຕາມ Olivier BLANCHARD (2000) ໄດ້ກ່າວໄວ້ວ່າ ການຂາດດຸນງົບປະມານແມ່ນຈະຖືກດຸນດ່ຽງຈາກການສ້າງເງິນ (Money Creation) ທັງນີ້ກໍຍ້ອນວ່າ ຂະໜາດຂອງການຂາດດຸນແມ່ນສູງ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການກູ້ຢືມເງິນຈາກຕ່າງປະເທດແມ່ນຈຳກັດ, ດັ່ງນັ້ນ ລັດຖະບານຈຶ່ງໄດ້ຫັນມາຫາແຫຼ່ງດຸນດ່ຽງພາຍໃນໂດຍການສ້າງເງິນນັ້ນເອງ ເພາະສະນັ້ນ ທ່ານຈຶ່ງໄດ້ວາງສົມມຸດຖານໄວ້ວ່າ ການປ່ຽນແປງຂອງປະລິມານເງິນ ແມ່ນເທົ່າກັບການຂາດດຸນງົບປະມານ ($\Delta M_2 = \text{Deficit}$), ແຕ່ການສ້າງເງິນດັ່ງກ່າວ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນໃນລະບົບເສດຖະກິດມີການປ່ຽນແປງ. (Olivier BLANCHARD, 2000)

2.4 ຄວາມໝາຍຂອງງົບປະມານ

2.4.1 ຄວາມໝາຍຂອງງົບປະມານ

ໄດ້ມີຜູ້ໃຫ້ຄວາມໝາຍຕ່າງໆກັນດັ່ງນີ້:

- Burk head ໄດ້ໃຫ້ທັດສະນະວ່າ ງົບປະມານ ແມ່ນແນວທາງພິຈາລະນາ ແລະ ຊ່ວງເວລາຂອງງົບປະມານ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ຮູບແບບຂອງຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ຊີ້ໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມສໍາຄັນຂອງອຳນາດທາງການເມືອງ.
- Frank P. herwood (budget) ແມ່ນການປະຕິບັດງານຂອງລັດຖະບານທີ່ສະແດງອອກໃນຮູບຂອງຕົວເງິນ ທີ່ສະແດງໂຄງການດໍາເນີນງານທັງໝົດໃນໄລຍະເວລາໜຶ່ງ, ແຜນການນີ້ຈະລວມທັງການປະມານບໍລິຫານ, ກິດຈະການ, ໂຄງການ, ການໃຊ້ຈ່າຍຕະຫຼອດຮອດຊັບພະຍາກອນທີ່ຈຳເປັນໃນການສະໜັບສະໜູນໃນການດໍາເນີນງານ ເພື່ອບັນລຸເປົ້າໝາຍຕາມແຜນການເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍການກະທຳ 3 ຂັ້ນຕອນຄື: ການຈັດກຽມ, ການອະນຸມັດ, ການບໍລິຫານງົບປະມານ.
- Augustus Bturnbull ໃຫ້ທັດສະນະວ່າ (budget) ເປັນແຜນການເງິນຂອງອົງກອນທີ່ກຳນົດຂຶ້ນເພື່ອບັນລຸຈຸດປະສົງຂອງອົງກອນ.

ຈາກທັດສະນະຕ່າງໆຂ້າງເທິງນັ້ນສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ດັ່ງນີ້: ງົບປະມານເປັນການວາງແຜນການບໍລິຫານຂອງລັດຖະບານ ທີ່ສະແດງເຖິງກິດຈະກຳ ຫຼື ໂຄງການທີ່ຈະປະຕິບັດຈັດທຳ ແລະ ໜ່ວຍງານທີ່ຮັບຜິດຊອບ, ຄາດປະມານຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ທີ່ມາຂອງລາຍໄດ້ເພື່ອການໃຊ້ຈ່າຍນັ້ນໆ ມີໄລຍະເວລາທີ່ແນ່ນອນ (ໂດຍທົ່ວໄປແມ່ນ 1 ປີ ແຕ່ອາດຈະຫຼາຍ ຫຼື ໜ້ອຍກ່ວາ 1 ປີກໍໄດ້) ເປັນແຜນບໍລິຫານທີ່ຝ່າຍບໍລິຫານເປັນຜູ້ສ້າງຂຶ້ນເພື່ອສະເໜີຂໍອະນຸມັດຈາກສະພາ. (ນົງລັກ ສຸດທິວັດທະນະພັນ (2544).

2.4.2 ແຫລ່ງດຸ່ນດ່ຽງງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ

2.4.2.1 ເງິນກູ້ຢືມຈາກຕ່າງປະເທດ

ໝາຍເຖິງການກໍ່ໜີ້ທີ່ລັດຖະບານກູ້ເງິນມາຈາກຕ່າງປະເທດ, ອົງກອນການເງິນລະຫວ່າງປະເທດ ສະຖາບັນການເງິນເອກະຊົນ ທີ່ບໍ່ຢູ່ພາຍໃນປະເທດ ໂດຍການກູ້ຢືມສ່ວນໃຫຍ່ເປັນເງິນ ຕາຕ່າງປະເທດເຊັ່ນ: ໂດລາ, ເງິນເຢັນ, ເງິນປອນ, ເງິນຢູໂລ ເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ. ວັດຖຸປະສົງຂອງ ການກູ້ຢືມເງິນຈາກຕ່າງປະເທດ:

ໃນທາງເສດຖະສາດ, ປັດໃຈໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດ ຂອງປະເທດຄື ການເຄື່ອນຍ້າຍຊັບພະຍາກອນຈາກຕ່າງປະເທດ ເຊິ່ງອາດຢູ່ໃນຮູບແບບການຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ, ການລົງທຶນຈາກຕ່າງປະເທດ ແລະ ການກູ້ຢືມເງິນຈາກຕ່າງປະເທດ. ເພາະວ່າປະ

ເທດກຳລັງພັດທະນາ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຂາດແຄນເງິນຕາຕ່າງປະເທດເຮັດໃຫ້ບໍ່ມີຄວາມສາມາດ ຈະເລີ່ມຕົ້ນໂຄງການພັດທະນາ ຈຶ່ງຕ້ອງໄດ້ອາໄສເງິນທຶນຈາກຕ່າງປະເທດເປັນຈຳນວນຫຼວງ ຫຼາຍ. ໃນການກູ້ຢືມເງິນຈາກຕ່າງປະເທດນັ້ນ ມີທິດສະດີການພັດທະນາເສດຖະກິດ ເຊິ່ງ ເອີ້ນວ່າ: Two-Gaps Model ໄດ້ໃຫ້ຄຳອະທິບາຍເຖິງສາເຫດທີ່ປະເທດກຳລັງພັດທະນາ ຕ້ອງມີການກູ້ຢືມເງິນຈາກຕ່າງປະເທດວ່າ ມີສາເຫດສຳຄັນ 2 ປະການໄດ້ແກ່:

ເພື່ອຈຳກັດຊ່ອງວ່າງລະຫວ່າງການອອມ ແລະ ການລົງທຶນພາຍໃນປະເທດ ເພາະວ່າ ການລົງທຶນເປັນປັດໃຈສຳຄັນໜຶ່ງ ທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ມີການຈະເລີນເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດ. ການລົງ ທຶນທີ່ໃຊ້ຊັບພະຍາກອນພາຍໃນປະເທດຄື: ການອາໄສເງິນທຶນຈາກແຫຼ່ງເງື່ອນໄຂອອມຂອງປະຊາ ຊົນພາຍໃນປະເທດນັ້ນເອງ ເຊິ່ງການອາໄສເງິນອອມພາຍໃນປະເທດພຽງແຕ່ຢ່າງດຽວນັ້ນ ຈະ ເຮັດໃຫ້ປະເທດຊາດຈະເລີນບໍ່ທັນປະເທດອື່ນ, ດັ່ງນັ້ນ ເພື່ອຕ້ອງການບັນລຸເປົ້າໝາຍຂອງ ການຈະເລີນເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດ ໃນອັດຕາທີ່ຕ້ອງການ ລັດຖະບານຈຶ່ງມັກຕັ້ງລາຍຈ່າຍ ໃນການລົງທຶນໄວ້ສູງກວ່າການອອມທີ່ມີຢູ່ພາຍໃນປະເທດ ແລະ ອາໄສການກູ້ຢືມເງິນຈາກ ຕ່າງປະເທດເປັນເຄື່ອງມືລົບລ້າງຊ່ອງວ່າງການລົງທຶນ ແລະ ການອອມ ເຮັດໃຫ້ລັດຖະບານ ມີເງິນເພື່ອນຳໄປໃຊ້ຈ່າຍໃນໂຄງການພັດທະນາຕ່າງໆ ທີ່ມີປະໂຫຍດຕໍ່ການພັດທະນາປະເທດ ໄດ້ໄວຂຶ້ນ.

ເພື່ອລົບລ້າງຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງອຸປະສົງ ແລະ ອຸປະທານເງິນຕາລະຫວ່າງປະ ເທດ ຫຼື ຊ່ອງວ່າງທາງການຄ້າ ເຖິງແມ່ນວ່າການສະສົມທຶນຂອງປະເທດ ຈະມີພຽງພໍກັບ ຄວາມຕ້ອງການລົງທຶນ ໂດຍລັດຖະບານອາດກູ້ຢືມຈາກແຫຼ່ງພາຍໃນປະເທດພຽງພໍ ຫຼື ໃຊ້ ນະໂຍບາຍເລັ່ງການອອມ ເພື່ອເປີດຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງການອອມ ແລະ ການລົງທຶນ ໄດ້, ແຕ່ຊັບພະຍາກອນພາຍໃນປະເທດອາດມີບໍ່ພຽງພໍ ຫຼື ບໍ່ເໝາະສົມແກ່ການ ລົງທຶນເຊັ່ນ: ການຂາດແຄນ ສິນຄ້າປະເພດທຶນ. ບາງເທັກໂນໂລຢີການຜະລິດທີ່ທັນສະໄໝ ແລະ ອື່ນໆ ເຮັດໃຫ້ຈຳເປັນ ຕ້ອງສົ່ງຊື້ຈາກຕ່າງປະເທດ ແຕ່ການສົ່ງຊື້ດັ່ງກ່າວ ອາດລວມກັບສິນຄ້າອຸປະ ໂພກ-ບໍລິໂພກດ້ວຍ. ການສົ່ງສິນຄ້າເຂົ້າຈາກຕ່າງປະເທດ ຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມຕ້ອງການເງິນ ຕາຕ່າງປະເທດ ເຊິ່ງຈະໄດ້ມາກໍ່ຕ້ອງມີການຂາຍສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການໃນຕະຫຼາດຕ່າງປະ ເທດໃຫ້ໄດ້ຫຼາຍຂຶ້ນ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວປະເທດກຳລັງພັດທະນາມັກມີອຸປະສົງເງິນຕາຕ່າງປະ ເທດຫຼາຍກວ່າອຸປະທານ ເຊິ່ງມັນສະແດງອອກໃນຮູບແບບການຂາດດຸນການຄ້າ ແລະ ດຸນ ການຊຳລະເງິນກັບຕ່າງປະເທດເຮັດໃຫ້ເກີດຊ່ອງວ່າງລະຫວ່າງອຸປະສົງ ແລະ ອຸປະທານ ເງິນຕາລະຫວ່າງປະເທດຂຶ້ນ ເຊິ່ງຕ້ອງອາໄສການກູ້ຢືມຈາກຕ່າງປະເທດມາລົບລ້າງສ່ວນຕ່າງ ດັ່ງກ່າວ. (ຄຳນິກອນ ສີປະເສີດ, 2006).

2.5 ນະໂຍບາຍງົບປະມານຂາດດຸນ

ຕາມທັດສະນະຂອງ J.M.Keynes ນັກເສດຖະສາດຊາວອັງກິດ ໄດ້ກ່າວໄວ້ວ່າ ຖ້າ ທາກເສດຖະກິດຕົກຕ່ຳ ແລະ ເຮັດໃຫ້ປະຊາກອນສ່ວນໃຫຍ່ຕ້ອງວ່າງງານແລ້ວ ລັດຖະບານ ຕ້ອງມີໜ້າທີ່ເຂົ້າມາແກ້ໄຂ ໂດຍການເພີ່ມການໃຊ້ຈ່າຍທີ່ແທ້ຈິງໃນລະບົບເສດຖະກິດໃຫ້ ຫຼາຍຂຶ້ນ ເຖິງແມ່ນວ່າການທີ່ລັດຖະບານຍອມໃຊ້ຈ່າຍຫຼາຍຂຶ້ນນີ້ ອາດຈະມີຜົນໃຫ້ງົບປະມານ ຂາດດຸນກໍຕາມ ແຕ່ສົມຄວນທີ່ຈະເຮັດ ເພາະວ່າການວ່າງງານຂອງປະຊາກອນ ຈະເປັນບັນ ຫາທີ່ຍິ່ງໃຫຍ່ກວ່າການຂາດດຸນ ນອກຈາກນັ້ນ Keynes ຍັງໄດ້ໃຫ້ຄວາມເຫັນອີກວ່າ ເມື່ອ ລັດຖະບານປ່ອຍເງິນເຂົ້າໃນລະບົບເສດຖະກິດ ຫຼຸດອັດຕາພາສີສໍາລັບການບໍລິໂພກລົງ ກໍຈະ ຊ່ວຍໃຫ້ລະບົບເສດຖະກິດທີ່ຕົກຕ່ຳມີການຂະຫຍາຍຕົວຂຶ້ນມາໄດ້ ເນື່ອງມາຈາກການບໍລິໂພ ກຂອງປະຊາຊົນຈະເພີ່ມຜົນຜະລິດຂຶ້ນ ແລະ ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດກໍຈະເພີ່ມສູງຂຶ້ນ ເຊິ່ງຈະມີຜົນ ໃຫ້ການຈັດເກັບລາຍໄດ້ຂອງລັດຖະບານເພີ່ມສູງຂຶ້ນນຳ ກໍຈະເປັນການຊົດເຊີຍສ່ວນທີ່ຂາດດຸນ ຂອງລັດຖະບານ ການຂາດດຸນຂອງລັດຖະບານກໍຈະຫຼຸດໜ້ອຍລົງຈົນໝົດໄປ. (ຄຳນິກອນ ສີປະເສີດ, 2006).

2.5.1 ຜົນກະທົບຂອງການຂາດດຸນໃນໄລຍະຍາວຂອງງົບປະມານຂາດດຸນ

ງົບປະມານຂາດດຸນຈະມີຜົນເຮັດໃຫ້ອຸປະສົງລວມມີການຂະຫຍາຍຕົວ ແລະ ຖ້າລະ ບົບເສດຖະກິດຢູ່ໃນພາວະການຈ້າງງານເຕັມທີ່ແລ້ວ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງອຸປະສົງອັນເນື່ອງມາ ຈາກງົບປະມານການຂາດດຸນກໍຈະເຮັດໃຫ້ເກີດພາວະເງິນເຟີ້ຂຶ້ນໄດ້ ຜົນຂອງການຂາດດຸນງົບ ປະມານດັ່ງກ່າວເປັນຜົນໃນໄລຍະສັ້ນແຕ່ໃນໄລຍະຍາວ ການຂາດດຸນງົບປະມານເປັນຈຳນວນ ຫຼາຍ ແລະ ເປັນໄປຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງຈະເຮັດໃຫ້ເກີດຜົນເສຍທີ່ສໍາຄັນໃນໄລຍະຍາວສອງປະ ການ:

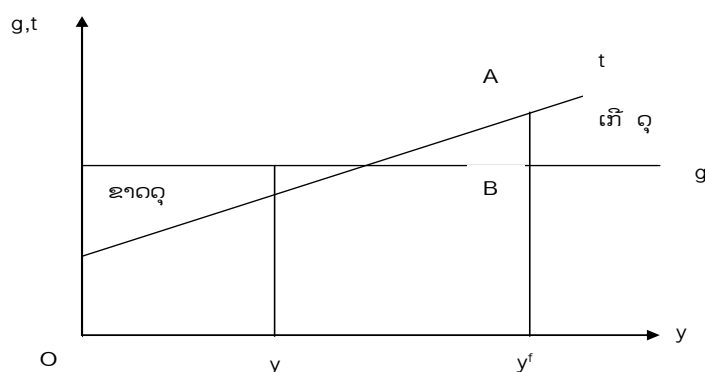
(1) ການຂາດດຸນງົບປະມານໂດຍການຂາຍພັນທະບັດໃຫ້ແກ່ພາກເອກະຊົນຈະເຮັດໃຫ້ອັດ ຕາດອກເບ້ຍສູງຂຶ້ນ ແລະ ເປັນການຫຼຸດໂອກາດການລົງທຶນຂອງເອກະຊົນລົງ ຖ້າເປັນການ ຂາດດຸນໃນໄລຍະສັ້ນ ເຊັ່ນການຂາດດຸນງົບປະມານອັນເນື່ອງມາຈາກວັດທະຈັກກໍອາດຈະບໍ່ກໍ ໃຫ້ເກີດຜົນເສຍໃນໄລຍະຍາວແຕ່ຖ້າເປັນການຂາດດຸນຈາກໂຄງສ້າງເຊິ່ງເກີດຂຶ້ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ. ນອກຈາກຈະເຮັດໃຫ້ເກີດເງິນເຟີ້ແລ້ວ ການລະດົມເງິນຈາກພາກເອກະຊົນດ້ວຍການອອກພັນ ທະບັດໃໝ່ມາຂາຍຢູ່ເລື້ອຍໆ ເຮັດໃຫ້ລັດຖະບານຕ້ອງຫາສິ່ງຈູງໃຈໃຫ້ປະຊາຊົນຊື້ພັນທະບັດ ລັດຖະບານດ້ວຍວິທີຕ່າງໆເຊັ່ນ: ໃຫ້ອັດຕາດອກເບ້ຍສູງຂຶ້ນ, ຍົກເວັ້ນພາສີຈາກພັນທະບັດ ເປັນຕົ້ນ. ເມື່ອປະຊາຊົນ ຫຼື ສະຖາບັນການເງິນຊື້ພັນທະບັດລັດຖະບານກໍເທົ່າກັບເປັນການ ໂອນຊັບພະຍາກອນຈາກພາກເອກະຊົນໄປຍັງພາກລັດ ເພາະການທີ່ອັດຕາດອກເບ້ຍພັນທະ ບັດມີອັດຕາສູງຂຶ້ນ ກໍຈະມີຜົນເຮັດໃຫ້ອັດຕາດອກເບ້ຍຂອງທຸກກຸ່ມຂອງບໍລິສັດເອກະຊົນອາດຈະ

ສູງຂຶ້ນຕາມ (ເພື່ອໃຫ້ສາມາດແຂ່ງຂັນກັບອັດຕາດອກເບ້ຍພັນທະບັດໄດ້) ຕົ້ນທຶນການກູ້ຢືມເງິນມາລົງທຶນຂອງບໍລິສັດເອກະຊົນຕ້ອງສູງຂຶ້ນ ເຮັດໃຫ້ໂຄງການລົງທຶນຫຼາຍໂຄງການຕ້ອງຖືກຢຸດເຊົາໄປ ເພາະອັດຕາດອກເບ້ຍສູງກວ່າຜົນຕອບແທນຈາກການລົງທຶນ ດັ່ງນັ້ນ, ໃນໄລຍະຍາວ ການລົງທຶນຂອງພາກເອກະຊົນຈະຫຼຸດລົງປະລິມານທຶນຈະໜ້ອຍລົງ ເຮັດໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບຕໍ່ອັດຕາການຈະເລີນເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດໃນໄລຍະຍາວຂຶ້ນໄດ້.

(2) ການຂາດດຸນງົບປະມານຈຳນວນຫຼາຍເປັນໄລຍະເວລາຍາວນານຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ມີຜົນເຮັດໃຫ້ໜີ້ສິນຂອງລັດເພີ່ມພູນຂຶ້ນ ລັດມີພາລະລາຍຈ່າຍຄ່າດອກເບ້ຍເງິນກູ້ເພີ່ມຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ລາຍຈ່າຍທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນນີ້ຈະເປັນພັນທະຜູກພັນໃຫ້ງົບປະມານໃນງວດໜ້າຕ້ອງຂາດດຸນເພີ່ມຂຶ້ນຕໍ່ໄປອີກ ໃນທີ່ສຸດລັດຕ້ອງກໍ່ໜີ້ໄພມາຊົດເຊີຍການຂາດດຸນງົບປະມານໝູນວຽນເຊັ່ນນີ້ໄປເລື້ອຍໆ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຫຼາຍຄົນຢ້ານວ່າ ການທີ່ລັດມີໜີ້ສິນເພີ່ມພູນຫຼາຍຂຶ້ນນັ້ນຈະເປັນພາລະໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນໃນລຸ້ນຕໍ່ໆໄປ ເຊິ່ງຈະຕ້ອງຊົດໃຊ້ຄືນໂດຍຜ່ານທາງການເສຍພາສີອາກອນໃຫ້ແກ່ລັດ. (ຄຳນົກອນ ສີປະເສີດ, 2006).

2.6 ງົບປະມານຂາດດຸນກັບເງິນເຟີ້

ການທີ່ຈະເບິ່ງວ່າງົບປະມານຂາດດຸນຈະເຮັດໃຫ້ເກີດເງິນເຟີ້ ຫຼື ບໍ່ນັ້ນ ອາດຈະເຮັດໄດ້ໂດຍມີການວັດແທກຂຶ້ນກ່ອນວ່າ ຖ້າລະບົບເສດຖະກິດຢູ່ໃນສະພາວະການຈ້າງງານເຕັມທີ່ ງົບປະມານຂອງລັດຖະບານຄວນຈະເປັນງົບປະມານແບບເກີນດຸນ ເຊິ່ງຮຽກວ່າ: ງົບປະມານທີ່ລະດັບການຈ້າງງານເຕັມທີ່ (Full employment budget) ແລ້ວຈຶ່ງປຽບທຽບກັບງົບປະມານຂາດດຸນທີ່ເກີດຂຶ້ນຈິງ (actual budget) ວ່າໄດ້ສອດຄ່ອງກັບງົບປະມານທີ່ລະດັບການຈ້າງງານເຕັມທີ່ ຫຼື ບໍ່ ເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈໄດ້ດີຍິ່ງຂຶ້ນຕ້ອງໄດ້ໄປເບິ່ງຮູບທີ 2.3. ຮູບທີ 2.3 ງົບປະມາ ເກີ ດ ທີ່ລະດັບກາ ຈ້າງງາ ເຕັມທີ່.

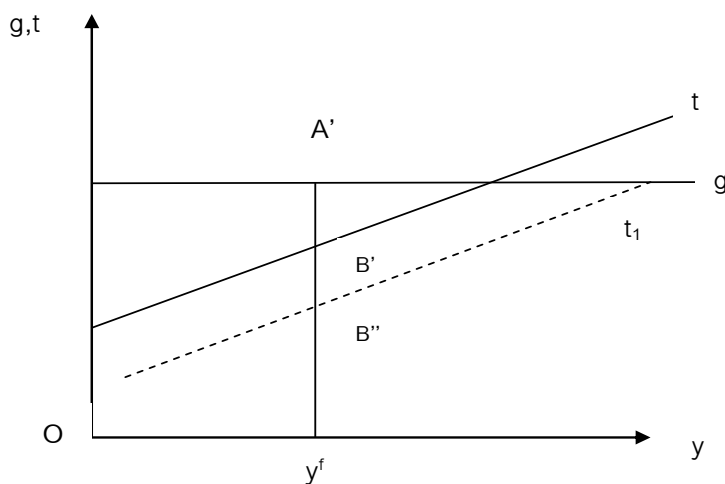

ທີ່ມາ: ລັດຕະນາ ສາຍຄະນິດ (2001)

ຈາກຮູບທີ 2.3 ໂດຍສະແດງເຖິງ ລາຍຮັບພາສີເຊິ່ງມີຄວາມສຳພັນໃນທາງດຽວກັນກັບລາຍໄດ້ປະຊາຊາດທີ່ແທ້ຈິງ. ເສັ້ນ g ສະແດງເຖິງ ລາຍຈ່າຍຂອງລັດຖະບານເຊິ່ງເປັນອິດ

ສະຫຼະກັບລະດັບລາຍໄດ້ປະຊາຊາດທີ່ແທ້ຈິງ ແລະ ລະດັບລາຍໄດ້ທີ່ແທ້ຈິງ ເປັນລະດັບລາຍໄດ້ທີ່ລະບົບເສດຖະກິດມີການຈ້າງງານເຕັມທີ່ ທີ່ລະດັບລາຍໄດ້ປະຊາຊາດທີ່ແທ້ຈິງນັ້ນ ງົບປະມານຂອງລັດຄວນຈະເປັນງົບປະມານແບບເກີນດຸນ ໂດຍຂະໜາດຂອງການເກີນດຸນເທົ່າກັບໄລຍະຫ່າງຂອງສອງເສັ້ນ ແລະ ເທົ່າກັບໄລຍະ A ຫາ B ແຕ່ຖ້າງົບປະມານເກີດຂຶ້ນຈິງ ເປັນງົບປະມານຂາດດຸນ ເຊິ່ງຈະເຮັດໃຫ້ອຸປະສົງມວນລວມເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍທີ່ລະດັບລາຍໄດ້ທີ່ແທ້ຈິງບໍ່ສາມາດເພີ່ມຂຶ້ນໄດ້ ສະນັ້ນ ງົບປະມານຂາດດຸນຈະເຮັດໃຫ້ເກີດພາວະເງິນເຟີ້ຂຶ້ນໃນອັດຕາການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງລາຄາຂ້ອນຂ້າງສູງ.

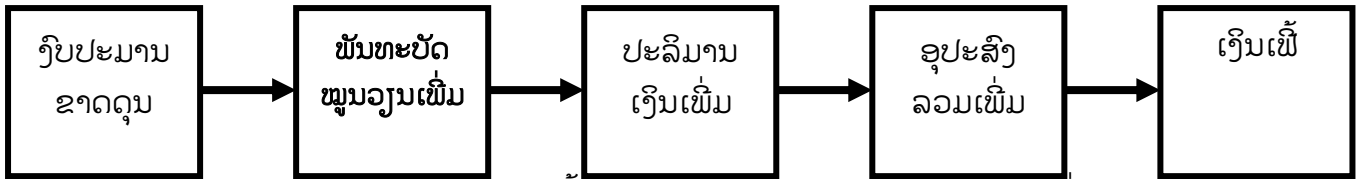
ຮູບທີ 2.4 ງົບປະມານຂາດດຸນທີ່ລະດັບການຈ້າງງານເຕັມທີ່.

ຮູບທີ 2.4 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ງົບປະມານຂາດດຸນເທົ່າກັບ $A'B'$ ເປັນງົບປະມານຂາດດຸນທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນໄດ້ ເຖິງວ່າລະບົບເສດຖະກິດຈະມີການຈ້າງງານເຕັມທີ່ກໍຕາມ ເອີ້ນວ່າ: ງົບປະມານຂາດດຸນຈາກໂຄງສ້າງ (structural deficit) ແຕ່ງົບປະມານຂາດດຸນທີ່ເກີດຂຶ້ນຈິງອາດຈະຂາດດຸນສູງກ່ວາໄລຍະ $A'B'$ ໄດ້ ເພາະບໍ່ໄດ້ເປັນການຂາດດຸນຈາກໂຄງສ້າງໂດຍກົງ ແຕ່ເປັນການຂາດດຸນອັນເນື່ອງມາຈາກການຕັດສິນໃຈຂອງຜູ້ບໍລິຫານ ຫຼື ຜູ້ວາງນະໂຍບາຍເສດຖະກິດນຳ ຕົວຢ່າງ ຖ້າຜູ້ວາງນະໂຍບາຍເສດຖະກິດຕັດສິນໃຈຫຼຸດອັດຕາພາສີຈິ່ງເຮັດໃຫ້ເສັ້ນ t ເລື່ອນຕໍ່າລົງເປັນເສັ້ນ t_1 ເຮັດໃຫ້ງົບປະມານຂາດດຸນເພີ່ມຂຶ້ນຈາກໄລຍະ $A'B'$ ເປັນໄລຍະ $A'B''$ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງງົບປະມານຂາດດຸນທີ່ລະດັບການຈ້າງງານເຕັມທີ່ນີ້ຈະເຮັດໃຫ້ເກີດ ພາວະເງິນເຟີ້ຂຶ້ນ.

ແນວໃດກໍຕາມ ຖ້າລັດຖະບານຊົດເຊີຍການຂາດດຸນຂອງງົບປະມານໂດຍອາໄສວິທີການອອກພັນທະບັດໃໝ່ມາຂາຍໃຫ້ກັບທະນາຄານກາງ ຫຼື ໃຫ້ທະນາຄານພິມທະນາບັດເພີ່ມຂຶ້ນນັ້ນກໍຄື ລັດຖະບານດຳເນີນນະໂຍບາຍງົບປະມານຂາດດຸນຄວບຄູ່ກັບການເພີ່ມປະລິມານເງິນຈະເຮັດໃຫ້ອຸປະສົງລວມເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງວ່ອງໄວໃນຂະນະທີ່ການຜະລິດຂະຫຍາຍຕົວບໍ່ທັນ

ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ລະດັບລາຄາສູງຂຶ້ນຢ່າງວ່ອງໄວ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເກີດເງິນເຟີ້ໄດ້ ກໍລະນີເຊັ່ນນີ້ງົບປະມານຂາດດຸນຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ເງິນເຟີ້ໃນທາງອ້ອມ ເຊິ່ງສະແດງຄວາມສໍາພັນໄດ້ດັ່ງນີ້:

ງົບປະມານຂາດດຸນກັບເງິນເຟີ້ໃນທາງອ້ອມກ່າວຄື ງົບປະມານຂາດດຸນທີ່ຊົດເຊີຍດ້ວຍການອອກພັນທະບັດເພີ່ມ ເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນເພີ່ມຂຶ້ນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ອຸປະສົງລວມເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍ ແລະ ເກີດພາວະເງິນເຟີ້. ເງິນເຟີ້ທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຈຶ່ງເປັນຜົນກະທົບຈາກການເພີ່ມປະລິມານເງິນເຊິ່ງມີຕົ້ນເຫດມາຈາກການຂາດດຸນງົບປະມານນັ້ນເອງ. (ລັດຕະນາ ສາຍຄະນິດ, 2001)

2.7 ບົດຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ວັນພອນ ຈັນທະວົງ (2013) ສຶກສາການທົດສອບຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງປະລິມານເງິນໃນລະບົບເສດຖະກິດ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນ ສປປ ລາວ ໂດຍມີ ສອງຈຸດປະສົງໃນການສຶກສາຄື: ສະພາບລວມຂອງປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນ ສປປ ລາວ, ສຶກສາການທົດສອບລະຫວ່າງປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ ໃນ ສປປ ລາວ ໂດຍໃຊ້ຂໍ້ມູນແຕ່ປີ 1989-2010. ເຊິ່ງວິທີການສຶກສາທັງແບບພັນລະນາ ແລະ ປະລິມານໂດຍໃຊ້ວິທີທາງເສດຖະກິດມີຕິດ ວິທີແບບກຳລັງສອງນ້ອຍສຸດ (OLS: Ordinary Least Square). ຜົນຂອງການສຶກສາພົບວ່າ: ອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງລາວເພີ່ມຂຶ້ນສູງສຸດແມ່ນມີຜົນມາຈາກວິກິດການເສດຖະກິດເງິນອາຊີ, ແລະ ການສຶກສາຍັງພົບອີກວ່າປະລິມານເງິນແມ່ນບໍ່ສາມາດຕັດສິນພາວະເງິນເຟີ້ໂດຍກົງ.

ວິໄຈ ດາລາສະວົງ (2012) ສຶກສາການເພີ່ມລາຍຈ່າຍຂອງລັດຖະບານ ຕໍ່ກັບພາວະເງິນເຟີ້ໃນ ສປປ ລາວ, ໂດຍມີຈຸດປະສົງສຶກສາເຖິງສະພາບເງິນເຟີ້ຕາມໝວດສິນຄ້າແລະ ບໍລິການທົ່ວໄປ, ສຶກສາໂຄງສ້າງລາຍຈ່າຍຂອງລັດຖະບານ ແລະ ສຶກສາຄວາມສໍາພັນຂອງລາຍຈ່າຍລັດຖະບານຕໍ່ກັບພາວະເງິນເຟີ້ ໂດຍການສຶກສາພາວະເງິນເຟີ້ແມ່ນໃຊ້ຂໍ້ມູນລາຍເດືອນແຕ່ 2007-2011 ໂດຍແຍກຕາມໝວດຂອງສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ, ແຕ່ສຳລັບການສຶກສາລາຍຈ່າຍພາກລັດນັ້ນ ແມ່ນໃຊ້ຂໍ້ມູນແຕ່ປີ 1990-2010 ໂດຍແບ່ງຕາມລັກສະນະຂອງເສດຖະກິດ. ດ້ວຍວິທີການສຶກສາແບບພັນລະນາ. ຜົນຂອງການສຶກສາເຫັນວ່າພາວະເງິນເຟີ້ຂອງ ສປປ ລາວ ແມ່ນມາຈາກໝວດນໍ້າມັນເຊື້ອໄຟ ແລະ ເຫັນວ່າການບໍລິໂພກສ່ວນ

ໃຫຍ່ແມ່ນພາກຄົວເຮືອນ ແລະ ເອກະຊົນກວມເອົາ 90 ສ່ວນຮ້ອຍ, ສ່ວນລາຍຈ່າຍພາກລັດຖະບານ ແມ່ນມີການພົວພັນໃນທິດທາງກົງກັນຂ້າມໃນຫຼາຍໆປີກັບພາວະເງິນເຟີ້ ແລະ ສາເຫດທີ່ເຮັດໃຫ້ເງິນເຟີ້ແມ່ນມາຈາກການນຳເຂົ້າສິນຄ້າ.

ວົງວັນເພັງ ພູມສະຫວັນ (2010) ສຶກສາສາຍພົວພັນຂອງເງິນເຟີ້ກັບຕົວປ່ຽນເສດຖະກິດມະຫາພາກໃນ ສປປ ລາວ, ມີຈຸດປະສົງໃນການສຶກສາສະພາບທົ່ວໄປຂອງເງິນເຟີ້ໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ການພົວພັນຂອງເງິນເຟີ້ກັບຕົວປ່ຽນເສດຖະກິດມະຫາພາກ (GDP, M2, ດຸນງົບປະມານ, ອັດຕາແລກປ່ຽນ, ອັດຕາຄ່າຈ້າງຂັ້ນຕ່ຳ ແລະ ລາຄານ້ຳມັນ) ໂດຍນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນລາຍປີ ເລີ່ມແຕ່ປີ 1990-2008 ເຊິ່ງສຶກສາໃນຮູບແບບການພັນລະນາ ເພື່ອຊີ້ບອກເຖິງການພົວພັນຂອງບັນຕົວປ່ຽນທີ່ກຳນົດຂຶ້ນ. ຜົນຂອງການສຶກສາພົບວ່າ ຕົວປ່ຽນປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາແລກປ່ຽນແມ່ນຕົວປ່ຽນທີ່ສາມາດອະທິບາຍເຖິງການປ່ຽນແປງຂອງເງິນເຟີ້ໄດ້ຈະແຈ້ງ, ສ່ວນຄ່າຈ້າງແຮງງານ ແລະ ລາຄານ້ຳມັນແມ່ນມີການພົວພັນໃນທິດທາງ ກົງກັນຂ້າມກັບເງິນເຟີ້ ໂດຍສະເພາະໃນປີ 2004-2008 ສາເຫດແມ່ນຍ້ອນມີການຄວບຄຸມການເທັງຕົງຂອງລະດັບ ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃຫ້ຢູ່ໃນຂອບຕົວເລກດຽວ.

ຈັນທະພອນ ສິລິປັນໂຍ (2013) ສຶກສາການພົວພັນລະຫວ່າງການໃຊ້ຈ່າຍພາກລັດ, ປະລິມານເງິນ, ເງິນເຟີ້ ແລະ GDP ໃນສປປ ລາວ ໂດຍນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນແຕ່ປີ 1990-2011 ໂດຍມີຈຸດປະສົງສຶກສາສະພາບລວມການໃຊ້ຈ່າຍພາກລັດ, ປະລິມານເງິນ, ເງິນເຟີ້ ແລະ GDP ໃນ ສປປ ລາວ ພ້ອມກັນນັ້ນກໍ່ທົດການພົວພັນຂອງການໃຊ້ຈ່າຍພາກລັດ, ປະລິມານເງິນ, ເງິນເຟີ້ ແລະ GDP ໃນ ສປປ ລາວ. ເຊິ່ງການສຶກສາແມ່ນໃຊ້ວິທີແບບ VAR (Vector Auto Regressive) ເພື່ອສຶກສາຄວາມສຳພັນບັນດາຕົວປ່ຽນເສດຖະກິດ, ຜົນຂອງການສຶກສາພົບວ່າ: ໃນໄລຍະຍະຍາວເຫັນວ່າ G, M2, P ແລະ GDP ແມ່ນມີການພົວພັນກັນຢ່າງສະໜິດແໜ້ນ, ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງອັດຕາເງິນເຟີ້ບໍ່ແມ່ນສາເຫດທີ່ເຮັດໃຫ້ລາຍຈ່າຍພາກລັດເພີ່ມຂຶ້ນ, ລາຍຈ່າຍພາກລັດແມ່ນສາເຫດທີ່ເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນເພີ່ມຂຶ້ນ, ປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ແມ່ນມີການພົວພັນກັນຢ່າງສະໜິດແໜ້ນ.

ກັນຕະວີ ເຄືອງາມ(2006) ສຶກສາຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງປະລິມານເງິນກັບ ດັດສະນີລາຄາ ຜູ້ບໍລິໂພກຂອງປະເທດໄທ ຕັ້ງແຕ່ປີ 2002-2005 ໂດຍໃຊ້ຂໍ້ມູນເປັນລາຍເດືອນ, ເຊິ່ງໄດ້ກຳນົດຕົວປ່ຽນທາງເສດຖະກິດຄື: ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍແຄບ (Narrow Money; M1), ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ (Broad Money; M2), ດັດສະນີລາ

ຜູ້ບໍລິໂພກໂດຍພື້ນຖານ (Customer Price Index; CPI) ແລະ ດັດສະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກທົ່ວໄປ (Headline CPI), ເຊິ່ງວິທີການສຶກສາແມ່ນໃຊ້ຮູບແບບ ໂຄອິນເກຣຊັນ (Cointegration) ແບບຈຳລອງ Error Correction Mechanism) ແລະ ການທົດສອບຄວາມເປັນເຫດເປັນຜົນ (Granger Causality). ຈາກການທົດສອບພົບວ່າດັດສະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກພື້ນຖານມີຄວາມສຳພັນກັນ ໃນໄລຍະຍາວໃນທິດທາງດຽວກັບປະລິມານເງິນ ໃນຄວາມໝາຍແຄບ (M1) ແລະ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ(M2)ແຕ່ດັດສະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກທົ່ວໄປມີຄວາມສຳພັນກັນ ໃນໄລຍະຍາວທັງສອງທິດທາງກັບປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍແຄບ (M1) ແລະ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ (M2), ສະຫຼັບການທົດສອບຄວາມເປັນເຫດເປັນຜົນພົບວ່າ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍແຄບ (M1) ແລະ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ(M2) ເປັນຕົ້ນເຫດຂອງດັດສະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກພື້ນຖານ ແລະ ດັດສະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກທົ່ວໄປ ແລະ ທົດສອບໃນທາງກົງກັນຂ້າມກັນສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າດັດສະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກພື້ນຖານ ລະດັດສະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກທົ່ວໄປບໍ່ແມ່ນຕົ້ນເຫດຂອງປະລິມານເງິນທັງໃນຄວາມໝາຍແຄບ ແລະ ໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ, ເພາະສະນັ້ນ ຜົນຂອງການທົດສອບຄວາມສຳພັນທີ່ເປັນເຫດເປັນຜົນຈຶ່ງມີຄວາມສຳພັນແບບທິດທາງດຽວ.

ນ້ຳເຜິ້ງ ສິນບົວ (2006) ໄດ້ສຶກສາເຖິງປັດໄຈທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນປະເທດໄທ ໂດຍມີວັດຖຸປະສົງໃນການວິເຄາະເຖິງຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງປັດໄຈທາງເສດຖະກິດມະຫາພາກທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການເກີດພາວະເງິນເຟີ້ ໂດຍໄດ້ນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນທຸຕິຍະພູມທີ່ມີລັກສະນະເປັນລາຍໄຕມາດ ລະຫວ່າງໄຕມາດທີ 1 ປີ 1997 ເຖິງໄຕມາດທີ 4 ປີ 2004, ເຊິ່ງໃຊ້ວິທີວິເຄາະໃນແບບພັນລະນາ ໃນການອະທິບາຍເຖິງສະຖຽນລະພາບທາງດ້ານລາຄາ ແລະ ນະໂຍບາຍການຮັກສາສະຖຽນລະພາບທາງດ້ານລາຄາຂອງລັດຖະບານ. ສຳລັບການວິເຄາະແບບປະລິມານໄດ້ໃຊ້ຮູບແບບສົມຜົນຖົດຖອຍເຊິ່ງຊ້ອນສຳລັບຕົວປ່ຽນຫຼາຍຕົວໂດຍການປະເມີນຄ່າດ້ວຍວິທີກຳລັງສອງນ້ອຍສຸດທຳມະດາ (OLS), ເຊິ່ງມີສົມມຸດຖານວ່າ ຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງຜະລິດຕະພັນມວນລວມພາຍໃນປະເທດທີ່ແທ້ຈິງ, ດຸນເງິນສົດລັດຖະບານມີຄວາມສຳພັນກັບອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນທິດທາງກົງກັນຂ້າມ ແລະ ຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງປະລິມານເງິນ, ດັດຊະນີລາຄານ້ຳມັນ, ດັດຊະນີລາຄາສິນຄ້ານຳເຂົ້າ, ດັດຊະນີຕົ້ນທຶນຕໍ່ໜ່ວຍແຮງງານມີຄວາມສຳພັນກັບອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນທິດທາງດຽວກັນ. ຜົນຂອງການສຶກສາພົບວ່າ ເງິນເຟີ້ມີສາເຫດມາຈາກທາງດ້ານອຸປະສົງສ່ວນເກີນ ແລະ ຕົ້ນທຶນການຜະລິດ ເຊິ່ງການປ່ຽນແປງຂອງປະລິມານເງິນມີຜົນກະທົບຕໍ່ການປ່ຽນແປງພາວະເງິນເຟີ້ຫຼາຍທີ່ສຸດ ຮອງລົງມາໄດ້ແກ່ດັດຊະນີຕົ້ນທຶນຕໍ່ໜ່ວຍແຮງງານ, ລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ, ດັດຊະນີລາຄາສິນຄ້ານຳເຂົ້າ,

ລາຄານ້ຳມັນ ແລະ ດຸນເງິນ ສົດຂອງລັດຖະບານໂດຍມີຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິ ໂດຍເງິນ ເພີ່ມທີ່ເກີດຈາກອຸປະສົງສ່ວນເກີນ ແມ່ນປະລິມານເງິນ ແລະ ດຸນເງິນສົດຂອງລັດຖະບານ ເພາະເມື່ອມີການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນເພີ່ມຂຶ້ນ ຫຼື ລັດໃຊ້ງົບປະມານຂາດດຸນ ຄືລາຍຈ່າຍ ຫຼາຍກວ່າລາຍຮັບຈະເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນໃນລະບົບເສດຖະກິດມີຫຼາຍເກີນໄປ ເຮັດໃຫ້ອຸປະ ສົງລວມຂອງລະບົບເສດຖະກິດເພີ່ມສູງຂຶ້ນລາຄາສິນຄ້າກໍຈະປັບຕົວສູງຂຶ້ນ. ສ່ວນສາເຫດທີ່ ເກີດຈາກຕົ້ນທຶນການຜະລິດໄດ້ແກ່ ດັດຊະນີລາຄານ້ຳມັນ, ດັດຊະນີຕົ້ນທຶນຕໍ່ໜ່ວຍແຮງງານ ດັດຊະນີລາຄາສິນຄ້ານຳເຂົ້າ ຊຶ່ງເປັນຜົນຈາກການປ່ຽນແປງຂອງພາວະເສດຖະກິດໂລກ ຈຶ່ງ ເຮັດໃຫ້ຕົ້ນທຶນການຜະລິດສູງຂຶ້ນ ຜູ້ຜະລິດຈຶ່ງໂອນພາລະໃຫ້ແກ່ຜູ້ບໍລິໂພກ ແລະ ເຮັດໃຫ້ ເກີດເງິນເພີ່ມໃນທີ່ສຸດ.

ທະວີໄຊ ສຸເມທິປະສິດ (1980) ສຶກສາການຂາດດຸນງົບປະມານ ແລະ ຂະບວນການ ເກີດເງິນເພີ່ມໃນໄທ ພາຍໃຕ້ສົມມຸດຖານທີ່ວ່າການຂາດດຸນງົບປະມານຖືກຊົດເຊີຍໂດຍທະນາ ຄານ ແຫ່ງປະເທດໄທໂດຍການສ້າງເງິນ ເຊິ່ງອາດຈະເປັນສາເຫດຂອງການເກີດເງິນເພີ່ມ. ໃນ ການທົດສອບສົມມຸດຖານແມ່ນໃຊ້ແບບຈຳລອງທາງການເງິນລະຫວ່າງປະລິມານເງິນ ແລະ ລະດັບລາຄາໃນການສຶກສາ ສະແດງເຖິງລັດຖະບານເປັນອົງປະກອບສຳຄັນໃນການເພີ່ມຂຶ້ນ ຂອງປະລິມານເງິນຈາກປີ 1972-1977 ເພາະວ່າລັດຖະບານບໍ່ສາມາດຈັດເກັບພາສີອາ ກອນໄດ້ຕາມລາຍຈ່າຍທີ່ສູງຂຶ້ນ ລັດຖະບານໃຊ້ຈ່າຍຂາດດຸນໂດຍການສ້າງເງິນຈາກທະນາ ຄານແຫ່ງ ປະເທດໄທ ແລະ ທະນາຄານທຸລະກິດ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະລິມານເງິນມີຜົນຕໍ່ກັບລະດັບລາຄາ. ຜົນຂອງການສຶກສາພົບວ່າລາຍຈ່າຍ ລັດຖະບານ ຫຼາຍກວ່າລາຍຮັບ ດັ່ງນັ້ນ ການຂາດດຸນງົບປະມານທີ່ຖືກຊົດເຊີຍ ໂດຍທະ ນາຄານກາງມີຜົນ ເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ມີຜົນຕໍ່ອັດຕາເງິນເຟີ້ ແຕ່ວ່າອັດຕາ ເງິນເຟີ້ແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ ດັ່ງນັ້ນ ການຂາດ ດຸນງົບປະມານມີຜົນກະທົບຕໍ່ກັບອັດຕາເງິນເຟີ້ ຕາມສົມມຸດຖານແຕ່ຢ່າງໃດກໍຕາມໃນການທົດ ສອບສົມຜົນ simulation ຂອງລະດັບລາຄາບໍ່ໄດ້ມີຜົນຈາກປະລິມານເງິນຢ່າງດຽວແຕ່ຍັງ ຂຶ້ນຢູ່ກັບປັດໃຈອື່ນໆເຊັ່ນ: ລາຄານ້ຳມັນເປັນຕົ້ນ.

ຈິລາພອນ ປະພິດທຳ (1989) ສຶກສາການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານກັບ ພາວະເງິນເຟີ້ໃນປະເທດໄທ ໂດຍມີວັດຖຸປະສົງຂອງການສຶກສາເຖິງໂຄງສ້າງລາຍໄດ້ຈາກພາ ສີອາກອນ, ການໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ການຂາດດຸນງົບປະມານ, ການກູ້ຢືມເງິນຂອງພາກລັດຖະ ບານ ລວມທັງຜົນກະທົບຂອງການຂາດດຸນງົບປະມານທີ່ມີຕໍ່ພາວະເງິນເຟີ້ ແລະ ຕົວປ່ຽນ

ທາງເສດຖະກິດຕ່າງໆ, ໂດຍໃຊ້ຂໍ້ມູນທຸຕິຍະພູມເປັນລາຍປີ (1967-1986), ໂດຍໃຊ້ວິທີການສຶກສາ ແບບພັນລະນາ ແລະ ປະລິມານທີ່ນຳໃຊ້ແບບຈຳລອງສົມຜົນການຖົດຖອຍທີ່ມີຫຼາຍຕົວປ່ຽນ ດ້ວຍວິທີກຳລັງສອງນ້ອຍສຸດ. ຜົນຂອງການສຶກສາພົບວ່າພາວະເງິນເຟີ້ມີຜົນກະທົບມາຈາກດັດສະນີ ການນຳເຂົ້າເປັນອັນດັບທຳອິດຮອງລົງມາໄດ້ແກ່ລາຍໄດ້ປະຊາຊາດທີ່ແທ້ຈິງ ແລະ ການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງພາກລັດຖະບານຢ່າງມີຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິ, ເຊິ່ງນະໂຍບາຍທີ່ເໝາະສົມໃນການຮັກສາສະຖຽນລະພາບຂອງລະດັບລາຄາພາຍໃນປະເທດຈຶ່ງຄວນປັບປຸງການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງພາກລັດຖະບານໃຫ້ຫຼຸດລົງ ໂດຍການເພີ່ມການເກັບລາຍຮັບ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນລາຍຈ່າຍລົງຄວບຄູ່ກັນໄປ.

Imobighe (2012) ສຶກສາຜົນກະທົບຂອງອັດຕາເງິນເຟີ້ ແລະ ການຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ກັບການເຕີບໂຕເສດຖະກິດຂອງປະເທດ ໂນຈີເລຍ. ໂດຍມີຈຸດປະສົງໃນການສຶກສາສະພາບລວມຂອງການຂາດດຸນງົບປະມານໃນປະເທດໂນຈີເລຍ ລະຫວ່າງປີ 1970-2005 ແລະ ສຶກສາຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ ເຊິ່ງຮູບແບບການສຶກສາແມ່ນວິເຄາະແບບພັນລະນາ ແລະ ປະລິມານ ໂດຍໃຊ້ວິທີການທາງເສດຖາມິຕິຄື: OLS ໃນການວິເຄາະບັນດາຕົວປ່ຽນ. ຜົນຂອງການສຶກສາພົບວ່າ: ການຂາດດຸນງົບປະມານແມ່ນ ບໍ່ມີຄວາມສຳພັນກັນທາງດ້ານສະຖິຕິກັບອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນປະເທດດັ່ງກ່າວ.

M Solomon and W A de Wet (2004) ສຶກສາຜົນກະທົບຂອງ ການຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ກັບອັດຕາເງິນເຟີ້, ກໍລະນີສຶກສາ ປະເທດແທນຊາເນຍ (Tanzania) ໂດຍຈຸດປະສົງຂອງການສຶກສາ ແມ່ນສຶກສາການພົວພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານກັບເງິນເຟີ້ທີ່ມີຜົນຕໍ່ເສດຖະກິດ ແລະ ການສ້າງການເຊື່ອມໂຍງຈາກການຂາດດຸນງົບປະມານທີ່ມີຕໍ່ກັບອັດຕາເງິນເຟີ້ ໂດຍໃຊ້ວິທີການສຶກສາແບບ cointegration ໂດຍນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນໃນຊຸມປີ 1967-2001. ຜົນຂອງການສຶກສາພົບວ່າ: ການຂາດດຸນງົບປະມານມີຜົນຕໍ່ກັບອັດຕາເງິນເຟີ້ອັນເນື່ອງຈາກ ການດຸນງົບປະມານໂດຍການນຳໃຊ້ນະໂຍບາຍທາງເງິນຕາ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ກໍ່ມີຜົນເຮັດ ໃຫ້ດຸນງົບປະມານມີການຂາດດຸນເພີ່ມຂຶ້ນ.

ຜ່ານການທົບທວນບົດຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດທີ່ກ່າວມາຂ້າເທິງສາມາດຖອດຖອນເປັນບົດຮຽນ ແລະ ນຳໃຊ້ວິທີການສຶກສາໃນບົດຄົ້ນຄວ້າທີ່ຜ່ານມາ ເພື່ອມາສານຕໍ່ໃນການທົດສອບຄວາມສຳພັນ ລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານກັບອັດຕາເງິນເຟີ້, ໂດຍໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ແຕກຕ່າງຈາກບົດຜ່ານມາເລັກນ້ອຍ ກໍ່ຄືການໃສ່ຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະການຂາດດຸນງົບປະ

ມານຂອງລັດຖະບານ ສ່ວນຕົວປ່ຽນຕາມແມ່ນພາວະເງິນເຟີ້ ແລະ ວິທີການສຶກສາແມ່ນຈະ
ໄດ້ນຳໃຊ້ວິທີການທົດສອບທາງເສດຖາມິດ້ວຍວິທີ cointegration, ECM (Error
Correction Model) ເພື່ອປະເມີນຄວາມສຳພັນຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນໃນໄລຍະສັ້ນ ແລະ ໄລ
ຍະຍາວຕາມແນວຄິດຂອງ Granger causality.

ບົດທີ 3

ວິທີການສຶກສາ ເກັບລວບລວມຂໍ້ມູນ

3.1 ວິທີການສຶກສາ

ໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ແມ່ນໄດ້ທຳການວິເຄາະຢູ່ໃນ 2 ຮູບແບບຄື: ຮູບແບບການວິເຄາະຄຸນນະພາບ (Qualitative Method) ແລະ ຮູບແບບປະລິມານ (Quantitative Method). ໂດຍນຳໃຊ້ເຄື່ອງມືທາງດ້ານສະຖິຕິເຂົ້າມາຊ່ວຍໃນການວິເຄາະຂໍ້ມູນ.

3.1.1 ການວິເຄາະແບບຄຸນນະພາບ (Qualitative Method)

ເພື່ອບັນລຸວັດຖຸປະສົງທຳອິດຂອງບົດນີ້ ວິທີການວິເຄາະແບບພັນລະນາ ຈຶ່ງໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ເພື່ອອະທິບາຍເຖິງສະພາບການດຳເນີນນະໂຍບາຍທາງດ້ານງົບປະມານ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງ ສປປ ລາວ ໃນແຕ່ລະໄລຍະ, ນອກຈາກນັ້ນວິທີດັ່ງກ່າວຍັງໄດ້ໃຊ້ອະທິບາຍ ຄວາມສຳພັນໂດຍພື້ນຖານທີ່ກ່ຽວກັບເຖິງການຂາດດຸນງົບປະມານ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງລາວ ໂດຍນຳໃຊ້ແຜນຮູບພາບສະແດງ ໂດຍອີງໃສ່ຂໍ້ມູນຕົວຈິງທີ່ລວບລວມມາໄດ້.

3.1.2 ການວິເຄາະແບບປະລິມານ (Quantitative Method)

ເພື່ອຊ່ວຍໃນການຕອບຈຸດປະສົງໃນການສຶກສາ ເຊິ່ງໃນທີ່ນີ້ແມ່ນໄດ້ສຶກສາເຖິງການພົວພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ກັບເງິນເຟີ້ ໂດຍອາໄສແບບຈຳລອງສົມຜົນຖືກຖອຍເພື່ອວັດທິດທາງ ແລະ ຂະໜາດຄວາມສຳພັນຂອງຕົວປ່ຽນຕ່າງໆໃນແບບຈຳລອງ ທີ່ມີຄວາມສຳພັນກັນ ໂດຍນຳໃຊ້ເຕັກນິກທາງເສດຖະກິດ ເພື່ອປະເມີນຄ່າຕົວປ່ຽນຕ່າງໆ.

ໃນການວິເຄາະຈະໄດ້ນຳໃຊ້ Program Eviews ເພື່ອວິເຄາະຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ເກັບກຳ ແລະ ລວບລວມມາ ແລ້ວສ້າງເປັນສົມຜົນສະແດງເຖິງການພົວພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ກັບເງິນເຟີ້.

3.2 ວິທີລວບລວມຂໍ້ມູນ

ໃນການສຶກສາທົ່ວຂັ້ນດັ່ງກ່າວ, ໂດຍຈະໄດ້ນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນເປັນລາຍປີ ເຊິ່ງເລີ່ມແຕ່ປີ 1990-2012 ລວມໄລຍະເວລາ 23 ປີ ໃນການອະທິບາຍ ແລະ ວິເຄາະເພື່ອສະແດງເຖິງສະພາບການດຳເນີນນະໂຍບາຍ ທາງດ້ານການເງິນຂອງລັດຖະບານໃນໄລຍະຜ່ານມາ. ພ້ອມກັນນັ້ນ ການສຶກສາການພົວພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານລັດຖະບານ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ນັ້ນ ແມ່ນຈະໄດ້ນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນເປັນລາຍປີ ເຊິ່ງເລີ່ມແຕ່ປີ 1990-2012 ເຊັ່ນກັນ.

ຂໍ້ມູນທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ສ່ວນຫຼາຍເປັນຂໍ້ມູນທຸຕິຍະພູມ (Secondary Data) ແບບອະນຸກົມເວລາເປັນລາຍປີ ໂດຍບັນດາຂໍ້ມູນຕ່າງໆແມ່ນໄດ້ເກັບກຳມາຈາກເວັບໄຊຂອງທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ(BOL) ກ່ຽວກັບບົດລາຍງານເສດຖະກິດປະຈຳປີ, ທະນາຄານພັດ ທະນາອາຊີ ຫຼື ADB ກ່ຽວກັບຕົວເລກຂໍ້ມູນທີ່ຈະນຳມາວິເຄາະ.

- ນອກຈາກນັ້ນ ຍັງໄດ້ແນວຄິດ ແລະ ທົດສະດີຈາກເອກະສານບົດລາຍງານ ແລະ ບົດວິທະຍານິພົນຂອງຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ບໍລິຫານທຸລະກິດໃນປີທີ່ຜ່ານໆມາ.

3.3 ວິທີວິເຄາະຂໍ້ມູນ

ໃນການສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້ ຈະໄດ້ນຳໃຊ້ແບບຈຳລອງດັ່ງນີ້:

$$CPI_t = f(BD, GDP, M2, FL)$$

ເຊິ່ງສາມາດຂຽນເປັນສົມຜົນຖົດຖອຍໄດ້ດັ່ງນີ້:

$$\ln CPI_t = \beta_0 + \beta_1 \ln BD + \beta_2 \ln GDP + \beta_3 \ln M2 + \beta_4 \ln FL + \varepsilon_t$$

ໂດຍກຳນົດໃຫ້:

CPI_t : ລະດັບລາຄາໃນປະເທດໃນແຕ່ລະປີ (CPI)

GDP : ລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ ຫຼື ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດທີ່ແທ້ຈິງ

M2 : ການປ່ຽນແປງຂອງປະລິມານເງິນ

BD : ການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ

FL : ເງິນກູ້ຢືມຈາກຕ່າງປະເທດ

ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ກຳນົດຮູບແບບຈຳລອງ ແລະ ສົມຜົນຖົດຖອຍແລ້ວ ແມ່ນຈະໄດ້ເຮັດການສຶກສາຄວາມສຳພັນຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນໃນແບບຈຳລອງ ໂດຍຈະພິຈາລະນາຜົນຂອງການສຶກສາໃນ 4 ຂັ້ນຕອນດັ່ງນີ້:

1. ທົດສອບຄວາມນັ່ງ ຫຼື Unit Root ຂໍ້ມູນຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນທີ່ໃຊ້ໃນການສຶກສາ ໂດຍໃຊ້ວິທີຂອງ ADF test (Augmented Dicky Fuller test)
2. ນຳຕົວປ່ຽນທີ່ເຮັດການທົດສອບ Unit Root test ແລ້ວມາພິຈາລະນາຄວາມ ສຳພັນໃນໄລຍະຍາວແບບ Co integration ຕາມແນວທາງຂອງ Engle and Granger.

3. ທົດສອບບັນດາຕົວປ່ຽນ ຫຼື ແບບຈຳລອງ ເພື່ອຫາຄວາມສຳພັນໃນໄລຍະສັ້ນດ້ວຍວິທີການ ECM (Error Correction Model)
4. ທົດສອບຕົວປ່ຽນທັງໝົດເພື່ອຊອກຫາຄວາມສຳພັນທີ່ເປັນເຫດເປັນຜົນໂດຍວິທີການ Granger Causality test.

1. ທົດສອບຄວາມນຶ່ງຂອງຂໍ້ມູນ (Unit Root)

ເນື່ອງຈາກຂໍ້ມູນທີ່ນຳມາໃຊ້ໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ເປັນຂໍ້ມູນອະນຸກົມເວລາ ເຊິ່ງຂໍ້ມູນທີ່ຈະນຳໄປໃຊ້ໃນການພະຍາກອນນັ້ນຈະຕ້ອງເປັນຂໍ້ມູນທີ່ມີລັກສະນະນຶ່ງ. ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງຕ້ອງມີການທົດສອບຄວາມນຶ່ງຂອງຂໍ້ມູນໂດຍການທົດສອບ Unit Root ດ້ວຍວິທີ Augment Dicky Fuller Test (ADF) ຫຼື ການຊອກຫາອັນດັບຄວາມສຳຄັນຂອງຂໍ້ມູນ (Order Of Integration) ກ່ອນທີ່ຈະນຳຂໍ້ມູນໄປທົດສອບຫາຄວາມສຳພັນໃນໄລຍະຍາວ ໂດຍສົມຜົນທີ່ໃຊ້ມີດັ່ງນີ້:

$$\Delta X_t = X_t - X_{t-1} = \alpha_0 + \alpha_2 t + \gamma X_{t-1} + \sum_{i=1}^k \Delta X_{t-i} + e_t$$

ສົມມຸດຖານໃນການທົດສອບ Unit Root ໂດຍໃຊ້ວິທີ Augment Dicky-Fuller Test ຄື:

$H_0 : \gamma = 0$ (ຕົວປ່ຽນ x_t ມີລັກສະນະເປັນ Non-Stationary)

$H_1 : \gamma < 0$ (ຕົວປ່ຽນ x_t ມີລັກສະນະເປັນ Stationary)

ວິທີການທົດສອບເປັນການບອກໃຫ້ຮູ້ວ່າຕົວປ່ຽນທີ່ສົນໃຈ ແລະ ສຶກສາ X_t ນັ້ນມີ Unit Root ຫຼື ບໍ່ ໂດຍເບິ່ງໄດ້ຈາກຄ່າ γ ແລະ ຄ່າ γ ມີຄ່າເທົ່າກັບ 0 ສະແດງວ່າ X_t ມີ Unit Root ຂໍ້ມູນມີລັກສະນະທີ່ບໍ່ນຶ່ງ, ຈຶ່ງຕ້ອງເຮັດການທົດສອບໃນລະດັບຜົນຕ່າງທີ່ສູງຂຶ້ນ ຖ້າຫາກຄ່າ $\gamma > 0$ ສາມາດປະຕິເສດ H_0 ໄດ້ສະແດງວ່າຕົວປ່ຽນມີລັກສະນະນຶ່ງ ກໍ່ສາມາດນຳໄປທົດສອບໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປ.

2. ການທົດສອບຄວາມສຳພັນໄລຍະຍາວ (Co integration test)

ການທົດສອບຄວາມສຳພັນໄລຍະຍາວ (co integration) ຂອງຂໍ້ມູນໂດຍໃຊ້ວິທີການທົດສອບຂອງ Engle Granger ເຊິ່ງມີຂັ້ນຕອນຂອງການທົດສອບດັ່ງນີ້:

- 1.) ທົດສອບຕົວປ່ຽນໃນແບບຈຳລອງວ່າມີລັກສະນະນຶ່ງຫຼືບໍ່ ດ້ວຍວິທີ ADF-test
- 2.) ປະເມີນຄ່າສົມຜົນຖົດຖອຍດ້ວຍວິທີ OLS (Ordinary Least Square)
- 3.) ນຳສ່ວນທີ່ເຫຼືອ ຫຼື ຄ່າຄາດເຄື່ອນ (Residual) ທີ່ປະເມີນໄດ້ຢູ່ໃນຂັ້ນ (2) ມາທົດສອບວ່າມີລັກສະນະນຶ່ງທີ່ $I(0)$ ຫຼື ບໍ່, ເຊິ່ງຂັ້ນຕອນນີ້ສາມາດເຮັດໄດ້ໂດຍໃຊ້ການທົດສອບ ADF

test ດ້ວຍການເລືອກລະດັບ Level ແລະ ຮູບແບບຈຳລອງທີ່ປາສະຈາກຈຸດຕັດແກນ ແລະ ແນວໂນ້ມຂອງເວລາ (without intercept and trend). ນັ້ນກໍ່ໝາຍຄວາມວ່າ ເມື່ອຂໍ້ມູນ ມີລັກສະນະນັ້ງແລ້ວ ໂດຍຈະຕ້ອງມີ Order of integration ດຽວກັນ, ຂັ້ນຕອນຕໍ່ມາກໍ່ເປັນ ການວິເຄາະ ເພື່ອເບິ່ງວ່າມີຄວາມສຳ ພັນກັນໃນໄລຍະຍາວຫຼືບໍ່ ໂດຍໃຊ້ສົມຜົນດັ່ງນີ້:

$$\Delta \hat{e}_t = \gamma \hat{e}_{t-1} + \sum_{i=1}^p \alpha_i \Delta \hat{e}_{t-1} + v_t$$

ສົມມຸດຖານທີ່ໃຊ້ການທົດສອບຄື:

$$H_0 : \gamma = 0 \quad (\text{Non stationary})$$

$$H_1 : \gamma < 0 \quad (\text{Stationary})$$

ເມື່ອເຮັດການທົດສອບ Unit Root ຂອງສ່ວນທີ່ເຫຼືອ ຫຼື Residual ແລ້ວພົບວ່າ ຜົນຂອງ ການທົດສອບຍອມຮັບສົມມຸດຖານຫຼັກ ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ ສ່ວນທີ່ເຫຼືອມີລັກສະ ນະບໍ່ນັ້ງ ຫຼື ມີ Unit Root ແຕ່ຖ້າຜົນຂອງການທົດສອບຫາກປະຕິເສດສົມມຸດຖານຫຼັກ ໝາຍຄວາມວ່າ ສ່ວນທີ່ເຫຼືອມີລັກສະນະນັ້ງ ຫຼື ບໍ່ມີ Unit Root ແລະ ເມື່ອສ່ວນທີ່ເຫຼືອ (Residual) ມີລັກສະນະນັ້ງຈະສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າຕົວປ່ຽນ Y ແລະ X ມີຄວາມສຳພັນ ແບບສົມດຸນໃນໄລຍະຍາວ, ແຕ່ກົງກັນຂ້າມຫາກວ່າສ່ວນທີ່ເຫຼືອ (Residual) ມີລັກສະນະບໍ່ ນັ້ງກໍ່ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າຕົວປ່ຽນ Y ແລະ X ບໍ່ມີຄວາມສຳພັນ ເຊິ່ງດຸນຍະພາບໃນໄລຍະ ຍາວ.

3. ການວິເຄາະຄວາມສຳພັນໃນໄລຍະສັ້ນດ້ວຍວິທີ (Error Correction Model: ECM)

ການທົດສອບຄວາມສຳພັນຂອງການປັບຕົວໄລຍະສັ້ນຂອງຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະຕໍ່ຕົວ ປ່ຽນຕາມມີແບບຈຳລອງດັ່ງນີ້:

$$\Delta y_t = a_1 + a_2 \hat{e}_{t-1} + a_3 \Delta x_t + \mu_t$$

ສົມມຸດຖານທີ່ໃຊ້ໃນການທົດສອບແມ່ນ:

$$H_0 : a_2 = 0$$

$$H_1 : -1 < a_2 < 0$$

ຮູບແບບການປັບຕົວໄລຍະສັ້ນ

ຈະຄຳນຶງເຖິງຜົນກະທົບທີ່ເກີດຈາກຄວາມຄາດເຄື່ອນ

ໂດຍພິຈາລະນາການປັບຕົວຂອງຕົວປ່ຽນໄລຍະຍາວ ນັ້ນກໍ່ຄື e_{t-1} ເຊິ່ງຮູບແບບການປັບຕົວ ໃນໄລຍະສັ້ນຕາມແບບຈຳລອງ ECM ຈາກສົມຜົນຂ້າງເທິງສາມາດອະທິບາຍໄດ້ວ່າ ເປັນ ກົນໄກທີ່ສະແດງການປັບຕົວໃນໄລຍະສັ້ນ ເມື່ອຂາດຄວາມສົມດຸນເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າສູ່ພາວະສົມ ດຸນໃນໄລຍະຍາວ ໃນສ່ວນຄ່າສຳປະສິດຂອງ e_{t-1} ຈະສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຂະໜາດຂອງ ການຂາດຄວາມສົມດຸນລະຫວ່າງຄ່າ Y_t ແລະ X_t ໃນຊ່ວງເວລາກ່ອນ, ຮູບແບບ ECM ຊື່ ໃຫ້ເຫັນເຖິງການປ່ຽນແປງຂອງ Y_t ຈະບໍ່ຂຶ້ນຢູ່ກັບການປ່ຽນແປງ X_t ເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຂຶ້ນຢູ່ກັບ ຂະໜາດຂອງການຂາດຄວາມສົມດຸນໃນໄລຍະຍາວ ລະຫວ່າງຄ່າ Y_t ແລະ X_t ທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນ ຊ່ວງເວລາກ່ອນໜ້າດ້ວຍ.

ເມື່ອເຮັດການທົດສອບແລ້ວພົບວ່າຜົນຂອງການທົດສອບຍອມຮັບສົມມຸດຖານຫຼັກ ສາ ມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ Y_t ແລະ X_t ບໍ່ມີຄວາມສຳພັນກັນໃນໄລຍະສັ້ນ ແຕ່ຖ້າຜົນທີ່ໄດ້ຫາກປະຕິ ເສດສົມມຸດຖານຫຼັກກໍ່ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ Y_t ແລະ X_t ມີຄວາມສຳພັນກັນໃນໄລຍະສັ້ນ.

4. ການທົດສອບຄວາມສຳພັນທີ່ເປັນເຫດເປັນຜົນກັນ (Granger Causality test)

ວິທີດັ່ງກ່າວເປັນການທົດສອບວ່າການພົວພັນທາງເຫດ ແລະ ຜົນຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນ ໝາຍຄວາມວ່າຕົວປ່ຽນໃດເປັນສາເຫດ ແລະ ຕົວປ່ຽນໃດເປັນເຫດຜົນທີ່ເກີດຈາກສາເຫດ, ເຊິ່ງເຄື່ອງມືທາງເສດຖາມິຕິທີ່ໃຊ້ໃນການຊອກຫາຄວາມສຳພັນທີ່ເປັນເຫດເປັນຜົນນີ້ເອີ້ນວ່າ: Granger and Causality test ເຊິ່ງຈະອ່ານຄ່າຕາມສົມມຸດຖານທີ່ຕັ້ງໄວ້ໃນແບບຈຳລອງ ໂດຍສັງເກດໄດ້ຈາກຄ່າ P-Value ທີ່ໄດ້ຈາກການວິເຄາະ.

ບົດທີ 4

ຜົນຂອງການສຶກສາ

ໃນບົດນີ້ຈະໄດ້ນຳສະເໜີຜົນຂອງການສຶກສາ ໂດຍໃຊ້ການວິເຄາະໃນແບບພັນລະນາ ແລະ ການວິເຄາະໃນແບບເສດຖາມິຕິ ເຊິ່ງການວິເຄາະໃນແບບພັນລະນານີ້ຈະສະແດງໃຫ້ເຫັນສະພາບການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ ສປປ ລາວ, ແຫຼ່ງທຶນດຸນດ່ຽງງົບປະມານຈາກຕ່າງປະເທດ, ສະພາບທົ່ວໄປຂອງເງິນເຟີ້ ແລະ ການພົວພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານກັບອັດຕາເງິນເຟີ້. ສ່ວນການວິເຄາະແບບເສດຖາມິຕິໂດຍໃຊ້ແບບຈຳລອງມາວິເຄາະເພື່ອໃຫ້ຮູ້ເຖິງການພົວພັນລະຫວ່າງບັນດາຕົວປ່ຽນທີ່ໄດ້ກຳນົດຂຶ້ນເພື່ອການສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້.

4.1 ສະພາບດຸນງົບປະມານ ແລະ ແຫຼ່ງທຶນດຸນດ່ຽງງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ (1990-2012)

4.1.1 ການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ

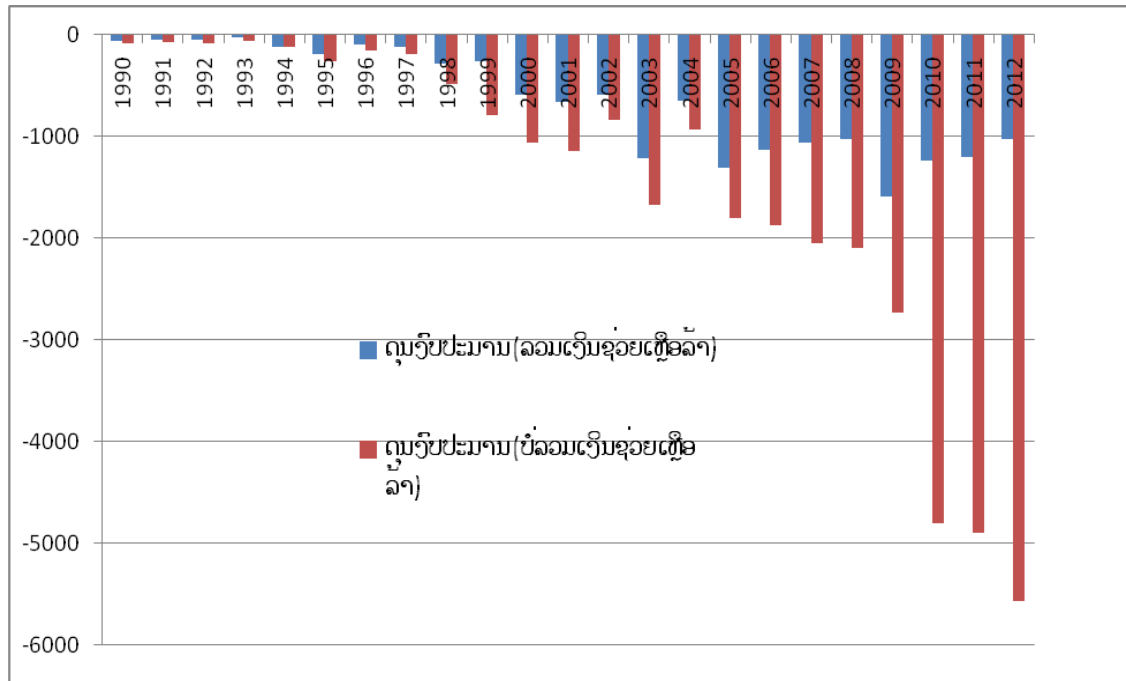
ພາຍຫຼັງທີ່ລັດຖະບານໄດ້ມີການຫັນປ່ຽນເສດຖະກິດ ຈາກເສດຖະກິດທີ່ມີການວາງແຜນຈາກສູນກາງມາເປັນເສດຖະກິດຕະຫຼາດທີ່ມີການຄຸ້ມຄອງຈາກລັດຖະບານໃນປີ 1986, ເສດຖະກິດຂອງ ສປປ ລາວ ໄດ້ຮັບການພັດທະນາດີຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ແລະ ເປັນທີ່ຮູ້ຈັກຈາກສາກົນຫຼາຍຂຶ້ນ ເສດຖະກິດໄດ້ຮັບການພັດທະນາ ແລະ ຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ, ໃນໄລຍະປີ 1986 GDP ເພີ່ມຂຶ້ນສະເລ່ຍ 4.5%, ໄລຍະປີ 1991-1995 GDP ເພີ່ມຂຶ້ນສະເລ່ຍ 6.4% ປີ 1996-2000 GDP ເພີ່ມຂຶ້ນສະເລ່ຍ 6.2%, ໄລຍະປີ 2001-2005 GDP ເພີ່ມຂຶ້ນສະເລ່ຍ 6.24%. ແລະ ໄລຍະປີ 2006-2012 GDP ເພີ່ມຂຶ້ນສະເລ່ຍ 8% ຕໍ່ປີ ຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ລາຍໄດ້ຂອງປະຊາຊົນໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ແລະ ເພີ່ມຂຶ້ນໃນແຕ່ລະໄລຍະ ຊຶ່ງສະແດງອອກດັ່ງນີ້: ປີ 1990 ລາຍໄດ້ສະເລ່ຍ 221 ໂດລາຕໍ່ຫົວຄົນ, ປີ 1995 ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 380 ໂດລາຕໍ່ຫົວຄົນ ແລະ ປີ 2000 ສະເລ່ຍຕໍ່ຫົວຄົນໄດ້ 350 ໂດລາ (ຫຼຸດລົງຍ້ອນໄດ້ຮັບຜົນກະທົບວິກິດການດ້ານເສດຖະກິດໃນອາຊີ) ແລະ ປີ 2012 ລາຍໄດ້ສະເລ່ຍຕໍ່ຫົວຄົນແມ່ນ 1.396 ໂດລາ.

ວຽກງານງົບປະມານກໍເປັນວຽກງານໜຶ່ງ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການຂະຫຍາຍຕົວເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງປະເທດໂດຍຜ່ານນະໂຍບາຍທາງດ້ານລາຍຈ່າຍ ແລະ ລາຍຮັບຂອງລັດຖະບານ, ແຕ່ຈາກຂໍ້ມູນແຕ່ປີ 1990 ເປັນຕົ້ນມາ ການຂາດດຸນງົບປະມານແມ່ນບັນຫາທີ່ຊ້ຳເຮື້ອ ແລະ ເປັນປັດໄຈທີ່ຖ່ວງດຶງການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດລາວ ໃນອະດີດຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ, ເຊິ່ງສ່ວນໃຫຍ່ມີສາເຫດມາຈາກການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງລາຍຈ່າຍ (ລາຍຈ່າຍບໍລິຫານ ແລະ ລາຍຈ່າຍດ້ານການລົງທຶນ) ແລະ ຄວາມບໍ່ດຸນດ່ຽງຂອງລາຍຮັບ - ລາຍຈ່າຍຂອງລັດຖະ

ບານເອງ, ໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງ ແມ່ນລາຍຈ່າຍນອກແຜນການທີ່ສະພາແຫ່ງຊາດໄດ້ຕົກລົງ ຮັບຮອງເອົາ.

ຮູບທີ 4.1 ສະແດງເຖິງດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານແຕ່ປີ 1990-2012

ຫົວໜ່ວຍ : ຕື້ກີບ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ : Key indicator for Asia Pacific 2013, ADB

ຈາກສະຖິຕິຂໍ້ມູນໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ແຕ່ປີ 1990 - 2012 ລວມໄລຍະເວລາ 23 ປີ ທີ່ຜ່ານມານີ້ ເຫັນໄດ້ວ່າລັດຖະບານໄດ້ຈັດຕັ້ງແຜນປະຕິບັດນະໂຍບາຍງົບປະມານລາຍຈ່າຍ ຫຼາຍກວ່າລາຍຮັບເພື່ອກະຕຸ້ນຈັງຫວະການເຕີບໂຕຂອງເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ, ຈາກຮູບ 4.1 ເຫັນວ່າຕົວເລກຂາດດຸນງົບປະມານ (ລວມເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ) ລວມທັງໝົດ 14,525 ຕື້ກີບ ຄິດເປັນສັດສ່ວນຕໍ່ GDP ແມ່ນ 109.53% ຫຼື ສະເລ່ຍຂາດດຸນປີລະ 631 ຕື້ກີບ ຫຼື 4.7 % ຕໍ່ປີ ແຕ່ເມື່ອຫັກລົບເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າແລ້ວເຫັນວ່າຕົວເລກການຂາດດຸນງົບປະມານແມ່ນ ຂ້ອນຂ້າງສູງເຊິ່ງມີມູນຄ່າລວມຂາດດຸນງົບປະມານ (ບໍ່ລວມເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ) ຢູ່ທີ່ປະມານ 33,772 ຕື້ກີບ ຄິດເປັນ 6.64% ຕໍ່ GDP, ຫຼື ສະເລ່ຍຂາດດຸນປີລະ 1,468 ຕື້ກີບ.

ນັບແຕ່ການປະຕິບັດແຜນການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ 5 ປີ ຄັ້ງທີ 3 (1991 - 1995) ເຊິ່ງເປັນໄລຍະສືບຕໍ່ປະຕິບັດແຜນແນວທາງປ່ຽນແປງໃໝ່ຮອບ ດ້ານຢ່າງ ມີຫຼັກການຂອງພັກທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກອງປະຊຸມຄັ້ງທີ V ຂອງພັກ, ຕົ້ນຕໍແມ່ນແນໃສຂະບວນ ການຫັນເສດຖະກິດທຳມະຊາດ ແລະ ເຄິ່ງທຳມະຊາດໄປສູ່ເສດຖະກິດຜະລິດສິນຄ້າຕາມກົນ ໄກຕະຫຼາດ, ປັບປຸງພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ແລະ ສືບຕໍ່ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນໃຫ້

ດີຂຶ້ນເທື່ອລະກ້າວ, ເຊິ່ງໃນແຜນ 5 ປີຄັ້ງນີ້ ລັດຖະບານໄດ້ກຳນົດ 8 ແຜນງານບູລິມະສິດ ແຫ່ງຊາດເຊັ່ນ : ແຜນງານຜະລິດສະບຽງອາຫານ, ແຜນງານສົ່ງເສີມການຜະລິດສິນຄ້າ, ແຜນ ງານຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່, ແຜນງານພັດທະນາຊຸມນະບົດ, ແຜນງານກໍ່ສ້າງພື້ນຖານ ໂຄງລ່າງ, ແຜນງານພັດທະນາຂະແໜງບໍລິການ, ແຜນງານພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແລະ ແຜນງານສົ່ງເສີມການຮ່ວມມືກັບຕ່າງປະເທດ. ຈາກການກຳນົດແຜນງານດັ່ງກ່າວຂ້າງ ເທິງນັ້ນ ເຮັດໃຫ້ລັດຕ້ອງຈັດສັນງົບປະມານຢ່າງຫຼວງຫຼາຍເຂົ້າໃນການພັດທະນາດັ່ງກ່າວ. ແຕ່ ໃນຂະນະດຽວກັນການສະສົມພາຍໃນປະເທດຍັງຕ່ຳ, ການລົງທຶນຂອງພາກເອກະຊົນແມ່ນ ຍັງບໍ່ກວ້າງຂວາງ ເຮັດໃຫ້ການຈັດເກັບລາຍຮັບຈາກພາສີ ແລະ ສ່ວຍສາອາກອນແມ່ນບໍ່ທັນ ພຽງພໍ ແລະ ບໍ່ສາມາດຕອບສະໜອງກັບລາຍຈ່າຍທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນໄດ້, ສະນັ້ນ ດຸນງົບປະມານໃນ ໄລຍະນີ້ມີການຂາດດຸນຢູ່ປະມານ 420 ຕື້ກີບ (1991-1995), ເຊິ່ງສາເຫດມາຈາກລາຍ ຈ່າຍດ້ານການລົງທຶນຂອງລັດທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍສະເລ່ຍລາຍຈ່າຍເພື່ອການລົງທຶນປະມານ 117.15 ຕື້ກີບຕໍ່ປີ ຄິດເປັນສັດສ່ວນຕໍ່ລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນແມ່ນ 10.33% ເຊິ່ງ ກວມເອົາ 51.62% ຂອງລາຍຈ່າຍທັງໝົດ. ປີທີ່ມີການຂາດດຸນງົບປະມານຫຼາຍກວ່າໝູ່ ແມ່ນປີ 1995 ດ້ວຍຈຳນວນຂາດດຸນ 184 ຕື້ກີບ ເຊິ່ງມີສາເຫດມາຈາດເກີດເຫດການນໍ້າ ຖ້ວມໃນປີດັ່ງກ່າວ, ເຮັດໃຫ້ລັດຕ້ອງຈັດສັນງົບປະມານໃນການຟື້ນຟູໂຄງລ່າງພື້ນຖານການຄົມ ມະນາຄົມ ແລະ ການກະສິກຳ ເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ. ເມື່ອທຽບກັບແຜນ 5 ປີ ແລ້ວເຫັນວ່າການ ປະຕິບັດການຂາດດຸນງົບປະມານແມ່ນສູງກວ່າແຜນການ.

ການປະຕິບັດແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ 5 ປີ ຄັ້ງທີ 4 (1996 - 2000) ແມ່ນໄລຍະສືບຕໍ່ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ 8 ແຜນງານບູລິມະສິດພາຍໃຕ້ນະໂຍບາຍປັບປຸງໃໝ່ ຂອງພັກ ແລະ ຕາມວິໄສທັດຂອງພັກໃນການນຳພາປະເທດຊາດຫຼຸດພົ້ນຈາກປະເທດດ້ອຍ ພັດທະນາ ໃນປີ 2020, ເປັນໄລຍະການສ້າງໂຄງປະກອບເສດຖະກິດໃຫ້ມີຄວາມເຂັ້ມແຂງ, ສະພາບດຸນງົບປະມານຂາດດຸນລວມ 1,338 ຕື້ກີບ ຫຼື ສະເລ່ຍຕົກປີລະ 267.68 ຕື້ກີບ ຄິດເປັນ 4.89% GDP, ຈາກຮູບເຫັນວ່າປີ 1999 ຕົວເລກການຂາດດຸນງົບປະມານແມ່ນ ຫຼຸດລົງຈາກປີ 1998 ຈຳນວນ 279 ຕື້ກີບ ມາເປັນ 257.4 ຕື້ກີບ ໃນປີ 1999 ແມ່ນການ ຂາດດຸນດັ່ງກ່າວແມ່ນລວມເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າຈາກຕ່າງປະເທດ, ແຕ່ຖ້າຫາກບໍ່ລວມເງິນຊ່ວຍ ເຫຼືອລ້າດັ່ງກ່າວ ເຫັນວ່າການຂາດດຸນງົບປະມານແມ່ນເພີ່ມສູງຂຶ້ນຫຼາຍ, ແຕ່ຢ່າງໃດກໍຕາມ ເງິນຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຕ່າງປະເທດ ກໍ່ເປັນປັດໃຈໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນໃນການດຸ່ນດ່ຽງງົບປະມານເພື່ອ ເຮັດໃຫ້ລາຍຈ່າຍ ແລະ ລາຍຮັບບໍ່ແຕກໂຕນກັນຫຼາຍ. ອັນເນື່ອງມາຈາກໃນໄລຍະດັ່ງກ່າວ ລາຍຈ່າຍການລົງທຶນຊ້ຳພັດຫຼຸດລົງ. ລັດຖະບານຊະລໍການລົງທຶນເນື່ອງຈາກຕົ້ນທຶນລາຄາສິນ ຄ້າ ແລະ ບໍລິການສູງຂຶ້ນ, ພ້ອມກັນນັ້ນກໍ່ເປັນການຮັດສາຍແອວງົບປະມານລາຍຈ່າຍໃນສະ

ພາວະເສດຖະກິດທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກວິກິດການ ການເງິນອາຊີ, ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ ການ ເກັບລາຍຮັບຊ້ຳພັດບໍ່ໄດ້ຕາມແຜນການ ຍ້ອນການລົງທຶນຂອງເອກະຊົນຫຼຸດລົງ. ເມື່ອທຽບກັບ ແຜນ 5 ປີແລ້ວເຫັນວ່າການປະຕິບັດການຂາດດຸນງົບປະມານແມ່ນປະຕິບັດໄດ້ຕໍ່າກວ່າແຜນ ການປະມານ 5% (ຕາຕະລາງ 4.1)

ພາຍຫຼັງວິກິດການການເງິນອາຊີໃນປີ 1997-1998 ໄດ້ມີສະຖານະການຜ່ອນຄາຍລົງ ໃນໄລຍະ 5 ປີ (2001-2005) ເປັນໄລຍະສືບຕໍ່ການປະຕິບັດແຜນການ 5 ປີ ຄັ້ງທີ 4 ແລະ ປະຕິບັດແຜນການ 5 ປີ ຄັ້ງທີ 5 ໂດຍມີການວາງຍຸດທະສາດໃນແຕ່ລະປີດັ່ງນີ້ : ຍຸດ ທະສາດໃນການຫັນເປັນອຸດສາຫະກຳ ແລະ ທັນສະໄໝ (ປີ 2002), ຍຸດທະສາດການເຕີບ ໂຕ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກແຫ່ງຊາດ (ປີ 2004), ຍຸດທະສາດການພັດທະນາພາກ ເໜືອ (ປີ 2003) ເພື່ອເປັນການຮອງຮັບວິໄສທັດຂອງລັດຖະບານໃນການນຳເອົາປະເທດ ຫຼຸດພື້ນຈາກບັນຊີປະເທດດ້ອຍພັດທະນາຂອງໂລກ, ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນກໍໃຫ້ຄວາມສຳຄັນສູງ ໃນການເຊື່ອມໂຍງເສດຖະກິດກັບພາກພື້ນ ພ້ອມທັງຍາດແຍ່ງເອົາການລົງທຶນຈາກຕ່າງປະ ເທດເຂົ້າໃສ່ໃນ ຂະແໜງການທີ່ເປັນທ່າແຮງຂອງປະເທດເຊັ່ນ : ບໍ່ແຮ່ ແລະ ໄຟຟ້າ ເພື່ອ ພັດທະນາໃຫ້ ສປປ ລາວ ກາຍເປັນໝໍ້ໄຟຂອງອາຊຽນ. ສະພາບດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະ ບານໃນໄລຍະນີ້ (2001-2005) ຂາດດຸນງົບປະມານລວມແມ່ນ 4,435 ຕື້ກີບ (ລວມເງິນ ຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ) ສະເລ່ຍ 887 ຕື້ກີບຕໍ່ປີ ຄິດສະເລ່ຍຕໍ່ປີ 4.18%ຕໍ່GDP ແລະ ຂາດດຸນ 6,384 ຕື້ກີບ(ບໍ່ລວມເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ) ສະເລ່ຍ 1,276 ຕື້ກີບຕໍ່ປີ, ປີທີ່ມີການຂາດດຸນຫຼາຍ ກວ່າໝູ່ແມ່ນ ປີ 2003 ສາເຫດມາຈາກລາຍຈ່າຍດ້ານການລົງທຶນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກປີ 2002 ຜ່ານມາ 31.11% ດ້ວຍມູນຄ່າປະມານ 2,525 ຕື້ກີບ ຄິດເປັນ 11.87%ຕໍ່GDP ໂດຍສະ ເພາະລາຍຈ່າຍດ້ານການຄົມມະນາຄົມ-ຂົນສົ່ງ ເນື່ອງຈາກປີດັ່ງກ່າວ ສປປ ລາວ ຕ້ອງໄດ້ ກະກຽມການເປັນເຈົ້າພາບໃນການຈັດກອງປະຊຸມສຸດຍອດອາຊຽນຄັ້ງທີ 10 ໃນປີ 2004, ກອງປະຊຸມລັດຖະສະຖາອາຊຽນ, ກອງປະຊຸມລັດຖະມົນຕີເສດຖະກິດອາຊຽນ, ກອງປະຊຸມ ລັດຖະມົນຕີອາຊຽນຄັ້ງທີ 38 ແລະ ກອງປະຊຸມລະດັບສາກົນຕ່າງໆ ສົ່ງຜົນໃຫ້ລາຍຈ່າຍໃນ ຂະແໜງການລົງທຶນທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນໂດຍສະເພາະໃນຂະແໜງການພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ແລະ ຂະ ແໜງການສັງຄົມ. ໃນໄລຍະນີ້ເມື່ອປຽບທຽບເຫັນວ່າການຂາດດຸນແມ່ນສູງກວ່າແຜນການທີ່ ວາງໄວ້ໃນລະດັບ 6%

ການປະຕິບັດແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ 5 ປີ ຄັ້ງທີ 6 (2006-2010) ທາງລັດ ຖະບານໄດ້ວາງຕົວເລກຄາດໝາຍທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມໄວ້ໃນຫຼາຍໆດ້ານ ເພື່ອເປັນ ອັນລວມ ໃນການນຳພາປະເທດກ້າວເຂົ້າສູ່ການເຊື່ອມໂຍງທາງດ້ານເສດຖະກິດໃນພາກພື້ນ, ເຊິ່ງໂຄງປະກອບສ້າງທາງເສດຖະກິດຈະມີການປ່ຽນແປງໂດຍການຫັນເປັນອຸດສາຫະກຳ ທີ່

ທັນສະໄໝຫຼາຍຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ, ຕົວເລກທິຄາດຄະເນການເຕີບໂຕເສດຖະກິດຕະຫຼອດ 5 ປີ ສະເລ່ຍບໍ່ໃຫ້ຫຼຸດ 7.5%. ເວົ້າສະເພາະແຜນການດ້ານການເງິນແຫ່ງລັດ ແມ່ນໃຫ້ປະຕິບັດ ການຂາດດຸນງົບປະມານຢູ່ທີ່ລະດັບ 6.07% ຕໍ່ GDP, ແຜນລາຍຈ່າຍແມ່ນໃຫ້ຢູ່ໃນລະດັບ 21.50% ຕໍ່ GDP. ຜ່ານການຈັດຕັ້ງງົບປະມານລັດຖະບານໃນໄລຍະ 5 ປີດັ່ງກ່າວ ເຫັນວ່າ ຕົວເລກການຂາດດຸນງົບປະມານລວມ (ລວມເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ) ແມ່ນບັນລຸ 6,046 ຕື້ກີບ ສະເລ່ຍ 1,209 ຕື້ກີບຕໍ່ປີ, ຄິດເປັນສັດສ່ວນຕໍ່ GDP ແມ່ນ 13.54%, ສາເຫດມາຈາກ ລາຍຈ່າຍທາງດ້ານບໍລິຫານທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍລວມແມ່ນ 25,799 ຕື້ກີບ ກວມເອົາ 56.40% ຂອງລາຍຈ່າຍທັງໝົດ. ຈະສັງເກດເຫັນວ່າ ໂຄງສ້າງດ້ານລາຍຈ່າຍຂອງລັດຖະບານມີການ ປ່ຽນແປງຈາກທີ່ຜ່ານມາ ແມ່ນມາຈາກລາຍຈ່າຍດ້ານການລົງທຶນ ແຕ່ໃນໄລຍະດັ່ງກ່າວແມ່ນ ມາຈາກລາຍຈ່າຍບໍລິຫານທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ.

ສໍາລັບປີ 2011-2012 ເຊິ່ງເປັນໄລຍະ 2 ປີ ຂອງການເລີ່ມຕົ້ນປະຕິບັດແຜນເສດ ຖະກິດ 5 ປີ ຄັ້ງທີ 7, ເຊິ່ງໃນແຜນການດັ່ງກ່າວນີ້ ລັດຖະບານໄດ້ວາງຕົວເລກຄາດໝາຍສູ່ ຊຸມການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດແມ່ນບໍ່ໃຫ້ຫຼຸດ 8% ຕໍ່ປີ, ອັດຕາເງິນເຟີ້ແມ່ນໃຫ້ຕໍ່າ ກວ່າອັດຕາການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດ, ເວົ້າສະເພາະຕົວເລກການຂາດດຸນງົບປະມານ ສະເລ່ຍ 5 ປີ ແມ່ນບໍ່ໃຫ້ຫຼຸດ 3-5 % ຕໍ່ GDP, ລາຍຮັບສະເລ່ຍໃຫ້ບັນລຸ 18-19% ຕໍ່ GDP ແລະ ລາຍຈ່າຍໃຫ້ບັນລຸ 20-22% ຕໍ່ GDP. ຈາກການປະຕິບັດແຜນການການເງິນ ຂອງລັດຖະບານໃນໄລຍະ 2 ປີຜ່ານມາ ເຫັນວ່າການຂາດດຸນງົບປະມານລວມ 2,224 ຕື້ກີບ ສະເລ່ຍ 1,112 ຕື້ກີບຕໍ່ ປີ, ການຈັດເກັບລາຍຮັບໄດ້ປະມານ 22.46% ຕໍ່ GDP ຄິດເປັນເງິນ 30,881 ຕື້ກີບ, ປະຕິບັດລາຍຈ່າຍໄດ້ລວມສອງປີແມ່ນ 24.32% ຕໍ່ GDP ຄິດເປັນເງິນ 33,436 ຕື້ກີບ, ສາເຫດຂອງການຂາດດຸນມາຈາກລາຍຈ່າຍບໍລິຫານທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນ ເຊິ່ງໃນປີ 2012 ລາຍຈ່າຍບໍລິຫານແມ່ນກວມເອົາ 51.68% ຂອງລາຍຈ່າຍທັງໝົດ.

ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວຈາກການສັງເກດຕີລາຄາເຫັນວ່າ ສາເຫດທີ່ລັດຖະບານມີຖານະ ການເງິນຂາດດຸນ ອາດເນື່ອງມາຈາກການພັດທະນາປະເທດໃຫ້ມີຄວາມຈະເລີນສີວິໄລ ແລະ ກ້າວໜ້າ ຖານະການເງິນຂອງລັດຖະບານກໍມີການຂະຫຍາຍຕົວເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ຕາມການ ຈະເລີນເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດ ທັງນີ້ກໍຍ້ອນວ່າລັດຖະບານຕ້ອງໃຊ້ຈ່າຍໃນການລົງທຶນທາງ ດ້ານໂຄງລ່າງພື້ນຖານອັນຈຳເປັນເຊັ່ນ : ການຄົມມະນາຄົມຖະໜົນທຶນທາງ, ໄຟຟ້າ, ນໍ້າປະ ປາ ເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ. ເພື່ອຈູງໃຈໃຫ້ພາກເອກະຊົນທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດສົນໃຈເຂົ້າ ມາລົງທຶນ ແລະ ຂະຫຍາຍກິດຈະການໃນການຜະລິດສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ ເຊິ່ງຈະເຮັດ ໃຫ້ມີການຈ້າງງານເຮັດໃຫ້ມີລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດເພີ່ມຂຶ້ນ. ຈາກການສັງເກດຕີລາຄາໃນໄລຍະ

ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການການເງິນຂອງລັດຖະບານ ສາມາດສະຫຼຸບສາເຫດຫຼັກໆຂອງ ການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງພາກລັດຖະບານປະກອບມີ 2 ປັດໃຈຄື :

1. ລາຍຈ່າຍທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນຕາມທ່າອ່ຽງຂອງຄວາມຈະເລີນກ້າວໜ້າທາງເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ໂດຍລັດຖະບານມີທັງລາຍຈ່າຍໃນການລົງທຶນ ແລະ ລາຍຈ່າຍບໍລິຫານທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນ ທັງນີ້ອາດເນື່ອງມາຈາກ :

ກ. ລັດຖະບານມີໜີ້ສິນຫຼາຍຂຶ້ນ ເພື່ອຕອບສະໜອງຕໍ່ສະພາວະເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມເຮັດໃຫ້ລັດຖະບານຈັດຕັ້ງໜ່ວຍງານຫຼາຍຂຶ້ນ, ກົງຈັກການຈັດຕັ້ງລັດມີການຂະຫຍາຍຕົວເພີ່ມຂຶ້ນ ທັງນີ້ກໍ່ເພື່ອເປັນການຮອງຮັບການປະຕິບັດແຜນງານ, ແຜນໂຄງການບູລິມະສິດຂອງລັດຖະບານ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນໃນແຕ່ລະສົກປີ

ຂ. ລະດັບລາຄາສິນຄ້າເພີ່ມສູງຂຶ້ນ ເນື່ອງຈາກເກີດພາວະເງິນເຟີ້ ເຮັດໃຫ້ລາຄາສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການສູງຂຶ້ນ ລັດຖະບານຕ້ອງຊື້ສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການໃນການໃຊ້ຈ່າຍ ເພື່ອລົງທຶນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍບໍລິຫານໃນລາຄາທີ່ສູງຂຶ້ນ ເຊິ່ງເປັນເຫດໃຫ້ຕ້ອງໄດ້ສ້າງຕັ້ງງົບປະມານລາຍຈ່າຍສູງຂຶ້ນໄປນຳໃນສົກປີຕໍ່ໆໄປ.

ຄ. ລາຍຈ່າຍໃນການຊຳລະໜີ້ສູງຂຶ້ນ ເມື່ອເງິນທີ່ລັດຖະບານກູ້ຢືມມາໃຊ້ຈ່າຍເມື່ອເຖິງເວລາຄົບກຳນົດການຊຳລະຄືນນັ້ນ ລັດຖະບານຈະຕ້ອງຈັດຫາເງິນຕົ້ນພ້ອມທັງດອກເບ້ຍຄືນໃຫ້ແກ່ເຈົ້າໜີ້ ເຊິ່ງອາດເຮັດໃຫ້ລັດຖະບານຕ້ອງຕັ້ງງົບປະມານລາຍຈ່າຍ ໃນສ່ວນນີ້ໄວ້ໃນແຜນລາຍຈ່າຍ.

2. ລາຍໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວໜ້ອຍບໍ່ພຽງພໍ ແລະ ບໍ່ສາມາດຕອບສະໜອງກັບລາຍຈ່າຍທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນໄດ້ ໝາຍຄວາມວ່າ ລາຍໄດ້ຫຼັກໆຂອງລັດຖະບານແມ່ນມາຈາກການເກັບພາສີ ແລະ ສ່ວຍສາອາກອນ ມີອັດຕາການຂະຫຍາຍຕົວຂອງລາຍໄດ້ຕໍ່າກວ່າລາຍຈ່າຍ ເນື່ອງຈາກວ່າລະບົບພາສີກອນຍັງບໍ່ທັນເອື້ອອຳນວຍ ແລະ ຍັງບໍ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍໃນການຈັດເກັບລາຍໄດ້ໃຫ້ພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການໃຊ້ຈ່າຍຂອງພາກລັດຖະບານເທົ່າທີ່ຄວນ ຈຶ່ງສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ລັດຖະບານມີງົບປະມານຂາດດຸນເພີ່ມຂຶ້ນ.

ຕາຕະລາງທີ 4.1 ປະລິມານການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ ແລະ ສັດສ່ວນການຂາດດຸນ ຕໍ່ກັບລວມຍອດຜະລິດຕະພັນມວນລວມພາຍໃນປະເທດ (1990-2012)

ປີ	ການເກີນດຸນ ແລະ ການຂາດ ດຸນງົບປະມານ (ຕື້ກີບ)	ສັດສ່ວນການ ຂາດດຸນຕໍ່ GDP (%)	ຄ່າສະເລ່ຍການຂາດດຸນຕໍ່GDP ໃນແຜນການພັດທະນາ ເສດຖະ ກິດ-ສັງຄົມ (ການປະຕິບັດຕົວຈິງ)	ແຜນການຂາດດຸນງົບປະມານ ໃນແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ- ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ 3-7
1990	-82.487	-13.46	ການປະຕິບັດຕົວຈິງໃນການແຜນ 5 ປີຄັ້ງທີ 3, ການຂາດດຸນສະ ເລ່ຍ 119.57 ຕື້ກີບ, ສັດສ່ວນ ຕໍ່ GDP ແມ່ນ 11.12%	ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ- ສັງຄົມຄັ້ງທີ 3, ສັດສ່ວນການ ຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ GDP ສະເລ່ຍແມ່ນ 10.06%
1991	-76.406	-10.58		
1992	-84.185	-9.96		
1993	-57.258	-6.02		
1994	-122.90	-11.09		
1995	-257.10	-17.97		
1996	-157.40	-9.12	ການປະຕິບັດຕົວຈິງໃນການແຜນ 5 ປີຄັ້ງທີ 4, ການຂາດດຸນສະ ເລ່ຍ 534.80 ຕື້ກີບ, ສັດສ່ວນ ຕໍ່ GDP ແມ່ນ 8.88 %	ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ- ສັງຄົມຄັ້ງທີ 4, ສັດສ່ວນການ ຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ GDP ສະເລ່ຍແມ່ນ 10%
1997	-183.90	-7.96		
1998	-479.60	-11.18		
1999	-789.80	-7.92		
2000	-1,063.30	-8.23		
2001	-1,140.50	-7.67		
2002	-833.80	-4.71	ການປະຕິບັດຕົວຈິງໃນການແຜນ 5 ປີຄັ້ງທີ 5, ການຂາດດຸນ ສະ ເລ່ຍ 1,276.86 ຕື້ກີບ, ສັດ ສ່ວນຕໍ່ GDP ແມ່ນ 6.038%	ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ- ສັງຄົມຄັ້ງທີ 5, ສັດສ່ວນການ ຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ GDP ສະເລ່ຍແມ່ນ 6%
2003	-1,672.10	-7.85		
2004	-923.1	-3.70		
2005	-1,805.8	-6.23		
2006	-1,870.72	-5.19		
2007	-2,046.90	-5.05	ການປະຕິບັດຕົວຈິງໃນການແຜນ 5 ປີຄັ້ງທີ 6, ການຂາດດຸນສະ ເລ່ຍ 2,709.51 ຕື້ກີບ, ສັດ ສ່ວນຕໍ່ GDP ແມ່ນ 5.83%	ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ- ສັງຄົມຄັ້ງທີ 6, ສັດສ່ວນການ ຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ GDP ສະເລ່ຍແມ່ນ 6.07%
2008	-2,094.80	-4.53		
2009	-2,731.13	-5.74		
2010	-4,804.00	-8.62		
2011	-4,906.10	-7.57		
2012	-5,579.80	-7.67	2 ປີຂອງການປະຕິບັດແຜນການ 5 ປີ ຄັ້ງທີ 7, ການ ຂາດດຸນ ສະເລ່ຍ 5,242 ຕື້ກີບ, ສັດ ສ່ວນຕໍ່ GDP ແມ່ນ 7.62%	ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ- ສັງຄົມຄັ້ງທີ 7, ສັດສ່ວນການ ຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ GDP ສະເລ່ຍ ແມ່ນ 3-5%
ລວມ	-33,772.08	-188.12		

ສະເລ່ຍ	-1,468.35	-8.17		
--------	-----------	-------	--	--

ແຫຼ່ງທີມາ : Key indicator for Asia Pacific 2013, ADB

ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ 5 ປີ ຄັ້ງທີ 3-7, ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ

4.1.2 ແຫຼ່ງທຶນດຸ່ນດ່ຽງງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ

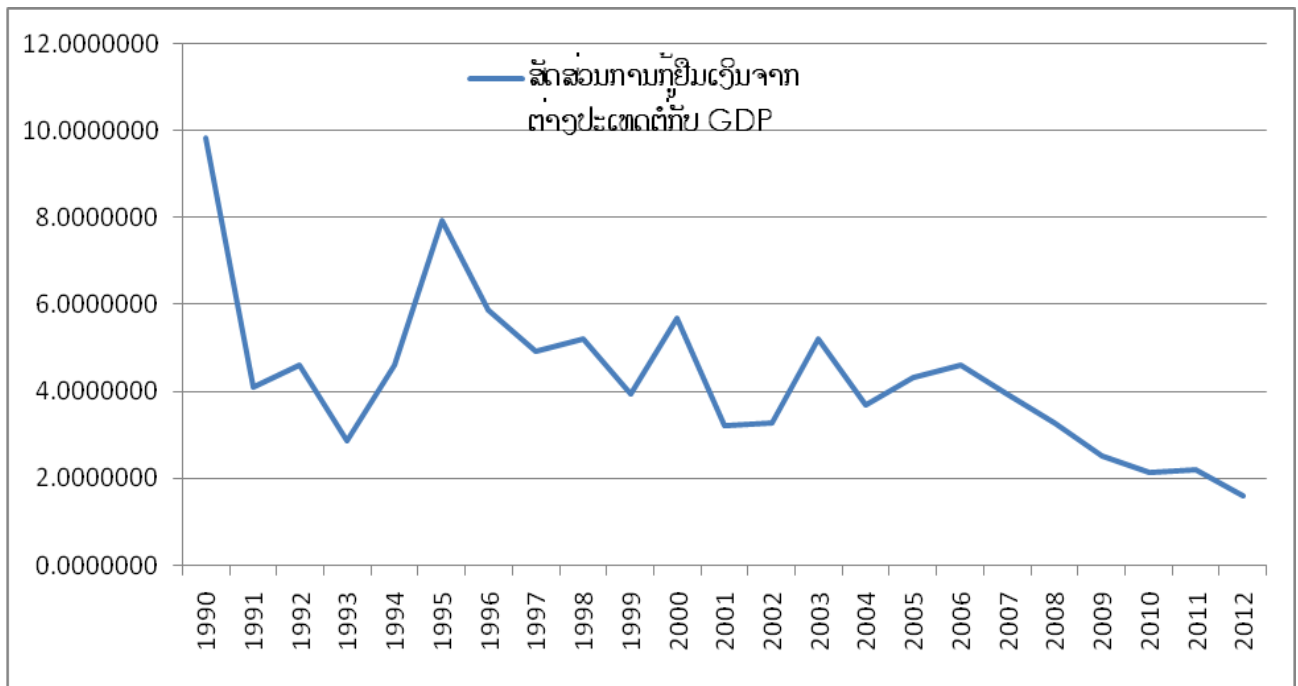
ຈາກຖານະການເງິນຂອງລັດຖະບານທີ່ມີການຂາດດຸ່ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ສະສົມເພີ່ມຂຶ້ນມາ ເປັນເວລາຫຼາຍປີ ເນື່ອງຈາກການຂະຫຍາຍຕົວຂອງລາຍຈ່າຍໃນການລົງທຶນເພື່ອປູພື້ນຖານທາງເສດຖະກິດຕ່າງໆ ແລະ ປະກອບກັບພາວະການອອມພາຍໃນປະເທດເອງ ທີ່ຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ, ພາສີອາກອນທີ່ເກັບເປັນລາຍຮັບເຂົ້າລັດແມ່ນມີສັດສ່ວນໜ້ອຍກວ່າເມື່ອທຽບກັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍລວມ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດມີຊ່ອງຫວ່າງລະຫວ່າງການລົງທຶນກັບການອອມເກີດມີຄວາມບໍ່ສົມດຸ່ນຂຶ້ນເຮັດໃຫ້ລັດຖະບານຈຳເປັນຕ້ອງກູ້ຢືມເງິນຈາກພາຍໃນປະເທດ ແລະ ຕ່າງປະເທດ ເພື່ອມາປົດຊ່ອງວ່າງດັ່ງກ່າວ.

1. ແຫຼ່ງເງິນກູ້ພາຍໃນປະເທດໄດ້ແກ່ມາຈາກລະບົບທະນາຄານ ແລະ ບໍ່ແມ່ນລະບົບທະນາຄານ. ເຊິ່ງໃນລະບົບທະນາຄານແມ່ນມາຈາກການກູ້ຢືມເງິນນຳທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ, ທະນາຄານທຸລະກິດ, ການຈຳໜ່າຍພັນທະບັດ. ເຊິ່ງລັດຖະບານກໍ່ຈະນຳເງິນດັ່ງກ່າວໄປໃຊ້ໃນການຜະລິດ ແລະ ການບໍລິການຂອງລັດຖະບານ. ສຳລັບການກູ້ເງິນຂອງລັດຖະບານຈາກທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ແລະ ທະນາຄານທຸລະກິດນັ້ນ ຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານປະລິມານເງິນ ໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງແມ່ນກູ້ຢືມເງິນຈາກທະນາຄານກາງນັ້ນ ກໍ່ເທົ່າກັບເປັນການເພີ່ມປະລິມານເງິນ ໂດຍທີ່ຜົນຜະລິດບໍ່ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນແຕ່ຢ່າງໃດ, ການກູ້ຢືມໃນລັກສະນະນີ້ ຈະມີຜົນກະທົບເຮັດໃຫ້ເກີດພາວະເງິນເຟີ້ໄດ້ງ່າຍ ສ່ວນການກູ້ຢືມເງິນຈາກທະນາຄານທຸລະກິດ ຫຼື ກູ້ຢືມຈາກປະຊາຊົນໂດຍຜ່ານການຈຳໜ່າຍພັນທະບັດຈະເປັນການເອົາເງິນອອມຂອງປະຊາຊົນມາໃຊ້ຈ່າຍ ເຊິ່ງເທົ່າກັບເປັນການໂອນອຳນາດຊື້ໃຫ້ກັບລັດຖະບານແທນນັ້ນເອງ. ແຕ່ໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ແມ່ນຈະບໍ່ໄດ້ນຳສ່ວນຂອງການກູ້ຢືມເງິນພາຍໃນມາອະທິບາຍ ເນື່ອງຈາກຂໍ້ມູນສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນບໍ່ຄົບຖ້ວນ ແລະ ການສະໜອງຂໍ້ມູນຈາກພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ. ເຊິ່ງການສຶກສານີ້ຈະໄດ້ອະທິບາຍພຽງແຕ່ແຫຼ່ງທຶນກູ້ຢືມຈາກຕ່າງປະເທດເທົ່ານັ້ນ.

2. ແຫຼ່ງທຶນດຸນດ່ຽງຈາກຕ່າງປະເທດ

ສໍາລັບແຫຼ່ງທຶນດຸນດ່ຽງມາຈາກຕ່າງປະເທດໄດ້ແກ່ກູ້ຢືມຈາກທະນາຄານໂລກ (world Bank), ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (ADB), ອົງການການເງິນລະຫວ່າງປະເທດ (IMF), ບັນດາປະເທດທຶນນິຍົມຕ່າງໆ ເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ ເນື່ອງຈາກວ່າລາຍໄດ້ທີ່ມາຈາກການເກັບພາສີ ອາກອນ ລວມທັງເງິນອອມພາຍໃນປະເທດນັ້ນແມ່ນມີບໍ່ພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການໃນການໃຊ້ຈ່າຍເພື່ອພັດທະນາປະເທດ ສະນັ້ນຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ກູ້ຢືມເງິນຈາກຕ່າງປະເທດເພື່ອສຸມໃສ່ວຽກງານການກໍ່ສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງອັນຈຳເປັນ ແລະ ສາມາດເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ເກີດການລົງທຶນ ແລະ ຂະຫຍາຍການຜະລິດຂອງປະຊາຊົນໃນປະເທດ.

ຮູບທີ່ 4.2 ການກູ້ຢືມເງິນຈາກແຫຼ່ງທຶນຕ່າງປະເທດທຽບກັບລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ ແຕ່ປີ 1990-2012

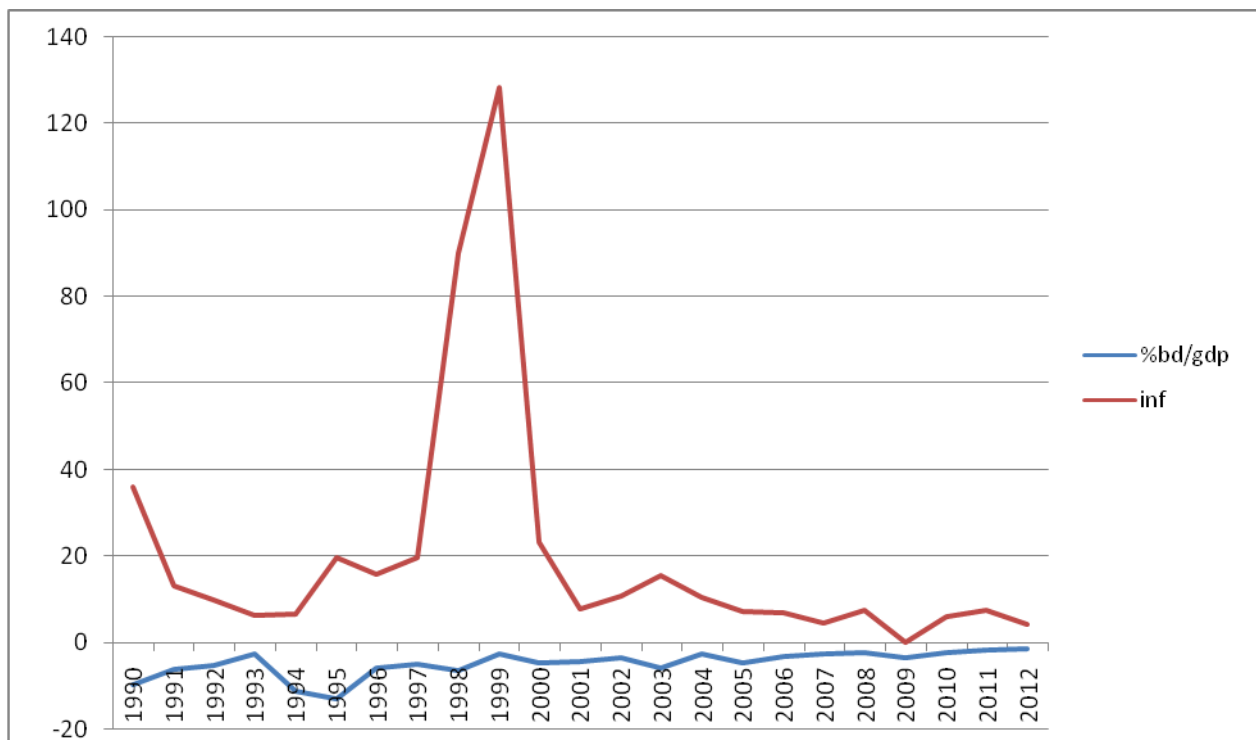
ທີ່ມາ : Key indicator for Asia Pacific 2013, ADB

ຮູບ 4.2 ທີ່ສະແດງເຖິງການກູ້ຢືມເງິນຈາກຕ່າງປະເທດເພື່ອມາດຸນດ່ຽງງົບປະມານຂອງພາກລັດ, ຈາກເສັ້ນສະແດງຂ້າງເທິງເຫັນວ່າການກູ້ຢືມເງິນຈາກຕ່າງປະເທດມີລັກສະນະເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ຫຼຸດລົງໃນບາງປີ ຂຶ້ນກັບສະພາບໂດຍລວມ ຂອງເສດຖະກິດທັງພາຍໃນປະເທດ ແລະ ສະພາບການສາກົນທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ກັບເງິນຈາກຈາກປະເທດທີ່ລັດຖະບານເປັນຜູ້ກູ້ຢືມເພື່ອມາດຸນດ່ຽງ. ສໍາລັບ ສປປ ລາວ ຈາກສະຖິຕິຕົວເລກແຕ່ ປີ 1990-2012 ເຫັນວ່າແຫຼ່ງທຶນ ການກູ້ຢືມພາຍໃນເພື່ອມາດຸນດ່ຽງງົບປະມານນັ້ນແມ່ນມີມູນຄ່າລວມປະມານ 15,933 ຕື້ກີບ, ຫຼື ສະເລ່ຍ 692.74 ຕື້ກີບພັນລ້ານກີບຕໍ່ປີຄິດເປັນ 3.14%ຂອງລວມຍອດ

ຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ (GDP), ບີທີມີການກູ້ຢືມພາຍໃນມາດູ່ນດ່ຽງຫຼາຍທີ່ສຸດແມ່ນປີ 1995 ດ້ວຍມູນຄ່າປະມານ 113 ຕື້ກີບ ຫຼື ຄິດເປັນ 7.93% ຕໍ່ GDP ໂດຍສະເພາະ ເງິນກູ້ຢືມທີ່ເປັນໂຄງ ການສໍາລັບບີທີມີແຫຼ່ງທຶນມາດູ່ນດ່ຽງໜ້ອຍທີ່ສຸດແມ່ນປີ 2012 ທີ່ກວມໃນອັດຕາ 1.38% ຕໍ່ GDP, ນັບແຕ່ປີ 2007 ເປັນຕົ້ນມາເຫັນວ່າສັດສ່ວນການກູ້ຢືມຈາກຕ່າງປະເທດຂອງລັດຖະບານເມື່ອທຽບໃສ່ລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນແລ້ວເຫັນວ່າມີແນວໂນ້ມຫຼຸດລົງອັນເນື່ອງມາຈາກສະພາບການເກັບລາຍຮັບໂດຍລວມຂອງພາກລັດແມ່ນມີທ່າດີຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະລາຍຮັບທີ່ແມ່ນພາສີ ແລະ ບໍ່ແມ່ນພາສີ. ເນື່ອງຈາກໃນປີ 2007 ລັດໄດ້ມີການປະກາດໃຊ້ກົດໝາຍສ່ວຍສາກອນ ແລະ ດັດແກ້ເອກະສານນິຕິກຳກ່ຽວກັບການເກັບລາຍຮັບຫຼາຍສະບັບ.

4.2 ສະພາບເງິນເຟີ້ ແລະ ດຸນງົບປະມານໂດຍທົ່ວໄປໃນ ສປປ ລາວ (1990-2012)

ຮູບທີ 4.3 ສະແດງເຖິງຕົວເລກສັດສ່ວນການຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ GDP ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ ແຕ່ປີ 1990-2012

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ : Key indicator for Asia Pacific 2013, ADB

ຈາກຂໍ້ມູນສະຖິຕິແຕ່ປີ 1990-1995 ພາວະເງິນເຟີ້ຢູ່ ສປປ ລາວ ມີລັກສະນະຫຼຸດລົງໂດຍຫຼຸດລົງຈາກລະດັບ 35.9% ໃນປີ 1990 ມາເປັນ 13.2% ໃນປີ 1991 ຫຼື ຫຼຸດລົງປະມານ 22.7% ເຊິ່ງເປັນຜົນກະທົບວິກິດການເສດຖະກິດໂລກທີ່ຊົບເຊົາມາຕັ້ງແຕ່ປາຍປີ

1990 ເຮັດໃຫ້ລາຄາສິນຄ້າກະສິກຳບໍ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນລວມທັງການດຳເນີນນະໂຍບາຍເງິນຕາ ແລະ ການຮັກສາສະຖຽນລະພາບທາງດ້ານລະດັບລາຄາປະສົບຜົນສຳເລັດ. ສ່ວນປີ 1993 ແລະ 1994 ເປັນປີທີ່ມີອັດຕາເງິນເຟີ້ຕ່ຳສຸດໃນໄລຍະດັ່ງກ່າວ ຄືຢູ່ທີ່ລະດັບປະມານ 6.3% ແລະ 6.7% ຕາມລຳດັບ. ຫຼັງຈາກນັ້ນປີ 1995 ອັດຕາເງິນເຟີ້ພັດເພີ່ມສູງຂຶ້ນ 19.64% ເພີ່ມຂຶ້ນປະມານ 12.94% ອັນມີສາເຫດມາຈາກການເກີດໄພນ້ຳຖ້ວມໃນປີດັ່ງກ່າວສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ການຜະລິດພາຍໃນປະເທດໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຂະແໜງການກະສິກຳ, ໃນຂະນະດຽວກັນ ອັດຕາການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານໃນປີ 1995 ແມ່ນເພີ່ມສູງຂຶ້ນເຊັ່ນດຽວກັນ ຈາກ 11.09% ຕໍ່ GDP ສົກປີ 1994 ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 12.86% ຕໍ່ GDP ໃນປີ 1995 ສາເຫດມາຈາກລາຍຈ່າຍດ້ານການລົງທຶນທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນ. ໃນປີດັ່ງກ່າວຈະເຫັນວ່າການຂາດດຸນງົບປະມານກັບອັດຕາເງິນເຟີ້ມີການປ່ຽນໄປໃນທິດທາງດຽວກັນ.

ໃນຊ່ວງໄລຍະປີ 1996-2000 ອັດຕາເງິນເຟີ້ຢູ່ໃນລະດັບສະເລ່ຍ 54.64% ແລະ ເປັນໄລຍະທີ່ອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງ ສປປ ລາວ ມີລະດັບສູງສຸດ, ຄືໃນປີ 1996 ອັດຕາເງິນເຟີ້ເພີ່ມຈາກ 15.8% ເປັນ 19.83%, 90.1% ໃນປີ 1997, 1998 ຕາມລຳດັບ ແລະ ເພີ່ມຂຶ້ນສູງສຸດເຖິງ 128.4% ໃນປີ 1999, ເຊິ່ງເປັນຜົນມາຈາກປະເທດລາວ ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກວິກິດການທາງດ້ານເສດຖະກິດໃນອາຊີ ສົ່ງຜົນໃຫ້ອັດຕາແລກປ່ຽນເພີ່ມສູງຂຶ້ນ, ຄ່າຂອງເງິນກີບອ່ອນຄ່າລົງ ຈາກ 922 ກີບຕໍ່ໂດລາ ໃນປີ 1996 ມາເປັນ 7,049 ກີບຕໍ່ໂດລາ ໃນປີ 1999 ເຊິ່ງຫຼຸດຄ່າລົງປະມານ 87%. ນອກຈາກນັ້ນ ໃນປີ 1999 ຕົ້ນທຶນສິນຄ້າ ແລະ ການບໍລິການເພີ່ມຂຶ້ນ ເນື່ອງຈາກການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານການລົງທຶນຂອງລັດທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ເພາະຕ້ອງການສຸມໃສ່ການພັດທະນາປະເທດ, ສ່ວນລາຄານ້ຳມັນພາຍໃນປະເທດ ກໍ່ສູງຂຶ້ນຕາມລາຄານ້ຳມັນດິບໃນຕະຫຼາດໂລກ ແຕ່ກົງກັນຂ້າມສັດສ່ວນການຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ GDP ຂອງລັດຊຳພັດຫຼຸດລົງທີ່ລະດັບ 2.58 % ຕໍ່ GDP ແຕ່ປີ 1999 ສາເຫດຍ້ອນໄດ້ຮັບການດຸ່ນດ່ຽງຈາກເງິນຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຕ່າງປະເທດ ເຊິ່ງມີມູນຄ່າສູງເຖິງ 532 ຕື້ກີບ ແຕ່ຫຼັງຈາກນັ້ນ ອັດຕາເງິນເຟີ້ກໍ່ຫຼຸດລົງມາຢູ່ໃນລະດັບສອງຕົວເລກຄື 23.7% ໃນປີ 2000 ເນື່ອງຈາກລັດຖະບານໄດ້ນຳໃຊ້ນະໂຍບາຍເງິນຕາ ແລະ ການເງິນແບບຮັດກຸມ, ມີການຄຸ້ມຄອງລາຄາສິນຄ້າທີ່ຈຳເປັນໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ແລະ ໄດ້ມີການຂະຫຍາຍການຜະລິດເພື່ອຊົມໃຊ້ພາຍໃນ ແລະ ສົ່ງອອກຕ່າງປະເທດ.

ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມໃນຊ່ວງປີ 2001-2003 ອັດຕາເງິນເຟີ້ກໍ່ມີທ່າອ່ຽງເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 7.8% ໃນປີ 2001 ເພີ່ມຂຶ້ນໃນລະດັບສອງຕົວເລກຄື: 10.7% ແລະ 15.5% ໃນປີ 2002 ແລະ 2003 ຕາມລຳດັບ ເຊິ່ງມີສາເຫດມາຈາກການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານເນື່ອງຈາກລົງທຶນເກີນສັກກະຍະພາຍທີ່ມີ, ເກັບລາຍຮັບບໍ່ໄດ້ຕາມແຜນການ, ສະພາບການ

ເທິງຕິງຂອງລາຄານໍ້າມັນໃນຕະຫຼາດໂລກ, ສະພາບລະດູການ, ອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ການແກ້ໄຂໜີ້ບໍ່ເກີດອອກອາຜົນຂອງທະນາຄານທຸລະກິດບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນສໍາເລັດເທົ່າທີ່ຄວນ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນລັດກໍມີລາຍຈ່າຍດ້ານການລົງທຶນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ໃນການກະກຽມຄວາມພ້ອມໃນການຈັດກອງປະຊຸມສຸດຍອດອາຊຽນ ຄັ້ງທີ 10 ແລະ ກອງປະຊຸມລະດັບສາກົນຕ່າງໆ. ເຊິ່ງເຫັນວ່າອັດຕາເງິນເຟີ້ ແລະ ດຸນງົບປະມານມີການປ່ຽນໃນທິດທາງດຽວກັນ. ປີ 2006 - 2012 ເຫັນວ່າທ່າອ່ຽງການຂາດດຸນງົບປະມານຢູ່ໃນທ່າກ້າວທີ່ດີຂຶ້ນສະເລ່ຍປະມານ 2.40% GDP. ແຕ່ເມື່ອເບິ່ງຫຼັກໆແລ້ວ ການຂາດດຸນແມ່ນໄດ້ຮັບການດຸນດ່ຽງຈາກຕ່າງປະເທດຫຼາຍຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະໃນປີ 2011-2012 ທີ່ເປັນແຫຼ່ງທຶນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າເພື່ອໃຊ້ໃນການກະກຽມຈັດກອງປະຊຸມອາເຊັມຄັ້ງທີ 9, ອາເຊັບຄັ້ງທີ 7 ແລະ ກອງປະຊຸມໃນລະດັບສາກົນຕ່າງໆ. ໃນຂະນະດຽວກັນການຈັດເກັບລາຍຮັບໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ຈາກການປະກາດໃຊ້ກົດໝາຍຈັດເກັບພາສີ-ອາກອນໃນປີ 2007. ດ້ານອັດຕາເງິນເຟີ້ກໍຢູ່ໃນລະດັບຕົວເລກດຽວຄື : ຈາກ 10.5% ໃນປີ 2004 ຫຼຸດລົງເປັນ 7.2% ແລະ 6.8% ໃນປີ 2005 ແລະ 2006 ຕາມລຳດັບ, ສາເຫດຂອງການຫຼຸດລົງເນື່ອງມາຈາກລາຄານໍ້າມັນພາຍໃນປະເທດມີການປັບຫຼຸດລົງ ແລະ ເງິນກີບແຂງຄ່າຂຶ້ນເມື່ອທຽບໃສ່ເງິນໂດລາສະຫະລັດ ແລະ ຕົວເລກດັ່ງກ່າວ ຖືວ່າເປັນຕົວເລກທີ່ຢູ່ໃນເກນຂອງຄາດໝາຍສູ້ຊົນໜຶ່ງຕົວເລກທີ່ສະພາແຫ່ງຊາດຮັບຮອງເອົາ ແລະ ຖືວ່າເປັນຕົວເລກທີ່ຢູ່ໃນລະດັບທີ່ດີສົມຄວນແກ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດຂອງປະເທດ. ປີ 2009 ຖືວ່າອັດຕາເງິນເຟີ້ຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າສຸດໃນຮອບຫຼາຍປີຜ່ານມາ ເຊິ່ງຢູ່ໃນລະດັບ 0.04%. ປີ 2011 ອັດຕາເງິນເຟີ້ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 7.51% ຈາກ 5.98% ໃນປີ 2010 ຜ່ານມາ ເຊິ່ງມີສາເຫດມາຈາກລາຄາທອງຄຳ ແລະ ລາຄານໍ້າມັນເພີ່ມສູງຂຶ້ນ, ໃນຂະນະດຽວກັນແມ່ນຍ້ອນ ສປປ ລາວ ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກພາຍຸນົກເຕັນ ແລະ ພາຍຸໄຮມາ ເຮັດໃຫ້ພື້ນທີ່ການຜະລິດກະສິກໍາໄດ້ຮັບຄວາມເສຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ປະກອບກັບການຜະລິດພາຍໃນທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຂັ້ມແຂງເຮັດໃຫ້ການສະໜອງສິນຄ້າບໍ່ພຽງພໍ ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນການອ່ອນຄ່າຂອງເງິນກີບຕໍ່ເງິນບາດເຮັດໃຫ້ຕົ້ນທຶນການນຳເຂົ້າເພີ່ມສູງຂຶ້ນນຳ. ໃນປີ 2012 ອັດຕາເງິນເຟີ້ໄດ້ຫຼຸດລົງເປັນ 4.25% ຖືວ່າຢູ່ໃນລະດັບຕົວເລກດຽວ ສາເຫດການຫຼຸດລົງມາຈາກລາຄາເຂົ້າເບືອກ ແລະ ເຂົ້າສານໃນທົ່ວປະເທດຫຼຸດລົງ ເນື່ອງຈາກການຜະລິດເຂົ້ານາປີ ແລະ ນາແຂງສາມາດຕອບສະໜອງໄດ້ຢ່າງພຽງພໍ, ລາຄານໍ້າມັນ, ລາຄາທອງຄຳແລະ ລາຄາ ສິນຄ້າໃນຕະຫຼາດໂລກຫຼຸດລົງ

4.3 ການທົດສອບການພົວພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານ ແລະ ພາວະເງິນເຟີ້ ໃນ ສປປ ລາວ ແຕ່ປີ 1990-2012

4.3.1 ການທົດສອບຄວາມນຶ່ງຂອງຂໍ້ມູນ Unit Root ດ້ວຍວິທີ Augment Dicky Fuller (ADF test)

ຕາຕະລາງທີ 4.2: ສະແດງຜົນການທົດສອບຄວາມນຶ່ງຂອງຂໍ້ມູນ Unit Root

ຕົວປ່ຽນ	Level		1 st Difference	
	Intercept	Intercept and Trend	Intercept	Intercept and Trend
CPI	-2.6406 [0.1033]	-2.4554 [0.3442]	-5.1522*** [0.0005]	-5.1577 [0.0025]
BD	-0.6424 [0.8414]	-3.0259 [0.1478]	-5.9175*** [0.0001]	-5.7599 [0.0007]
GDP	-1.3187 [0.602]	-1.6062 [0.7572]	-4.6238*** [0.0016]	-4.6464 [0.007]
FB	-0.9459 [0.7535]	-0.4220 [0.9787]	-5.1354*** [0.0005]	-3.7929 [0.039]
M2	-1.1578 [0.671]	-1.1703 [0.8893]	-3.3303* [0.0270]	-3.4568 [0.072]

ຄ່າລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ

* ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 90%

** ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 95%

*** ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 99%

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ໄດ້ມາຈາກການຄິດໄລ່ໃນໂປຣແກຣມ Eviews, (2014)

ຜົນການທົດສອບ Unit Root ຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນໃນການສຶກສາໃນຕາຕະລາງຂ້າງເທິງທີ່ລະດັບ order of integration ເທົ່າກັບ 0 ຫຼື $I(0)$ ນັ້ນພົບວ່າທີ່ລະດັບ Level with intercept ແລະ Level with Trend and intercept ຄ່າສະຖິຕິ (P value) ທີ່ໄດ້ນັ້ນມີຄ່າຫຼາຍກວ່າຄ່າວິດ ທີ່ລະດັບຄວາມສໍາຄັນ 0.01 ຄືກັນທຸກໆຕົວປ່ຽນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ບໍ່ສາມາດປະຕິເສດ Unit Root ໄດ້ ສະແດງວ່າຊຸດຂໍ້ມູນຂອງບັນດາປ່ຽນແມ່ນມີລັກສະນະບໍ່ນຶ່ງ (Non stationary) ເຊິ່ງບໍ່ສາມາດນໍາໃຊ້ຊຸດຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວນີ້, ສະນັ້ນ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ແບບຈໍາລອງທີ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ເໝາະສົມຫຼາຍຂຶ້ນ ຈຶ່ງນໍາຕົວປ່ຽນທັງໝົດມາທົດສອບ ທີ່ order of integration ທີ່ສູງຂຶ້ນຄືທີ່ order of integration ເທົ່າກັບ 1 ຫຼື $I(1)$ ທີ່ລະດັບ first difference with intercept ແລະ first difference with trend and intercept ທີ່ລະດັບຄວາມສໍາຄັນ

ເທົ່າກັບ 0.01 ຜົນປະກົດວ່າບັນດາຕົວປ່ຽນແມ່ນມີລັກສະນະນັ້ງ(stationary) ທີ່ລະດັບ order integration ເທົ່າກັບ 1 ຫຼື I(1) ເນື່ອງຈາກຄ່າ p value ທີ່ໄດ້ແມ່ນມີຄ່າຫຍັບໃກ້ເຂົ້າຫາສູນ ຈຶ່ງສາມາດປະຕິເສດ Unit Root ໄດ້. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງສາມາດນຳຂໍ້ມູນຂອງຕົວປ່ຽນດັດສະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ, ການຂາດດຸນງົບປະມານ, ເງິນກູ້ຢືມຈາກຕ່າງປະເທດ, ລາຍໄດ້ທີ່ແທ້ຈິງ ແລະ ປະລິມານເງິນ ເຊິ່ງມີຄວາມສຳພັນໃນລະດັບດຽວກັນຄືທີ່ລະດັບ order integration ເທົ່າກັບ 1 ຫຼື I(1) ເພື່ອມາພິຈາລະນາຄວາມສຳພັນໃນໄລຍະຍາວ ແລະ ທົດສອບການປັບຕົວໃນໄລຍະສັ້ນໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປ.

4.3.2 ຜົນການທົດສອບ Co integration

ຕາມວິທີການຂອງ Engle and Granger ການທົດສອບເພື່ອສຶກສາເບິ່ງວ່າບັນດາຕົວປ່ຽນມີຄວາມສຳພັນກັນໃນໄລຍະຍາວຫຼືບໍ່ນັ້ນ ສາມາດເຮັດໄດ້ໂດຍການປະມານຄ່າສົມຜົນຖົດຖອຍດ້ວຍວິທີກຳລັງສອງນ້ອຍສຸດ, ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍ່ເຮັດການທົດສອບເບິ່ງຄ່າຄວາມຄາດເຄື່ອນ (Residual) ວ່າມີຄຸນລັກສະນະເປັນ Stationary ຫຼື ບໍ່ ເຊິ່ງກໍ່ຄື ເປັນ I(0) ຫຼື ບໍ່ ເຊິ່ງທົດສອບດ້ວຍ Unit Root ທີ່ລະດັບ Level ໂດຍປາສະຈາກທັງ intercept and time trend ໂດຍວິທີຂອງ ADF(Augment Dicky Fuller). ເຊິ່ງຜົນຂອງການທົດສອບມີດັ່ງນີ້:

ຕາຕະລາງທີ 4.3 ຜົນການທົດສອບສົມຜົນຖົດຖອຍດ້ວຍວິທີກຳລັງສອງນ້ອຍສຸດ (OLS)

ຕົວປ່ຽນຕາມ	ຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ	ຄ່າສຳປະສິດ	ຄ່າຄາດເຄື່ອນມາດຕະຖານ	ຄ່າ t	ຄ່າ P
LNCPI	C	-0.1927	0.2023	-0.9524	0.353
	LNBD	0.2703	0.3356	0.8056	0.430
	LNFB	-0.2675	0.3518	-0.7605	0.456
	LNМ2	0.7155	0.6493	1.1019	0.285
	LNRGDP	-0.0053	0.1908	-0.0280	0.977

ທີ່ມາ: ໄດ້ມາຈາກການຄິດໄລ່ໃນໂປຣແກຣມ Eviews, (2014)

ໝາຍເຫດ:

R Square = 0.1035

F-statistic = 0.722

Prob(F-statistic) = 0.5198

Durbin-Watson = 2.25

ຕາຕະລາງທີ 4.4 ຜົນການທົດສອບ Unit Root ຂອງສ່ວນທີ່ເຫຼືອ ຫຼື ຄ່າຄາດເຄື່ອນ Residual ຈາກສົມຜົນຖົດຖອຍ.

ສ່ວນທີ່ເຫຼືອຈາກສົມຜົນຖົດຖອຍ (Residual)	ADF test statistic	Prob	Test critical values		
			1% level	5% level	10% level
Error (-1)	-5.262	0.0000***	-2.6742	-1.9572	-1.6081

ທີ່ມາ: ໄດ້ມາຈາກການຄິດໄລ່ໃນໂປຣແກຣມ Eviews, (2014)

*** ດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 99%

ເມື່ອນຳສ່ວນທີ່ເຫຼືອ Residual ຈາກສົມຜົນຖົດຖອຍດັ່ງກ່າວມາທົດສອບຄວາມນຶ່ງທີ່ລະດັບ $I(0)$ ເຫັນວ່າຂໍ້ມູນມີຄວາມໝັ້ນທ່ຽງທີ່ລະດັບ level ໂດຍປາສະຈາກຈຸດຕັດແກນ ແລະ ແນວໂນ້ມຂອງເວລາ (without intercept and trend) ເຊິ່ງສາມາດອ່ານຄ່າໄດ້ຈາກຄ່າ P value ທີ່ມີຄ່າຫຍັບເຂົ້າໃກ້ຫາສູນ ໝາຍຄວາມວ່າສາມາດປະຕິເສດສົມມຸດຖານ ຫຼັກ H_0 ໄດ້ ສະນັ້ນເຮົາສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າຕົວປ່ຽນ CPI, BD, FB, M2, RGDP ມີການພົວພັນກັນໃນໄລຍະຍາວ ດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 99%

4.3.3 ຜົນການທົດສອບການປັບຕົວໄລຍະສັ້ນຕາມແບບຈຳລອງ (Error Correction Model: ECM)

ເມື່ອທົດສອບການພົວພັນຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນໃນໄລຍະຍາວແລ້ວເຫັນວ່າຕົວປ່ຽນທີ່ນຳມາທົດສອບນັ້ນມີຄວາມສຳພັນກັນ ຈາກນັ້ນ ກໍ່ເຖິງຂັ້ນຕອນການທົດສອບ ເຖິງການປັບຕົວໃນໄລຍະສັ້ນຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນ ເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າສູ່ຄວາມສົມດຸນໃນໄລຍະຍາວ.

ຕາຕະລາງທີ 4.5: ຜົນການທົດສອບການວິເຄາະການປັບຕົວໄລຍະສັ້ນຕາມແບບຈຳລອງ ECM

ຕົວປ່ຽນຕາມ	ຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ	ຄ່າສຳປະສິດ	Std.error	t-statistic	Prob.
D(LNCPI)	C	-0.0166	0.1017	-0.1631	0.8724
	D(LNBD)	0.1961	0.2087	0.9396	0.7898
	D(LNFB)	-0.1814	0.2526	-0.7180	0.4831
	D(LNM2)	1.4972	0.6714	2.2298	0.0404**
	D(LNRGDP)	-0.0345	0.1273	-0.2710	0.7898
	ERROR(-1)	-1.2036	0.2554	-4.7111	0.0002***

ທີ່ມາ: ໄດ້ມາຈາກການຄິດໄລ່ໃນໂປຣແກຣມ Eviews, (2014)

ໝາຍເຫດ: ຄ່າລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ

* ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 90%

** ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 95%

*** ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 99%

R square = 0.7010

Adjust R square = 0.6076

F-statistic = 7.504

Durbin-watson = 2.2456

ຈາກຕາຕະລາງທີ 4.5 ທີ່ຄິດໄລ່ໄດ້ຂ້າງເທິງ ເຫັນວ່າການປ່ຽນແປງຂອງ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງມີຜົນຕໍ່ການປ່ຽນແປງ ຂອງລະດັບລາຄາສິນຄ້າໃນທິດທາງດຽວກັນ ເຊິ່ງສາມາດອ່ານຄ່າໄດ້ຈາກ P value, ສ່ວນການປ່ຽນແປງຂອງການຂາດດຸນງົບປະມານ, ການກູ້ຢືມເງິນຕ່າງປະເທດ ແລະ ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດແມ່ນບໍ່ສາມາດອະທິບາຍການປ່ຽນແປງຂອງລາຄາໃນໄລຍະສັ້ນໄດ້ຢ່າງມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ. ແບບຈຳລອງແມ່ນການພົວພັນກັນໃນໄລຍະສັ້ນ ສ່ວນຄ່າສໍາປະສິດຂອງຄ່າຄາດເຄື່ອນ (ERROR) ກໍ່ຄື ຄວາມໄວໃນການປັບຕົວເຂົ້າສູ່ຄວາມສົມດຸນໃນໄລຍະຍາວ ມີຄ່າເທົ່າກັບ -1.2036 ເຊິ່ງມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ. ໝາຍຄວາມວ່າ ການປັບຕົວເຂົ້າສູ່ຈຸດສົມດຸນຈະຖືກປັບຫຼຸດລົງໃນແຕ່ລະຊ່ວງເວລາດ້ວຍຂະໜາດ -1.2036. ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງສາມາດອະທິບາຍ ໄດ້ວ່າບັນດາຕົວປ່ຽນມີການປັບຕົວໃນໄລຍະສັ້ນ ເພື່ອເຂົ້າສູ່ຄວາມສົມດຸນໃນໄລຍະຍາວ.

4.3.4 ຜົນການທົດສອບ Granger Causality

ເມື່ອທົດສອບຫາຄວາມສໍາພັນຂອງຕົວປ່ຽນທັງໃນໄລຍະສັ້ນ ແລະ ໄລຍະຍາວແລ້ວ ຈາກນັ້ນ ກໍ່ຈະມາທົດສອບວ່າຕົວປ່ຽນໃດທີ່ເປັນສາເຫດ ຫຼື ຕົວເປັນໃດທີ່ເປັນຜົນ ຫຼື ທັງສອງຕົວປ່ຽນຖືກກຳນົດເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ນັ້ນກໍ່ໝາຍຄວາມວ່າ ຕົວປ່ຽນມີຄວາມສໍາພັນກັນໃນສອງທິດທາງຕາມວິທີຂອງ Granger Causality.

ຕາຕະລາງທີ 4.6 ສະແດງຜົນການທົດສອບ Granger Causality

Null Hypothesis:	Obs	F-Statistic	Prob.
DLNCPI does not Granger Cause DLNBD DLNBD does not Granger Cause DLNCPI	21	0.94800 1.22420	0.4082 0.3201
DLNFB does not Granger Cause DLNBD DLNBD does not Granger Cause DLNFB	21	0.10900 0.34100	0.8974 0.7161
DLNM2 does not Granger Cause DLNBD DLNBD does not Granger Cause DLNM2	21	4.20676 0.34764	0.0340** 0.7116
DLNRGDP does not Granger Cause DLNBD DLNBD does not Granger Cause DLNRGDP	21	2.70276 1.64348	0.0974* 0.2243
DLNFB does not Granger Cause DLNCPI DLNCPI does not Granger Cause DLNFB	21	0.96067 3.92213	0.4036 0.0411**
DLNM2 does not Granger Cause DLNCPI DLNCPI does not Granger Cause DLNM2	21	2.98812 0.10317	0.0789* 0.9026
DLNRGDP does not Granger Cause DLNCPI DLNCPI does not Granger Cause DLNRGDP	21	5.52120 0.12784	0.0150** 0.8809
DLNM2 does not Granger Cause DLNFB DLNFB does not Granger Cause DLNM2	21	2.00758 0.01904	0.1668 0.9812
DLNRGDP does not Granger Cause DLNFB DLNFB does not Granger Cause DLNRGDP	21	1.58010 1.36875	0.2365 0.2827
DLNRGDP does not Granger Cause DLNM2 DLNM2 does not Granger Cause DLNRGDP	21	3.88878 0.30223	0.0420** 0.7433

ທີ່ມາ: ໄດ້ມາຈາກການຄິດໄລ່ໃນໂປຣແກຣມ Eviews, (2014)

ໝາຍເຫດ: ຄ່າລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ * ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 90%
 ** ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 95%
 *** ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 99%

ຈາກຜົນການທົດສອບ Granger Causality ໃນຕາຕະລາງທີ 4.6 ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ ດັ່ງນີ້:

CPI (ອັດຕາເງິນເຟີ້): ແມ່ນບໍ່ມີສາຍພົວພັນໂດຍກົງກັບການຂາດດຸນງົບປະມານ ດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຕໍ່າກວ່າ 90% ໝາຍຄວາມວ່າເມື່ອອັດຕາເງິນເຟີ້ປ່ຽນແປງຈະບໍ່ສົ່ງຜົນໂດຍ ກົງເຮັດໃຫ້ການຂາດດຸນງົບປະມານມີການປ່ຽນແປງ, ໃນຂະນະດຽວກັນ ການຂາດດຸນງົບປະມານກໍບໍ່ໄດ້ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ອັດຕາເງິນເຟີ້ເພີ່ມຂຶ້ນເຊັ່ນດຽວກັນ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ການຂາດດຸນໃນບາງປີຈະສົ່ງຜົນຕໍ່ກັບພາວະເງິນເຟີ້ກໍຕາມ ແຕ່ກໍສົ່ງຜົນບໍ່ຮ້າຍແຮງ ແລະ ເນື່ອງຈາກວ່າ ການຂາດດຸນງົບປະມານບໍ່ໄດ້ສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນໃນລະບົບເສດຖະ

ກົດປ່ຽນແປງຫຼາຍ ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີລາຍຈ່າຍທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນກໍຕາມ ແຕ່ການປ່ຽນແປງຂອງລາຍ
ຮັບມີອັດຕາການປ່ຽນແປງໄວກວ່າລາຍຈ່າຍຂອງລັດຖະບານ ສະນັ້ນ ການຂາດດຸນຈຶ່ງບໍ່ໄດ້
ສົ່ງຜົນຕໍ່ປ່ຽນແປງຂອງລະດັບລາຄາສິນຄ້າ. ເຊິ່ງໃນກໍລະນີຂອງ ສປປ ລາວ ໃນໄລຍະ 2 ປີ
ຜ່ານມາ ອັດຕາເງິນເຟີ້ ແມ່ນມີສາເຫດມາຈາກຫຼາຍປັດໃຈເຊັ່ນ: ໄພທຳມະຊາດທີ່ເຮັດໃຫ້ພື້ນ
ທີ່ທຳການຜະລິດກະສິກຳມີຄວາມເສຍຫາຍ, ລາຄາທອງຄຳ, ລາຄານ້ຳມັນໃນຕະຫຼາດໂລກມີ
ການເພີ່ມຂຶ້ນ, ດັດສະນີການນຳເຂົ້າສິນຄ້າມີການປ່ຽນແປງລວມທັງການປ່ຽນແປງຂອງຄ່າເງິນ
ເຟີ້ນີ້ເປັນຕົ້ນ.

BD ການຂາດດຸນງົບປະມານ : ເຫັນວ່າການຂາດດຸນບໍ່ໄດ້ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ປະລິ
ມານເງິນ (M2) ມີການປ່ຽນແປງເນື່ອງຈາກບໍ່ສາມາດປະຕິເສດສົມມຸດຖານໜັກໄດ້ ດ້ວຍລະ
ດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ຕ່ຳກວ່າ 90%, ແຕ່ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ ປະລິມານເງິນ (M2) ມີສາຍ
ພົວພັນໂດຍກົງ ແລະ ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ການຂາດດຸນງົບປະມານມີການປ່ຽນແປງດ້ວຍລະ
ດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 95%. ໃນກໍລະນີຂອງ ສປປ ລາວ ເນື່ອງຈາກປະລິມານເງິນເປັນສາ
ເຫດເຮັດໃຫ້ລະດັບລາຄາສິນຄ້າເພີ່ມຂຶ້ນ ລັດຖະບານຕ້ອງຊື້ສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ ໃນການ
ໃຊ້ຈ່າຍເພື່ອລົງທຶນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍບໍລິຫານໃນລາຄາທີ່ສູງຂຶ້ນເຊິ່ງເປັນເຫດໃຫ້ຕ້ອງໄດ້ສ້າງ
ງົບປະມານລາຍຈ່າຍສູງຂຶ້ນໄປນຳໃນປີຕໍ່ໆໄປ.

FB ການກູ້ຢືມເງິນຈາກຕ່າງປະເທດ : ເຫັນວ່າຕົວປ່ຽນດັ່ງກ່າວ ບໍ່ມີສາຍພົວພັນໂດຍ
ກົງກັບການປ່ຽນແປງຂອງລະດັບລາຄາສິນຄ້າພາຍໃນ ດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ຕ່ຳກວ່າ
90% ແຕ່ວ່າລະດັບລາຄາສິນຄ້າຊ້ຳພັດເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ການກູ້ຢືມຈາກຕ່າງປະເທດມີການ
ປ່ຽນແປງດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 95%. ເຊິ່ງກໍແນ່ນອນວ່າ ອັດຕາເງິນເຟີ້ເປັນຕົ້ນທຶນ
ໜຶ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານມີການຂາດດຸນສູງ ສະນັ້ນ ດ້ວຍເຫດຜົນດັ່ງ
ກ່າວ ລັດຖະບານຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຊອກແຫຼ່ງທຶນຈາກຕ່າງປະເທດ ເພື່ອມາດຸ່ນດ່ຽງງົບປະມານ
ເນື່ອງຈາກວ່າການສະສົມພາຍໃນປະເທດແມ່ນຍັງຕ່ຳຫຼາຍ.

M2 ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ: ເຫັນວ່າຕົວປ່ຽນດັ່ງກ່າວມີການພົວພັນ
ໂດຍກົງ ແລະ ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ລະດັບລາຄາສິນຄ້າພາຍໃນ (CPI) ມີການປ່ຽນແປງໃນ
ທິດທາງດຽວ ດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 95% ເຊິ່ງນີ້ກໍເປັນໄປຕາມທິດສະດີທາງເສດຖະ
ສາດທີ່ວ່າການປ່ຽນແປງຂອງປະລິມານເງິນມີຜົນຕໍ່ລະດັບລາຄາສິນຄ້າ. ແຕ່ວ່າລະດັບລາ
ຄາສິນຄ້າບໍ່ໄດ້ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນ (M2) ມີການປ່ຽນແປງ. ທັງນີ້ອາດຈະເນື່ອງ

ຈາກວ່າ: ການປ່ຽນແປງຂອງ M2 ແມ່ນເປັນຜົນມາຈາກການນຳໃຊ້ເຄື່ອງມືນະໂຍບາຍເງິນຕາຂອງທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວໃນການຄຸ້ມຄອງເສດຖະກິດມະຫາພາກໃນແຕ່ລະໄລຍະ.

RGDP ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດທີ່ແທ້ຈິງ ເຫັນວ່າມີການພົວພັນກັນໃນທິດທາງດຽວກັບລະດັບລາຄາສິນຄ້າ ໂດຍຜ່ານການທົດສອບໃນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 95% ເຊິ່ງໝາຍວ່າການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດທີ່ແທ້ຈິງ ຫຼື ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດ ແມ່ນເຮັດໃຫ້ລະດັບລາຄາສິນຄ້າມີການເພີ່ມຂຶ້ນໄປໃນທິດທາງດຽວກັນ, ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບທິດສະດີທາງເສດຖະສາດທີ່ສາເຫດເງິນເຟີ້ມາຈາກທາງດ້ານອຸປະສົງ ອັນເນື່ອງມາຈາກລາຍໄດ້ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ. ແຕ່ໃນທາງກົງກັນຂ້າມຈາກການທົດສອບພົບວ່າ ລະດັບລາຄາສິນຄ້າບໍ່ໄດ້ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດ ມີການປ່ຽນແປງດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຕໍ່າກວ່າ 90%.

ເຫັນວ່າລາຍໄດ້ທີ່ແທ້ຈິງ ມີການພົວພັນໃນທິດທາງດຽວກັນກັບ ປະລິມານເງິນ M2 ດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 95% ແຕ່ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ M2 ຊໍ້າພັດບໍ່ແມ່ນສາເຫດເຮັດໃຫ້ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດທີ່ແທ້ຈິງມີການປ່ຽນແປງ ດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຕໍ່າກວ່າ 90%.

ບົດທີ 5

ບົດສະຫຼຸບ

5.1 ສະຫຼຸບ

ໃນການສຶກສາຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ກັບພາວະເງິນເຟີ້ໃນ ສປປ ລາວໂດຍຈຸດປະສົງຫຼັກຕ້ອງການສຶກສາເຖິງ ສະພາບທົ່ວໄປຂອງການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານແຕ່ປີ 1990-2012 ລວມທັງໝົດ 23 ປີ ແລະ ການພົວພັນລະຫວ່າງ ການຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ກັບພາວະເງິນເຟີ້, ເຊິ່ງໄດ້ໃຊ້ວິທີແບບພັນລະນາໃນການອະທິບາຍ ສະພາບທົ່ວໄປຂອງການຂາດດຸນງົບປະມານ, ສ່ວນການສຶກສາການພົວພັນລະຫວ່າງການ ຂາດດຸນງົບປະມານກັບອັດຕາເງິນເຟີ້ນັ້ນ ໄດ້ນຳໃຊ້ວິທີຂອງ Granger Causality ເພື່ອ ທົດສອບເຖິງ ການປັບຕົວໃນໄລຍະສັ້ນ ແລະ ໄລຍະຍາວ. ຜ່ານການສຶກສາສາມາດສະຫຼຸບ ໄດ້ດັ່ງນີ້:

ການຂາດດຸນງົບປະມານຕັ້ງແຕ່ ປີ 1990-2012 ຕົວເລກຂາດດຸນງົບປະມານ (ລວມ ເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ) ລວມທັງໝົດ 14,525 ຕື້ກີບ ຄິດເປັນສັດສ່ວນຕໍ່ GDP ແມ່ນ 109.53% ຫຼື ສະເລ່ຍຂາດດຸນປີລະ 631 ຕື້ກີບ ຫຼື 4.762% ຕໍ່ປີ ແຕ່ເມື່ອຫຼົບເງິນຊ່ວຍເຫຼືອ ລ້າແລ້ວ ເຫັນວ່າຕົວເລກການຂາດດຸນງົບປະມານແມ່ນ ຂ້ອນຂ້າງສູງເຊິ່ງມີມູນຄ່າລວມຂາດ ດຸນງົບປະມານ (ບໍ່ລວມເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ) ຢູ່ທີ່ປະມານ 33,772 ຕື້ກີບ ຄິດເປັນ 6.64% ຕໍ່ GDP, ຫຼື ສະເລ່ຍ ຂາດດຸນປີລະ 1,468 ຕື້ກີບ. ເຊິ່ງມີສາເຫດມາຈາກລາຍຮັບໜ້ອຍກວ່າ ລາຍຈ່າຍ, ເຊິ່ງລັດຖະບານມີການໃຊ້ຈ່າຍຫຼາຍຕາມແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງ ປະເທດ ໃນແຕ່ລະສິກປີ ທັງແຜນການ 5 ປີ ແລະ ແຜນການປະຈຳປີ, ນອກຈາກນັ້ນ ສະ ພາບເສດຖະກິດພາຍໃນຂອງປະເທດ ແລະ ສະຖານະການຂອງໂລກໃນແຕ່ລະໄລຍະນັ້ນກໍ່ ໄດ້ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການປະຕິບັດລາຍຮັບຂອງລັດຖະບານ, ເຊິ່ງແຕ່ ປີ 1990-2005 ການຂາດ ດຸນມາຈາກລາຍຈ່າຍດ້ານການລົງທຶນ ທີ່ກວມເອົາໃນສັດສ່ວນສະເລ່ຍ 55.77% ຂອງລາຍ ຈ່າຍທັງໝົດ, ປີ 2006-2012 ການຂາດດຸນງົບປະມານແມ່ນມາຈາກລາຍຈ່າຍດ້ານບໍລິຫານ ທີ່ກວມເອົາໃນສັດສ່ວນສະເລ່ຍ 54.42% ຂອງລາຍຈ່າຍທັງໝົດ.

ສໍາລັບການທົດສອບຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານ ແລະ ອັດຕາ ເງິນເຟີ້ດ້ວຍວິທີ Granger Causality ມີດັ່ງນີ້: ການທົດສອບຄວາມນຶ່ງຂອງຂໍ້ມູນ (Unit Root) ເຫັນວ່າຂໍ້ມູນຂອງ CPI, BD, RGDP, M2 ແລະ FB ມີລະດັບຄວາມໝັ້ນທົ່ງທີ່ ລະດັບ $I(1)$, ການທົດສອບຄວາມສໍາພັນໄລຍະຍາວດ້ວຍວິທີ Co integration ເຫັນວ່າບັນ

ດາຕາຕົວປ່ຽນມີການພົວພັນກັນໃນໄລຍະຍາວຢ່າງມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ. ການທົດສອບການປັບຕົວໄລຍະສັ້ນ ດ້ວຍວິທີ ECM ນັ້ນ ເຫັນວ່າຕົວປ່ຽນປະລິມານເງິນໃນ ແບບຈໍາລອງແມ່ນມີການພົວພັນກັນໃນໄລຍະສັ້ນກັບດັດສະນີລາຄາ, ສ່ວນການປ່ຽນແປງຂອງການຂາດດຸນງົບປະມານ, ການກູ້ຢືມເງິນຕ່າງປະເທດ ແລະ ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດແມ່ນບໍ່ສາມາດອະທິບາຍການປ່ຽນແປງຂອງລາຄາໃນໄລຍະສັ້ນໄດ້ຢ່າງມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ. ສໍາລັບການທົດສອບ Granger Causality test ນັ້ນເຫັນວ່າການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານບໍ່ໄດ້ເປັນສາເຫດ ເຮັດໃຫ້ເກີດ ພາວະເງິນເຟີ້ ເຖິງແມ່ນວ່າ ການຂາດດຸນໃນບາງປີ ຈະສົ່ງຜົນຕໍ່ກັບພາວະເງິນເຟີ້ກໍຕາມ ແຕ່ກໍສົ່ງຜົນບໍ່ຮ້າຍແຮງ ແລະ ເນື່ອງຈາກວ່າການຂາດດຸນງົບປະມານບໍ່ໄດ້ສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນ ໃນລະບົບເສດຖະກິດປ່ຽນແປງຫຼາຍ ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີລາຍຈ່າຍທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນກໍຕາມ ແຕ່ການປ່ຽນແປງຂອງລາຍຮັບມີອັດຕາການປ່ຽນແປງໄວກວ່າລາຍຈ່າຍຂອງລັດຖະບານ ສະນັ້ນການຂາດດຸນຈຶ່ງບໍ່ໄດ້ສົ່ງຜົນຕໍ່ປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນ ແລະ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງລະດັບລາຄາສິນຄ້າ.

5.2 ຂໍ້ສະເໜີແນະ

- ການນໍາໃຊ້ນະໂຍບາຍທາງດ້ານການເງິນຕ່າງໆຂອງລັດຖະບານເພື່ອກະຕຸ້ນການເຕີບໂຕຂອງເສດຖະກິດນັ້ນ ຈະຕ້ອງລະມັດລະວັງກັບຜົນທີ່ຕາມມາເຊັ່ນ : ການປ່ຽນແປງອຸປະສົງ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງລະດັບລາຄາສິນຄ້າ.
- ການປະຕິບັດລະບຽບທາງການເງິນຄວນມີຄວາມເຂັ້ມງວດ, ການອອກກົດລະບຽບ ແລະ ນະໂຍບາຍຕ້ອງໃຫ້ຖ່ວງທັນກັບສະຖານະການ.

5.3 ຂໍ້ຈຳກັດ

1. ເນື່ອງຈາກການສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້ ຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດຂອງຂໍ້ມູນໃນບາງຂະແໜງການໃນການອະທິບາຍເຖິງສາເຫດຂອງການຂາດດຸນງົບປະມານ ສະນັ້ນການສຶກສາຄັ້ງຕໍ່ໄປ ຈະຕ້ອງຊອກຫາວິທີຕ່າງໆໃນການເກັບຂໍ້ມູນເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຂໍ້ມູນທີ່ໃກ້ກັບຄວາມເປັນຈິງຫຼາຍທີ່ສຸດ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນການຄາດເຄື່ອນຂອງຂໍ້ມູນ.

2. ໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ແມ່ນໃຊ້ຂໍ້ມູນເປັນລາຍປີ ເນື່ອງຈາກຂໍ້ມູນສ່ວນໃຫຍ່ຈາກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງນັ້ນຖືກເກັບ ແລະ ລວບລວມເປັນລາຍປີ ສະນັ້ນ ໃນການສຶກສາຄັ້ງຕໍ່ໄປ ຖ້າຫາກມີຂໍ້ມູນເປັນລາຍໄຕມາດ ຈຶ່ງຄວນນໍາມາພິຈາລະນາສຶກສາເພາະອາດຈະໃຫ້ຜົນການທົດສອບທີ່ແຕກຕ່າງອອກໄປ ແລະ ຖືກຕ້ອງຫຼາຍຂຶ້ນ ເຊິ່ງຈະມີປະໂຫຍດ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເຫັນຂໍ້ສັງເກດຕ່າງໆທີ່ໜ້າສົນໃຈຫຼາຍຂຶ້ນ.

3. ໃນແບບຈຳລອງທີ່ໃຊ້ອະທິບາຍຜົນຂອງການຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ກັບເງິນເຟີ້ນັ້ນ ເຫັນວ່າການຂາດດຸນງົບປະມານບໍ່ສາມາດອະທິບາຍເຖິງການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງລະດັບລາຄາສິນຄ້າ ໄດ້. ການສຶກສາຄັ້ງຕໍ່ໄປຄວນນຳຕົວປຸງນັດສະນີເງິນເດືອນເຂົ້າມາພິຈາລະນາຮ່ວມນຳ ເນື່ອງ ຈາກໃນໄລຍະຜ່ານມາ ເຫັນວ່າສັງຄົມໃຫ້ຄວາມສົນໃຈຫຼາຍໃນການຕັ້ງຂໍ້ສັງເກດກ່ຽວການເພີ່ມ ຂຶ້ນຂອງດັດສະນີເງິນເດືອນພະນັກງານລັດ ວ່າຈະມີຜົນເຮັດໃຫ້ລາຄາສິນຄ້າເພີ່ມຂຶ້ນແທ້ຫຼື ບໍ່.

ເອກະສານອ້າງອີງ

- ກັນຕະວີ ເຄື່ອງາມ (2006) ສຶກສາຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງປະລິມານເງິນກັບ ດັດສະນີ
ລາຄາ ຜູ້ບໍລິໂພກຂອງປະເທດໄທ, ຄະນະເສດຖະສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລຊຽງໃໝ່
ຄຳນົກອນ ສີປະເສີດ (2006) ເສດຖະສາດການເງິນພາກລັດ ຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ບໍ
ລິຫານທຸລະກິດ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ
- ຈັນທະພອນ ສິລິປັນໂຍ (2013) ສຶກສາການພົວພັນລະຫວ່າງການໃຊ້ຈ່າຍພາກລັດ, ປະລິ
ມານເງິນ, ເງິນເຟີ້ ແລະ GDP ໃນສປປ ລາວ, ຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ບໍລິ
ຫານທຸລະກິດ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວ.
- ນົງລັກ ສຸດທິວັດທະນະພັນ (2001) ການງົບປະມານ ຫຼັກທິດສະດີ ແລະ ແນວວິເຄາະເຊິ່ງ
ປະຕິບັດ, ພິມຄັ້ງທີ 5, ສຳນັກງານພັດທະນາບໍລິຫານ-ວິຊາການ.
- ນ້ຳເຜິ້ງ ສິນບົວ (2006) ໄດ້ສຶກສາເຖິງປັດໄຈທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນປະເທດໄທ,
ຄະນະເສດຖະສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລລາມຄຳແຫງ.
- ພູເພັດ ກຸ້ວພິລາວົງ (2004) “ການນຳໃຊ້ແບບຈຳລອງເສດຖະກິດມະຫາພາກໃນການວິ
ເຄາະເສດຖະກິດລາວ”, ຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ບໍລິຫານທຸລະກິດ, ມະຫາວິ
ທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ.
- ລັດຕະນາ ສາຍຄະນິດ (ສິງຫາ, 2543), “ເສດຖະສາດເພື່ອການຈັດການ”, ຄະນະເສດຖະ
ສາດຈຸລາລົງກອນມະຫາວິທະຍາໄລ.
- ລັດຕະນາ ສາຍຄະນິດ (2544), “ເຄື່ອງຊື້ສະພາບແວດລ້ອມທາງເສດຖະກິດມະຫາພາກ”,
ຄະນະເສດຖະສາດຈຸລາລົງກອນ.
- ລັດຕະນາ ສາຍຄະນິດ, “ມະຫາເສດຖະສາດວິເຄາະຈາກທິດສະດີສູ່ນະໂຍບາຍ”, ຄະນະ
ເສດຖະສາດ ຈຸລາລົງກອນມະຫາວິທະຍາໄລ.
- ວັນພອນ ຈັນທະວົງ (2013) ສຶກສາການທົດສອບຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງ ປະລິມານ ເງິນ
ໃນ ລະບົບເສດຖະກິດ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນ ສປປ ລາວ, ຄະນະເສດຖະສາດ
ແລະ ບໍລິຫານທຸລະກິດ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວ.
- ວິໄຈ ດາລາສະວົງ (2012) ສຶກສາການເພີ່ມລາຍຈ່າຍຂອງລັດຖະບານ ຕໍ່ກັບພາວະເງິນເຟີ້
ໃນ ສປປ ລາວ, ຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ບໍລິຫານທຸລະກິດ, ມະຫາວິທະຍາໄລ
ແຫ່ງ ຊາດ ລາວ.

- ວົງວັນເພັງ ພູມສະຫວັນ (2010) ສຶກສາສາຍພົວພັນຂອງເງິນເຟີ້ກັບຕົວປ່ຽນເສດຖະກິດ
ມະຫາພາກ ໃນ ສປປ ລາວ, ຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ບໍລິຫານທຸລະກິດ, ມະຫາ
ວິທະຍາໄລ ແຫ່ງຊາດລາວ.
- ທະວີໄຊ ສຸເມທິປະສິດ (1980) ສຶກສາການຂາດດຸນງົບປະມານ ແລະ ຂະບວນການເກີດ
ເງິນເຟີ້ໃນໄທ, ຄະນະເສດຖະສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລຈຸລາລົງກອນ.
- ຈິລາພອນ ປະພິດທຳ (1989) ສຶກສາການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດ ຖະບານກັບພາວະ
ເງິນເຟີ້ໃນປະເທດໄທ, ຄະນະເສດຖະສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລກະເສດສາດ.
- ອິມຣານ ອາຣຊາດ (2003), “ທິດສະດີເສດຖະກິດ ການຂ້າມຜ່ານ ແລະ ທາງເລືອກເສດ
ຖະກິດ: ການປະຍຸກໃຊ້ໃນລາວ”, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ.
- ເອກະສານກອງປະຊຸມໃຫຍ່ຄັ້ງທີ 09 ຂອງພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ (2011)
- Imobighe (2012), the impact of inflation and fiscal deficit on a growing
economy such as Nigeria. Department of Economics Delta state
University, Abraka.
- Key Indicator for Asia and Pacific, ADB
- M Solomon and W A de Wet (2004), The effect of budget deficit on
inflation in Tanzania.
- Olivier BLANCHARD, (2000), “Macroeconomics”, 2rd edition,
Massachusetts Institute of Technology

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ

ຂໍ້ມູນທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນ ກາ ສຶກສາ

year	cpi	m2	bd	fb	rgdp		ln cpi	ln bd	ln fb	ln rgdp	ln m2
1990	55.850	44.341	82.487	60.340	612.681		4.023	4.413	4.100	6.418	3.792
1991	63.300	51.313	76.407	29.552	637.160		4.148	4.336	3.386	6.457	3.938
1992	69.475	76.462	84.185	38.948	682.056		4.241	4.433	3.662	6.525	4.337
1993	73.833	125.847	57.258	27.130	721.842		4.302	4.048	3.301	6.582	4.835
1994	78.825	165.988	122.900	51.000	780.657		4.367	4.811	3.932	6.660	5.112
1995	94.308	193.266	257.100	113.400	835.917		4.547	5.549	4.731	6.729	5.264
1996	109.233	244.928	157.400	101.500	893.256		4.693	5.059	4.620	6.795	5.501
1997	130.550	406.001	183.900	113.500	13684.303		4.872	5.214	4.732	9.524	6.006
1998	248.200	865.934	479.600	223.200	14283.662		5.514	6.173	5.408	9.567	6.764
1999	566.875	1544.120	789.800	393.300	14874.293		6.340	6.672	5.975	9.607	7.342
2000	108.400	2252.100	1063.300	735.600	15814.953		4.686	6.969	6.601	9.669	7.720
2001	116.800	2704.150	1140.500	477.600	16546.060		4.760	7.039	6.169	9.714	7.903
2002	129.300	3435.510	833.800	576.700	17681.983		4.862	6.726	6.357	9.780	8.142
2003	149.300	4094.740	1672.100	1108.300	18780.000		5.006	7.422	7.011	9.841	8.317
2004	164.900	5006.850	932.100	923.100	20098.595		5.105	6.837	6.828	9.908	8.519
2005	176.700	5416.340	1805.800	1253.600	21458.597		5.174	7.499	7.134	9.974	8.597
2006	188.751	7046.110	1870.722	1662.000	23313.598		5.240	7.534	7.416	10.057	8.860
2007	197.253	9774.230	2046.900	1596.300	25141.967		5.284	7.624	7.375	10.132	9.188
2008	92.900	11564.020	2094.800	1515.500	27099.194		4.532	7.647	7.324	10.207	9.356
2009	92.940	15178.100	2731.129	1186.979	29132.162		4.532	7.912	7.079	10.280	9.628
2010	98.500	21168.820	4804.000	1178.500	31500.909		4.590	8.477	7.072	10.358	9.960
2011	105.964	27246.070	4906.100	1413.300	34033.737		4.663	8.498	7.254	10.435	10.213
2012	110.475	35704.940	5579.800	1153.800	36731.460		4.705	8.627	7.051	10.511	10.483

ທີ່ມາ: key indicator for Asia and Pacific, ADB

ຜົນການທົດສອບຄວາມສຳພັນໄລຍະຍາວ (Co integration)

Dependent Variable: LNCPI

Method: Least Squares

Date: 07/28/14 Time: 23:44

Sample: 1 23

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LNBD	0.270395	0.335606	0.805693	0.4309
LNFB	-0.26756	0.351813	-0.76051	0.4568
LNМ2	0.71552	0.649349	1.101904	0.285
LNRGDP	-0.00535	0.190874	-0.02803	0.9779
C	-0.19277	0.202391	-0.95245	0.3535
R-squared	0.10355	Mean dependent var		0.029657
Adjusted R-squared	-0.09566	S.D. dependent var		0.455482
S.E. of regression	0.47677	Akaike info criterion		1.546097
Sum squared resid	4.091581	Schwarz criterion		1.792943
Log likelihood	-12.7801	Hannan-Quinn criter.		1.608178
F-statistic	0.519801	Durbin-Watson stat		2.256479
Prob(F-statistic)	0.722321			

ຜົນການທົດສອບຄວາມນຶ່ງຂອງສ່ວນທີ່ເຫຼືອ (Residual) ຈາກສົມຜົນຖັດຖອຍໃນການທົດສອບ Con integration ໂດຍການທົດສອບ Unit Root ດ້ວຍວິທີ ADF

Null Hypothesis: ERROR has a unit root

Exogenous: None

Lag Length: 0 (Automatic - based on SIC, maxlag=4)

	t-Statistic	Prob.*
Augmented Dickey-Fuller test statistic	-5.2622	0.000000
Test critical values: 1% level	-2.67429	
5% level	-1.9572	
10% level	-1.60818	

*MacKinnon (1996) one-sided p-values.

Augmented Dickey-Fuller Test Equation

Dependent Variable: D(ERROR)

Method: Least Squares

Date: 07/28/14 Time: 23:45

Sample (adjusted): 2 23

Included observations: 22 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
ERROR(-1)	-1.13313	0.215334	-5.2622	0
R-squared	0.568584	Mean dependent var	-0.01093	
Adjusted R-squared	0.568584	S.D. dependent var	0.662964	
S.E. of regression	0.43545	Akaike info criterion	1.219513	
Sum squared resid	3.981942	Schwarz criterion	1.269106	
Log likelihood	-12.4147	Hannan-Quinn criter.	1.231196	
Durbin-Watson stat	2.050506			

ຜົນການປະເມີນຄ່າສຳປະສິດໂດຍໃຊ້ Error Correction Model (ECM)

Dependent Variable: D(LNCPI)

Method: Least Squares

Date: 07/28/14 Time: 23:46

Sample (adjusted): 2 23

Included observations: 22 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
D(LNBD)	0.196181	0.208772	0.939686	0.3613
D(LNRGDP)	-0.0345	0.127301	-0.27104	0.7898
D(LNM2)	1.497294	0.671463	2.229896	0.0404
D(LNFB)	-0.18142	0.252649	-0.71808	0.4831
ERROR(-1)	-1.20365	0.255487	-4.71119	0.0002
C	-0.0166	0.10174	-0.16316	0.8724
R-squared	0.660108	Mean dependent var	0.001895	
Adjusted R-squared	0.553892	S.D. dependent var	0.711665	
S.E. of regression	0.475331	Akaike info criterion	1.577389	
Sum squared resid	3.615029	Schwarz criterion	1.874946	
Log likelihood	-11.3513	Hannan-Quinn criter.	1.647485	
F-statistic	6.214758	Durbin-Watson stat	2.212796	

ຊີວະປະຫວັດຫຍໍ້

ຊື່: ທ້າວ ສຸທະວິໄຊ ກໍລະສະບຸ

ລະຫັດນັກສຶກສາ: MFEB 0105/12

ວັນ. ເດືອນ. ປີເກີດ: 04/05/1987

ທີ່ເກີດ: ບ້ານ ສີສະຫວາດ, ເມືອງ ຈັນທະບູລີ, ແຂວງ

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ

ທີ່ຢູ່ປະຈຸບັນ: ບ້ານ ດົງໝຸ່ງ, ເມືອງ ຈັນທະບູລີ, ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ

☎: (020) 22222708

E-mail: suthavixai@bcel.com.la

ປະຫວັດການສຶກສາ:

- ປີ 1992 2000 ຮຽນຢູ່ທີ່ໂຮງຮຽນປະຖົມ-ມັດທະຍົມຕອນຕົ້ນມາລາສິນ, ເມືອງຈັນທະບູລີ, ແຂວງ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ.
- ປີ 2001 2003 ຮຽນຢູ່ທີ່ໂຮງຮຽນມັດທະຍົມສຶກສາສົມບູນວຽງຈັນ, ເມືອງ ຈັນທະບູລີ, ແຂວງນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ.
- ປີ 2003 2004 ເປັນນັກສຶກສາຢູ່ທີ່ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ (ວິທະຍາໄລວິທະຍາສາດພື້ນຖານ).
- ປີ 2004 2008 ເປັນນັກສຶກສາປະລິນຍາຕີ, ຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ບໍລິຫານທຸລະກິດ. ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ
- ປີ 2012-2014 ເປັນນັກສຶກສາປະລິນຍາໂທ ຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ບໍລິຫານທຸລະກິດ ພາກວິຊາ ເສດຖະສາດ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ.